ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
20 динара
БРОЈ 1548
28. 6. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

ПОБЕДНИЧКО СТ ШИЛО

Ripley

Веровали или не!

ШЕР ШАН

ВЛАДАР ИНДИЈЕ 1540-1545, ДА БИ ОКРАБРИО ПУТНИКЕ ДА ПУТУЈУ ПРЕКО ЊЕГОВЕ ЗЕМЉЕ, САГРАДИО ЈЕ ГОСТИОНИЦЕ У КОЈИМА СУ НАМЕРНИЦИ БЕСПЛАТНО ДОБИЈАЛИ ХРАНУ И ПРЕНОЋИШТЕ.

МАТЕО ЧИВИТАЛИ

(1435–1501)

ИТАЛИЈАНСКИ СКУЛПТОР И АРХИТЕКТА, БИО ЈЕ ОТАЦ, УЈАК, ДЕДА И СТРИЦ ДВАЈЕСЕТ ДВОЈИЦИ ПОЗНАТИХ СКУЛПТОРА И АРХИТЕКАТА.

Најлакше одело на свету

ДОМОРОЦИ СА КАРОЛИНСКИХ ОСТРВА ИМАЈУ НА СЕБИ ИСТЕТОВИРАНУ ЈАКНУ.

ГАЕТАНО ВЕСТРИС

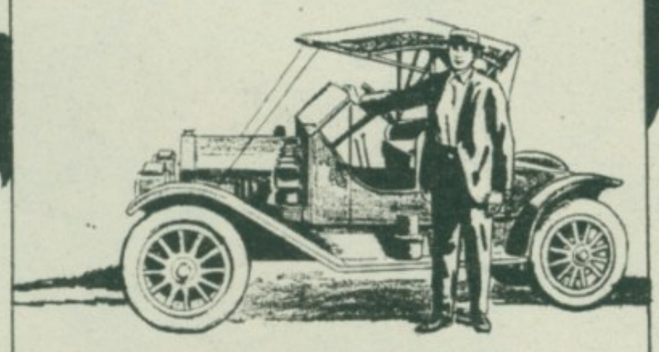
(1729–1808)

ПОЗНАТИ ФРАНЦУСКИ ИГРАЧ ИМАО ЈЕ ТАКАВ УСПЕХ У ЛОНДОНУ ДА СУ ДВЕ СЕДНИЦЕ ПАРЛАМЕНТА ОДГОЂЕНЕ ДА БИ ЧЛАНОВИ МОГЛИ ДА ПРИСУСТВУЈУ ЊЕГОВИМ ПРИРЕДБАМА.

ВРСТУ АНТИЛОПЕ

ИЗ ЈУЖНЕ АФРИКЕ КОЈА ЖИВИ КРАЈ РЕКА НИКАД НЕ НАПАДАЈУ КРОКОДИЛИ. ЧАК И ДОМОРОЦИ КОЈИ НОСЕ ЧИЗМЕ ОД КОЖЕ ОВЕ ЖИВОТИЊЕ МОГУ БЕЗБЕДНО ДА ПРЕЛАЗЕ ВОДЕ НАСТАЊЕНЕ КРОКОДИЛИМА.

ДОКТОР МАК ОВЕРТОН

ЛЕКАР ИЗ ЛИБОКА У ТЕКСАСУ, ВЕЋ 1907. ИМАО ЈЕ ТЕЛЕФОН У СВОЈИМ КОЛИМА. КАДА ЈЕ ПРЕЛАЗИО ПРЕКО ПРЕРИЈЕ ЗАУСТАВЉАО БИ СЕ ДА УКЉУЧИ ТЕЛЕФОН ЗА ТЕЛЕФОНСКЕ ЖИЦЕ И ТАКО САЗНА КОГ ПАЦИЈЕНТА ТРЕБА ДА ПОСЕТИ.

КАЛИФОРНИЈСКИ КОНДОР

СА РАСПОНОМ КРИЛА ОД 3m И 30cm. ЈЕ НАЈВЕЋА ПТИЦА СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ. ОВА ПТИЦА КОЈА СУВЕРЕНО ВЛАДА ВИСИНАМА ГОТОВО ЈЕ ИШЧЕЗЛА, ЈЕР ЖЕНКА СНЕСЕ ЈЕДНО ЈАЈЕ СВАКЕ ДРУГЕ ГОДИНЕ.

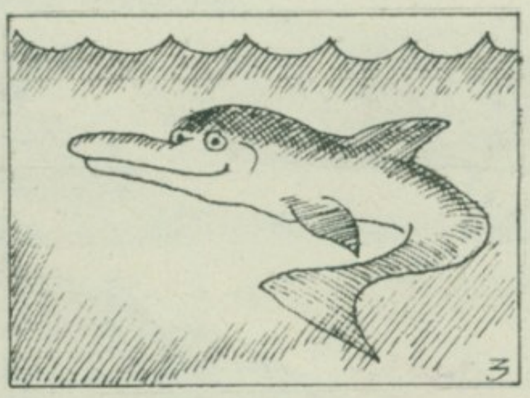
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● кад нилски коњ зевне, он тако разјапи своје чељусти да размак од најудаљенијих тачака горње и доње вилице износи више од једног метра.

● прошле године у време карневала грађани СР Немачке појели су 548 хиљада пилића, 750 хиљада кобасица, а попили четири милиона литара пива.

● установљено је да мозак делфина има исту запремину као и човечији. Иако ови сисари немају гласне жице, могу да произведу тридесет два различита тона, а они чине основу „језика" којим се делфини међусобно споразумевају.

● израчунато је да сваки Британац просечно попије 4,5 шољице чаја дневно или 1.650 шољица годишње. Према најновијим подацима мушкарци пију више чаја од жена, а годишња потрошња овог напитка у Великој Британији два пута је већа од потрошње кафе.

● за прошлу Нову годину горила Вили из зоолошког врта у Атланти добио је на поклон телевизор у боји који је постављен испред његовог кавеза. Недавно је неко украо телевизор, Вили је побеснео и никако да се смири: скаче, вришти, одбија храну. Овакво Вилијево понашање забринуло је управу зоолошког врта, па је донета одлука да му се купи нови телевизор.

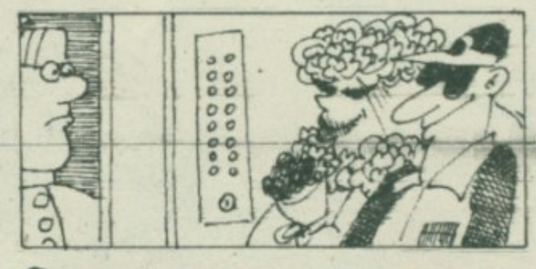

● научници који су испитивали морско дно између Панамског канала и Галапагоских острва тврде да се у том подручју Тихог океана налази „рупа" у коју понире вода. Наиме, они су установили да се обојена вода, коју су убацили кроз вулканске стене, више нигде не појављује и нестаје негде под морским дном.

● електронски рачунар који је добио задатак да „прочита" сва Шекспирова дела при том је установио да је велики писац реч „љубав" употребио равно 2.270 пута.

● младенци венчани недавно у Лос Анђелесу кренули су на најнеобичније брачно путовање: свој град обишли су лифтовима. Кренули су из куће у којој ће становати и лифтом стигли до последњег спрата. Одатле су прешли у суседни облакодер и опет се лифтом одвезли до врха. Тако су, мењајући лифтове, путовали горе-доле три дана без престанка. Младенци тврде да им је ово био најлепши провод у животу.

НОЋ ДУГА 48 САТИ

САМО ЈЕ ЈЕДАН ЧОВЕК ПОХИТАО ТАМО ОДАКЛЕ СУ СВИ БЕЖАЛИ: ВОЗИО СЕ ПРАВО У СУСРЕТ ОПАСНОСТИ.

На улицама Помпеје било је много оваквих каменом обложених чесми: путник је увек могао да утоли жеђ леденом водом што је оловним цевима довођена с планине која је уништила град...

То сунчано јутро које је наговештавало врео августовски дан Луције Еренције Флор дочекао је забринут. Синоћ му је покварила мулјача а берба грожђа је у пуном јеку. Луције је отишао до робова који су оправљали мулјачу, његова жена је већ пословала по кући, почињао је један обичан дан...

Кандидати за дуумвират Марк Полоније Приск, Гај Руфус, Публије Прскулије препирали су се међу собом блатећи један другога. Чуварна домаћица кренула је да провери да ли су под квочком почели да се легу пилићи. Тандркала су кола трговаца поскакујући по калдрмисаној улици, њакали магарци и одјекивали чекићи ковача и каменорезаца. У гомили која је жагорила стајао је човек с мајмуном. Мајмун је имао шлем а у шапама штит и копље. Улицом што води на форум корачао је морнар о чијем је врату висила дашчица са списом свих његових бродолома. За неколико новчића био је спреман да радозналима прича шта је све преживео...

МОЈЕ ЗЛАТО, МОЈЕ...

Одједном... усред подне 27. августа 79. године на Помпеју је пала ноћ.

Земља је почела да се кида као да је од пергамента, из Везува, који је остао без главе од стравичне ерупције, сунули су огњени стубови, море као да је у страху одскочило од својих обала ломећи бродове војног запсведника и учењака Плинија Старијег који су се нашли у заливу, киша камења сручила се на град. Усијана лава потекла је падинама Везува, над њом су запловили облаци сумпорне паре...

Луције Флор, његова жена, њихова деца, домоуправитељ, робови, похрлили су на улицу али их је камени град натерао назад, под несигурну заштиту зидова. А затим су се зидови срушили на људе већ угушене отровним испарењима Везува.

Робови у кући Менандра радили су тог дана на другом спрату. Њихов надзорник, ослобођени роб Попеус Ерос, заборавио је да им откључа врата када је несрећа почела. Робови — било их је девет — провалили су их и јурнули низ степенице. Напред је ишао најснажнији од њих држећи у руци бронзану светиљку. Код самог излаза затрпао их је зид који се срушио. Попеус Ерос умро је у својој соби привијајући на груди кесу с два златника, девет сребрњака и тридесет бакрењака. Био је у својој најбољој одећи.

Власници суседне куће били су гостољубиви и срдачни људи — на поду улаза они су у мозаику исписали »Ave« — добро дошли. Али, били су исувише богати да би чак и у последњем трену заборавили на своје благо. Док је домаћица скупљала свој накит — наруквице у облику змије, украшене смарагдима и рубинима, укоснице, наушнице, сребрна огледала и новац — постало је прекасно да изиђе у врт где се над базеном без гласа смејао бронзан фаун играјући се водом.

У оближњој крчми гостионичар тек што је изнео бучним гостима ручак: чорбу с месом, телетину, пуњену тикву, а они положили новац на широку углачану плочу стола...

У једној одаји у дому Аринија Полијане, осуђене на пропаст, седеле су четири жене нетремице гледајући у брижљиво сложене четири гомилице драгоцености.

У смртној опасности људи су се последњим покретом машали за драгоцености. А можда је обичај становника веселе и богате Помпеје био да у подне уживају у свом богатству, броје новац и облаче најлепшу одећу?

Али, зашто онда на младићу који је лежао у углу своје собе није било ничега сем гвозденог прстена са ружичастим каменом у који је било урезано прелепо женско лице?

Непоједен ручак у једној крчми.

На зиду једне куће у Помпеји остали су ликови младих домаћина — пекара Теренција Неја и његове жене. Били су још у меденом месецу.

ЈЕДИНИ СВЕДОК

Само је један човек „похитао тамо одакле су други бежали и возио се право у сусрет опасности. Био је тако далеко од сваког страха да је успевао да диктира и записује чак и најситније појединости те ужасне појаве..." Био је то Плиније Старији, учењак и војни заповедник. Стигао је до града који је спалила растопљена лава, изранављен каменом тучом... „Његово тело нашли су савршено неповређено, одећа на њему била је цела..." Тако је писао један његов сродник историчару Тациту и та писма столећима су била једино сведочанство о последњем дану Помпеје над којом је ноћ потрајала четрдесет осам часова...

После четрдесет осам часова над Помпејом је поново засјало сунце. Поново је над Везувом било чисто плаво небо, из његовог кратера вио се танак дим.

Од те ноћи прошло је деветнаест векова и две године. Да ли ћемо икад дознати кога је то молила девојка која је ситним словима написала на једном зиду: „Ако знаш за шта је способна љубав и ако си мушкарац, не говори не и пусти ме да уђем..."?

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНОГ КОНКУРСА

ИЗАБРАНО НАЈ... СТРАШИЛО

Највреднији су били ђаци из Надаља, Турије, Дравограда и Бањалуке. Првонаграђени цртеж објављен је на насловној страни — рад Марка Јакшића који ових дана полази у први разред основне школе.

Мирсад Шарановић, Тешањ

Никола Лађич, Дравоград

Миленко Рајић . . .

Љиљана Кртинић, Суботица

Забавников“ конкурс за најлепше (најружније), најоригиналније, најсмешније, страшило је завршен, а ево и резултата које сте толико дуго очекивали. Није ни чудо: редакцију „Политикиног забавника“ преплавили су цртежи — стигло их је на стотине и то из целе земље, од Дравограда до Битоља, од Суботице до отока Брача. Многе школе чак су послале пакете цртежа и највреднијима од њих жири је одлучио да додели посебну награду, једногодишњу претплату на „Политикин забавник“.

Радове је оцењивао жири у саставу: председник **Зоран Јовановић**, академски сликар, **Љубомир Патрногић**, фото-репортер и **Мирјана Крстуловић**, новинар „Политикиног забавника“. Није било лако изабрати најбоље међу најбољима, али да вас не мучимо, ево имена награђених.

Прва награда: припала је **Марку Јакшићу**, из **Новог Београда**, Грамшијева 6 (2000 динара).

Остале равноправне награде (хонорар од по 1000 динара) добили су:

Владимир Поповић, ученик III-2 О.Ш. „Јанко Веселиновић“, Карађорђева 48, **Шабац**

Мирсад Шарановић, Трепче, 74260 **Тешањ**

Љиљана Кртинић, VIII разред, Беле Бартока 32, **Суботица**

Никола Лађич, ученик II-б О.Ш. „Незнаних талцев“, **Дравоград**

Весна Вуковић, улица ЈНА 167, **Пећ**

Миленко Рајић, ученик VII-1 О.Ш. „Петар Драпшин“ — НИЈЕ НАВЕО ИЗ КОЈЕГ ГРАДА, ПА МОЛИМО ДА НАМ ЈАВИ!

Јасна Жезлина, ученица VIII-б О.Ш. „Радо Робич“, Ал. хариншек 9 **Лазница**, 62341 **Лимбуш**

Гоше Стојанов, Ул. 4 јул 46, **Кочани**

Марица Мијаиловић, ученица VII-1 О.Ш. „Иво Лола Рибар“, **Крагујевац**

Добитници специјалне награде, једногодишње претплате на „Политикин забавник“:

— О. Ш. „Жарко Зрењанин — Уча“, 21216 **Надаљ**

— О. Ш. „Петар Драпшин“ 21215 **Турија**

— О. Ш. „Незнаних талцев“, **Дравоград**

— О. Ш. „Милан Радман“ **Бањалука**

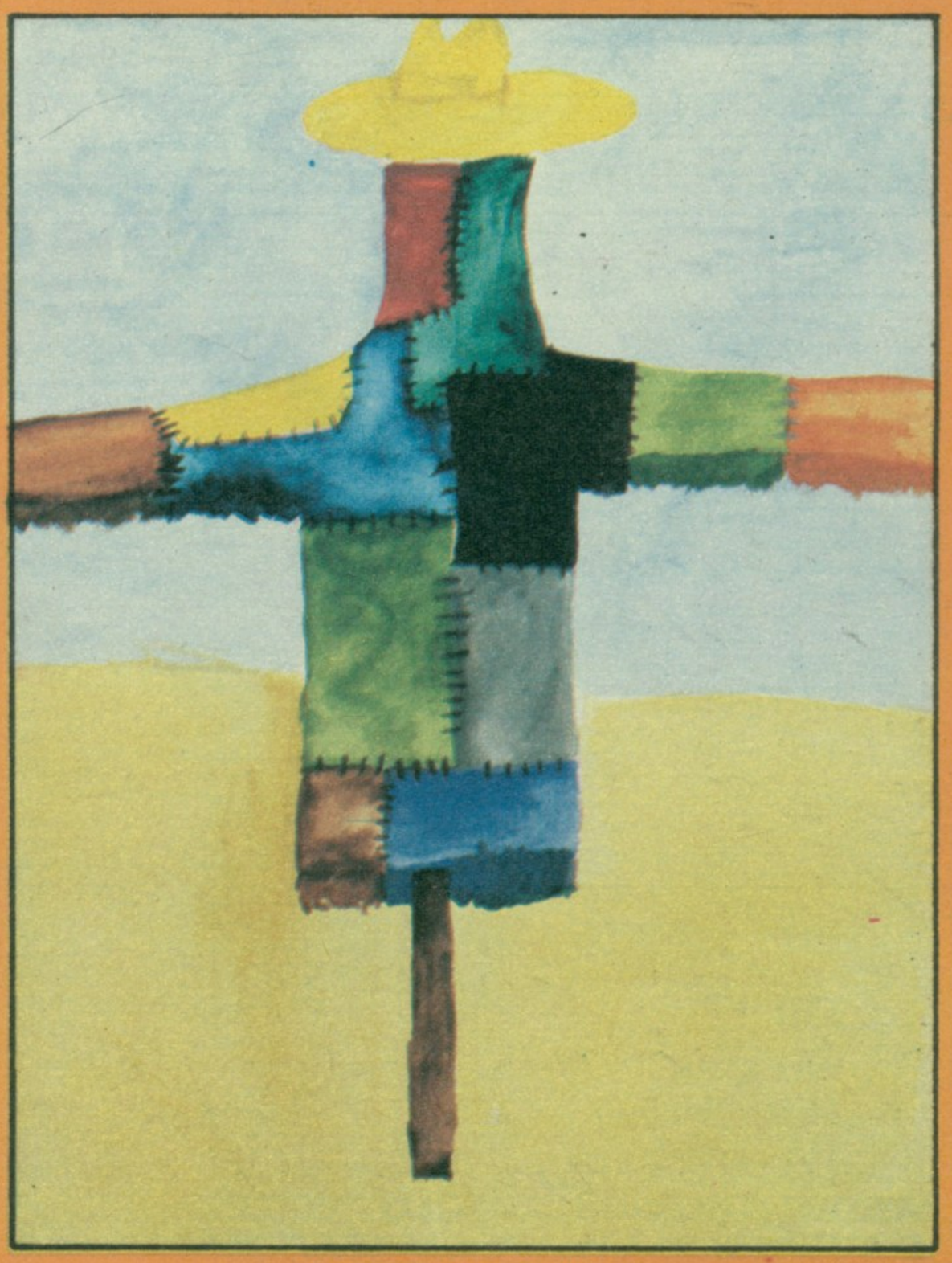
Гоше Стојанов, Кочани

Марица Мијаиловић, Крагујевац

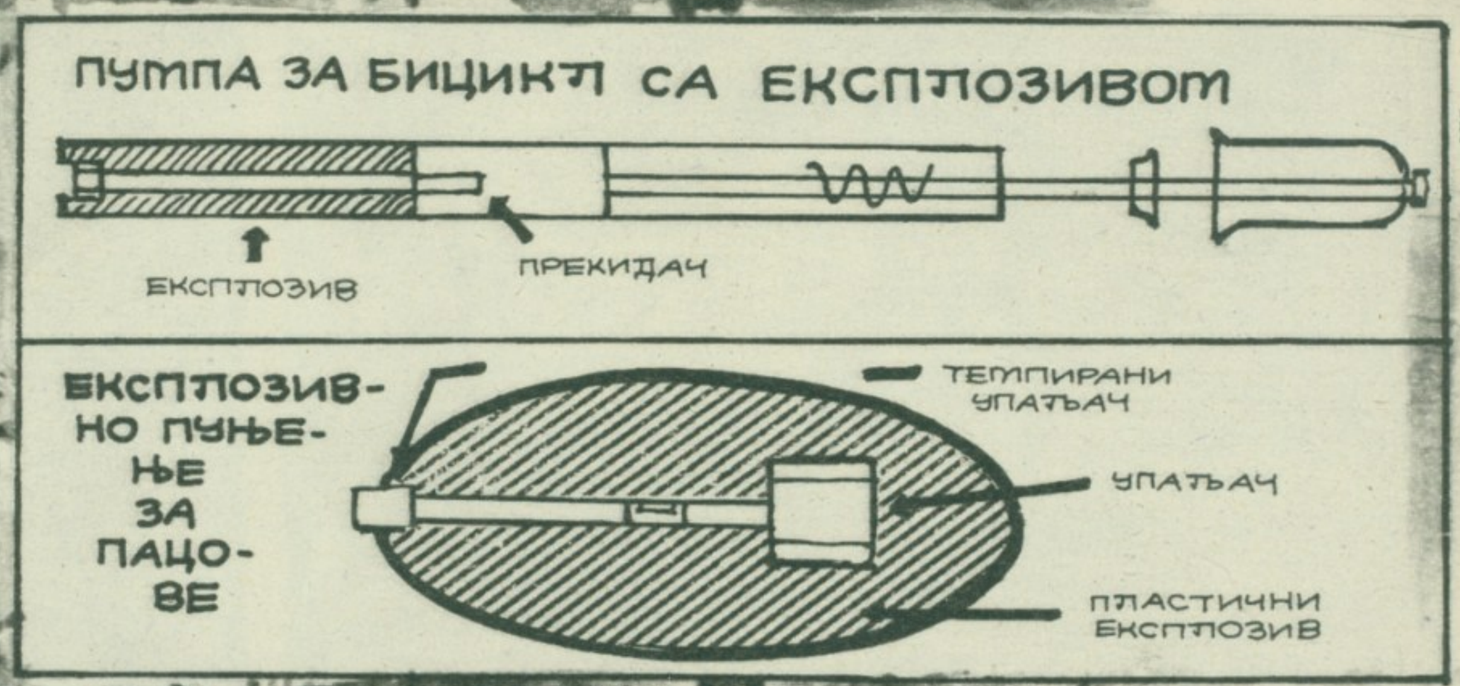
Јасна Жезлина, Лимбуш

Владимир Поповић, Шабац

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Потпуковник Елдер Вилс био је руководилац чувене енглеске групе за саботаже и диверзије. Први његов већи успех био је »вештачки угаљ«.

ВИЛСОВИ ПАЦОВИ

У децембру 1942. стигло је у Француску око пола тоне овог угља који је изгледао као обичан. Одмах је раздељен ћелијама француског покрета отпора. И следећа фаза овог плана изведена је на лицу места — у Француској. Градске власти су потпуно неочекивано одлучиле да уочи божићних празника поделе становницима по ведро угља као посебно следовање. Припадници француског покрета отпора сада су могли да приону на посао јер ношење кофе са угљем више није изазивало ничију подозривост, постало је уобичајена ствар. И Вилсови људи су имали олакшан задатак. Носили су „свој“ угаљ преко пруга и поред железничких станица и убацивали га у тендере локомотива. Тобоже сакупљајући угаљ који им је испао уз пут су стављали на осовине локомотиве и вагона мале али веома јаке магнетске мине. Само за једну ноћ, на начин који је за Немце остао тајна, одлетело је у ваздух шест локомотива, а ускоро су стигле и вести да је на отвореној прузи дошло до још неколико тајанствених експлозија на локомотивама што је изазвало прекиде на пругама. Уништено је неколико транспорта с оружјем и муницијом.

ПАЦОВИ СЕЈУ СМРТ

Трагајући за диверзантима Немци су стално наилазили на исто: железница, а железница угаљ. Логично се наметнуло питање: ко је издао наредбу да се дели угаљ становништву?

Почела је велика истрага, прегледање документације, али таква наредба није пронађена и поред тога што је заиста постојала и то — у писменој форми! Фалсификовао га је један од припадника француског покрета отпора и успео да га убаци у службену машинерију. Наиме, неколико сати после експлозија један припадник француског покрета отпора успео је да се пробије до зграде Гестапоа и користећи узбуну која је настала украде из сефа „оригинал“ документ...

Тако је уз помоћ „вештачког угља“ и лажне наредбе изведена једна од највештијих саботажа у другом светском рату.

Једнога дана долазећи на посао Вилс је приметио да све просторије заударају на дезинфекционо средство „детол“. Његов сарадник кога су звали „Бил“ обавестио га је:

— То су пацови који експлодирају, шефе. Пацови које ћемо искористити да се увуку у котларнице великих предузећа.

У суседној просторији Вилс је затекао два сарадника како из вреће изручују огромне мртве пацове. Бил му је објаснио да је намерно изабрао веће како би у њих могао да смести више експлозивног материјала.

Вилс се забринуо да бизнис с пацовима може да открије фирму под којом се крила њихова група али „Бил“ га је уверио да је и то предвидео. Зато му је рекао:

— Пацове сам набављао од хватача пацова.

Тада је у Енглеској постојала и таква професија а Бил им је, откупљујући пацове, увек испричао неку другу причу.

Вилс је схватио да се на тај начин шири могућност за вршење диверзија: пацови се скупљају у подрумима, посебно котларницама великих предузећа или у сличним просторијама где постоји стални извор топлоте...

После кратког времена дванаест динамит-пацова послано је у разне окупиране области у Европи. Задатак су обавили изванредно. Изазвано је девет великих експлозија у фабрикама које су радиле за немачке ратне потребе. Одмах је припремљена следећа пошиљка.

Товар је авионом кренуо према окупираној Белгији где је требало да буде спуштен падобраном у специјалном конвејеру. Међутим, изнад Немачке авион је оборен а из остатка Немци су извадили конвејер са пацовима који је одмах изазвао подозрење. Пацове су одмах послали у

ТРИ КОВИ

научни институт где су почели да их испитују. Армија немачких научника стављена је у стање приправности, а становници белгијских градова и села добили су наређење да све ухваћене пацове доносе у седиште Гестапоа.

Када су Енглези обавештени о томе, појачали су мере опреза, али пацови су и даље путовали и даље ефикасно Немцима наносили велике штете. Што је још интересантније, „операција пацов" скренула је на себе потпуну пажњу Немаца тако да је Вилсова група у борби против Немаца могла да примењује друге начине за диверзије.

НЕОБИЧНИ ОТИСЦИ

Неочекиване резултате донела је крајем 1942. године посета представника британске владе секцији ISRB (Тајни истраживачки институт армије) којом је руководио Вилс. На крају посете један од гостију упитао је Вилса:

— Шта намеравате да радите после рата?

Вилс је у шали одговорио:

— Мислим да ћу постати преступник великог формата.

Представник владе обратио се чиновницима Скотланд јарда који су такође били у посети:

— Припазите, Вилс за собом не оставља чак ни отиске прстију!

Тог часа у Вилсу се родила нова идеја: фалсификовање папиларних линија на основу којих се врши упоређивање отисака прстију.

После многих експеримената његовој екипи пошло је за руком да изведе невероватну ствар: успели су да фалсификују отиске прстију помоћу рукавица од латекса које су биле чврсто приљубљене уз прсте. Треба напоменути да сви вештачки отисци прстију, ма како прецизни били, имају и једнуману која се не може избећи: не остављају трагове зноја. Али, само стручњак који има специјалну опрему може да открије разлику између вештачких и правих отисака прстију. Немци у рату нису имали ни времена ни уређаја да све прикупљене отиске подвргну специјалном испитивању. Вилс је играо на ту карту.

Рукавице од латекса испуњавале су своју намену и штитиле чланове покрета отпора да их не би идентификовали. У архивама отисака прстију које је Гестапо брижљиво сређивао били су фалсификовани отисци прстију људи који су се од места диверзије налазили удаљени по неколико стотина километара. Лажне линије на рукавицама од латекса послужиле су у многим диверзијама у Немачкој и у земљама окупиране Европе. Оне су агентима и диверзантима пружале алиби чак и ако су ухваћени у близини места акције. Посебно на територији Белгије, Француске или Холандије јер је према становницима тих земаља Гестапо имао много блажи поступак него на пример у Југославији, Пољској, где је било довољно да се неко нађе само у близини места диверзије па да, без проверавања, изгуби главу.

Почетком 1941. Вилс је сазнао из извештаја које је добијао да се у Холандији спроводи тако строго рационирање бензина да се чак и службеници Гестапоа уместо колима возе бициклима. Ова информација навела га је на помисао да конструише нову справу за диверзију коју је екипа ISRB назвала „прохујало са вихором". У доњи део пумпе за гуме сместило би се експлозивно пуњење које би експлодирало када неко почне да пумпа гуму. Неколико стотина таквих пумпи послато је припадницима холандског покрета отпора. Пошто су члановима покрета били познати гестаповци у цивилу и сарадници окупатора, није им било тешко да им на бициклу замене пумпу. Довољно је било да жртва сврати негде, па да члан покрета отпора у пролазу замени пумпу и открије детонатор. Пумпе су биле згодне за ношење јер су могле да се сместе и у рукавима сакоа. Када би касније испумпала гума, власник би наместио вентил и почео да пумпа, али то му је било последњи пут.

Овај уређај је са великим успехом примењиван и у Белгији а резултати су били такви да се помишљало и на ширу примену овог „проналаска". Почела је производња експлозивних пумпи за бицикле са временским упаљачем. Бацане су на окупиране територије Белгије и Француске где су их чланови покрета отпора стављали тамо где је требало.

Бицикл са таквом пумпом, остављан је у близини групе Немаца или гестаповаца. Тада би се укључио временски детонатор и диверзант је могао да се склони на сигурно место. Експлозија је наступала обично после тридесет секунди.

УПАЛИ СВЕТЛОСТ

Планирање нових уређаја и начина диверзија и саботажа трајало је непрекидно, а оно што је постигнуто није увек било резултат свесних експеримената.

У децембру 1941. Вилс је седео са двојицом сарадника за столом саветујући се са њима о новим уређајима који су били у стадијуму припрема. Трећи сарадник је стигао нешто касније кад је већ дискусија била у току. Присутни су погледали придошлицу и у исто време закључили да је у соби већ мрачно. Један од оних који су седели рекао је:

— Када си већ код врата, буди љубазан и упали светлост.

Вилсу је тада синула помисао да се тако догађало и у окупираној Европи где исто тако за столовима конферишу немачки официри и функционери. Задубљени у разговор не примећују да се спушта мрак све док неко не каже: „Упалите светлост".

Вилс је наредио својим људима да почну производњу имитација сијалица. То је био прилично компликован задатак и изискивао је многобројне експерименте. Али, после извесног времена пошло им је за руком да произведу прототип који је веома личио на праву сијалицу. Извршена је и проба ове нове опреме. Направљена је макета собе са лампом смештеном изнад стола за којим се налазила лутка направљена од материјала који је највише одговарао особинама човечјег тела. У последњој фази експеримента окретан је прекидач који се налазио десетак метара од стола. Лажне сијалице имале су експлозивну снагу јачу од ручне бомбе када се распрсну у затвореној просторији. Убрзо је произведена прва партија „сијалица". Истовремено, агенти у Француској прикупљали су податке где се све одржавају конференције нацистичких главешина. Метод је положио испит и с успехом примењиван током целог рата...

Р. Ј.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗАШТО СУ ПОТОПИЛИ БРОДОВЕ?

Делови растављених бродова увијени у најлон и учвршћени за дрвене рамове пристижу на чамац после девет векова проведених под морем.

ПУКА ИЗ РИБАРСКИХ ПРИЧА

Зденко Брусић се родио у Нину, древном градићу близу Задра који је у стара времена био метропола. Одувек су га страшно изазивале рибарске приче да се баш ту негде, у Нинском заливу, налази град под морем. Како да га пронађе и види? Чега ли има у њему? Ронио је, онако без маске, са ваздухом који је задржавао у плућима колико је дуже могао и гледао у плавичасти песак нинског мора.

Дечачка жеља да нађе потонулу луку није га напустила ни касније — заправо, никада. Тако је и као студент археологије лети долазио у родно место и упорно ронио. Опрему ни тада још није имао, па је перајима разгртао песак непрестано трагајући по дну Нинског залива. Онда се, лета 1966. догодило чудо! Наједном, рибарске приче добиле су потврду: открио је брод! Назирало се тек неколико дрвених ребара под плавичастим песком — за сваког другог то би личило на неку сасвим обичну узвисину, али Зденко је разгрнувши мало песак, угледао дрво. И био је сигуран да је то што је пронашао нешто веома, веома старо.

Брод је био затрпан не само песком него и каменицама. Као да је потопљен намерно? Ко је то учинио, када, зашто . . .? Питања су се ређала али најважније је било да је пронађен. Зденко Брусић тада је био на другој години студија. Данас, петнаест година после тог првог открића, многе мистерије везане за овај брод још чекају решење, али у међувремену су направљена друга — па и важнија научна открића.

„РУЂЕР" И С-14

Већ следећег пролећа Зденко се вратио у Нин, али сада са малом екипом и опремом — гњурачким оделима, боцама с кисеоником, подводним камерама, па блоковима и оловкама за писање у води, затим метарским тракама, инструментима за мерење притиска и дубине и осталим средствима. Права мала експедиција, опремљена средствима Завода за заштиту споменика СР Хрватске. За само три дана брод на дну мора је снимљен из свих углова, нацртан и описан. Узети су узорци за анализу старости.

Међутим . . .

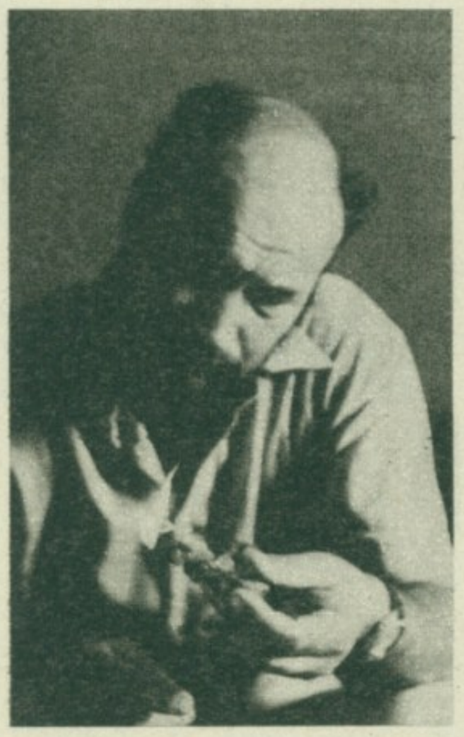
Само 28 метара јужно од тог потопљеног сведока прошлости, Зденко Брусић — кога је тада почео да прати глас међу археолозима да је „срећне руке" открио је још један, потпуно исти брод!

Тада је акција проширена, па су узети узроци и са њега. Комадићи поцрнелог дрвета упућени су у загребачки институт „Руђер Бошковић", али и у једну шведску лабораторију, да се помоћу радиоактивног угљеника (С—14) испита њихова старост. То је данас најпоузданија научна метода за утврђивање старости материјала.

Резултат је био готово запањујући: мада су код ове методе дозвољена одступања од сто до двеста година, наш и шведски резултат поклопио се у годину! Дрво од кога су израђени бродови посечено је давне 1040. Значи, у 11. веку. Тада је међу древним бродоградитељима ових крајева био обичај, објашњава Зденко Брусић, да дрво држе потопљено у мору дуго, чак по неколико година, сигурно је да ови бродови нису заплови-ли пре краја једанаестог столећа. А то је било време владавине хрватских краљева Крешимира и Звонимира.

Били су то народни владари, за време којих је Нин био важна трговачка и ратна лука.

АРХЕОЛОГ ЗДЕНКО БРУСИЋ ГОДИНАМА ВЕЋ ИСТРАЖУЈЕ ДНО НИНСКОГ ЗАЛИВА — НАЛАЗИШТЕ ЈЕДИНСТВЕНО У СВЕТУ. АЛИ, ВЕЛИКА ОТКРИЋА ТЕК ОЧЕКУЈЕ!

Зденко Брусић у свом кабинету: тренутак новог открића — овако гори само смола . . .

— Ту је био огроман промет, још од најдавнијих времена, објашњава Зденко Брусић. Рецимо, етрурско благо је из старе Грчке туда путовало на запад, бродови су се заустављали да би посада куповала храну трампом или новцем. Овде се правио познати далматински сир, продавало се сушено овчије месо, коже, уље . . . А тако је било и у средњем веку. Међутим, управо због тога што су крцати бродови непрестано пловили дуж ових наших обала, било је развијено гусарство. Ко зна зашто су ова два брода потопљена — можда баш у одбрану од пирата, или неких других нападача на луку којима је требало препречити улазак у залив. А можда су то били ратни бродови . . .

Конзервација ових, за сада јединих пронађених хрватских бродова, је при крају. Њихово извлачење са дна Нинског залива било је посебна авантура.

ДА НИЈЕ БИЛО ОГРЛИЦЕ . . .

Откопати их из песка није било посебно тешко. Али, како извући из воде бродове чије је дрво после девет векова проведених у мору било тако натопљено да је постало млитаво? Прва идеја која је Зденку Брусићу прошла кроз главу била је да се цели извуку напоље хеликоптером. Међутим, то је одмах одбачено, пошто је претила опасност да се распадну. Зато се приступило далеко сложенијем и мукотрпнијем послу: бродови су растављани у мору, а затим извлачени део по део. Да се греде и ребра не би ни на тај начин распали, претходно су били израђени рамови од летвица на које су делови полагани, везивани, увијани у најлон и вађени у чамац. А у њему су полагани на паус-папир, цртани у природној величини и обележавани, како би много касније могли бити поново склопљени.

Та је акција изведена у мају и јуну 1974. године, а учествовали су Зденко Брусић, Дарко Вилхар, Маријан Орлић, Катица Симони, све археолози, затим препаратор Далибор Мартиновић и ронилац Иво Стрпић.

Чим су делови извађени, натоварени су у комби који их је одвезао у задарски Центар за конзервацију, једини такав у нашој земљи. Почео је процес који се завршава тек ових дана! Али, у међувремену, на дну Нинског залива отворио се још један, много старији свет, управо онај из рибарских прича: лука из времена старог Рима па и ранијег! Све се то догађало готово случајно и да није било једног златног ланчића украшеног драгуљима, ко зна да ли би ствари кренуле тим током.

Тај ланчић коме недостаје једна копча пронашао је опет „човек срећне руке" Зденко Брусић — једини наш археолог који је из нашег мора извукао злато!

Баш тај староримски ланчић указивао је да су научници на правом трагу.

САШИВЕНА ЛАЂА

После њега Зденко је извукао и неколико златника са ликом цара Трајана, златну копчу, па драги камен „гему“ са уклесаним богом Хермесом. И, као врхунац — још један брод. Али, какав! Другчији од свега до тада виђеног код нас: сашивен!

Као искусан археолог Зденко Брусић је одмах схватио да се налази пред светским открићем. Грађа овог брода напола затрпаног песком говорила је о томе да он представља праисторијску традицију! По свој прилици спадао је у најстарије пронађене и очуване примерке из тако давних времена.

— Мислили смо да ћемо овде пронаћи сметлиште — смеје се сада Зденко Брусић — а открили смо јединствено место на којем сви налази потичу несумњиво из римских времена. Ми кажемо римских, а у ствари, и много пре него што су Римљани дошли овде ту се налазила либурнска лука са великим прометом. Овај брод је баш либурнски, он представља прву наведену фазу у градњи после најпримитивнијег брода из једног комада и зато сматрамо да је то остатак још из праисторијских времена. Делови се тада нису спајали ни дрвеним, а поготово не металним чавлима или заковицама, јер је метал био драгоцен и скуп, као кад би се данас у те сврхе употребљавало — злато.

Како су, онда, спајали? То изгледа веома чудно. Зденко Брусић показује делић тог брода који држи у свом кабинету у поткровљу шибенске старе куле. То су два комада старог, кртог дрвета (јер је конзервирано на брзину, остало ће још добар број година да проведе у базену у Задру) са рупицама кроз које је провучен канап. Остаци канапа се лепо виде, пошто су се под морем и они очували! Испод канапа, а дуж споја, је једна „плетеница“ која изгледа као да је, такође дрвена. Али — зашто би на то место било стављено опет дрво? И зар вода не би продирала кроз рупице?

ЧУДАН ОПИТ У КАБИНЕТУ

— Делове тих „плетеница“, а оне се налазе на свим спојевима, слали смо на анализу Шумарском факултету у Загреб. Одговорили су нам да је то нека повијуша, меко дрво у којем је канап приликом затезања направио ове усеке и зато то личи на плетеницу — каже Зденко Брусић.

Ипак је то чудна ствар... Зар нису стављали неку смолу која би затиснула рупице кроз које је „ушниран“ канап?

Зденко Брусић узима шибицу и почиње необичан опит. Приноси један крај „плетенице“ пламичку и — она почиње да гори. Шири се мирис. Зденко Брусић узвикује:

— Тачно! Смола! То објашњава одакле ови утори: смола је мека, па се канап урезао у њу. А после се у мору све скаменило.

Тако смо ту, у кабинету, дошли до још једног научног сазнања у вези са либурнским бродом и његовом необичном грађом. Такви бродови, објашњава Зденко Брусић, пронађени су још само крај Венеције. Јер, Либурни су били вешти морепловци и познати бродоградитељи старог света. Чак толико, да су Римљани, та „велика сила“ антике, једну врсту малог и брзог ратног брода по њима назвали „либурна“.

Сами Либурни, староседеоци наше обале на простору од Истре до Шибеника, пловили су по Средоземљу још у првом миленијуму пре нове ере и запосели нека пречка острва и готово целу италијанску обалу. Либурни су били народ који је, колико се данас зна, веома много чувао старе обичаје, па се то види и у њиховој бродоградњи. У време када су се већ увелико употребљавали гвоздени и дрвени чавали — они су своје лађе „ушивали“ помоћу канапа. Само, то не значи да су оне биле слабије! Вероватно су тај начин користили за мање бродове који су пловили ближе обали. Тако су штедели скупоцен метални материјал.

Либурнска сашивена лађа извучена је из Нинског залива прошлог лета, на исти начин као два старохрватска брода. Она је сада на почетку дугог процеса кроз који су њени претходници већ прошли и који дрвету треба да врати првобитну чврстину и трајност. То значи да из сваке греде, ребра и даске треба слану морску воду прво заменити обичном. Зато се делови брода и држе у базену — какав за сада постоји само у Задру.

Вађење старина из мора увек је догађај — ово су топови из 16. столећа.

СИНТЕТИКА КАО КРОМПИР-ПИРЕ

Вода се стално мења, све док апарат за мерење салинитета (процента соли у води) не покаже да је и последње зрнце соли испрано. То је дуготрајан процес — рецимо, два старохрватска брода провела су око четири године на испирању. Анализе су показале да се, после толико стотина година лежања у мору, у њиховом дрвету налази чак 89 процената морске воде, а само преосталих 11 — чврсте структуре. Тако је и са либурнском лађицом.

Међутим, када се со испере, остаје проблем — шта са водом? Како вратити дрвету чврстину? Ако би се пустило да се просто осуши, смањило би се за неколико пута!

Тек недавно шведски научници пронашли су добар метод за конзервирање дрвета. Они воду постепено замењују једном специјалном врстом пластике и тај процес сада се примењује у задарском Центру.

— Та синтетичка маса — објашњава Зденко Брусић — зове се полиетиленгликол и личи на кромпир-пире у праху. Беле пахуљице се стављају у базен са водом у коме лежи дрво после десалинизације, растварају се и дрво постепено упија тај раствор. Концентрат се све више повећава, док се не постигне око 80 одсто — онолико синтетичке масе колико је воде у дрвету. Али, пошто је то густ раствор, да би га дрво упијало, морали смо да укључимо грејаче... Кад смо делове најзад извадили, изгледали су као „ушећерени“, али довољно чврсти. То споља лако се скине приликом сушења великим „феном“ и дрво остаје глатко и лепо, какво је било кад је брод био нов!

Док се обављала конзервација, у Задру је изграђена просторија у коју ће ови брдови бити смештени кад их археолози поново склопе, што треба да почне ускоро.

БРЕСКВА СТАРА 2500 ГОДИНА

Што се либурнског брода тиче, мораћемо да причекамо негде до краја деценије... У међувремену Зденко Брусић очекује нова изненађења из нинског мора. А да су то сасвим основана очекивања, показује једно искуство од прошлог лета:

— Док смо вадили либурнски брод, стално смо наилазили на неку црну материју коју смо испрва бацали. Онда смо схватили да је то кожа из римског доба, делови неке одеће. По ивицама је имала густе, правилно размакнуте рупице од шивења — тачно као на машини!

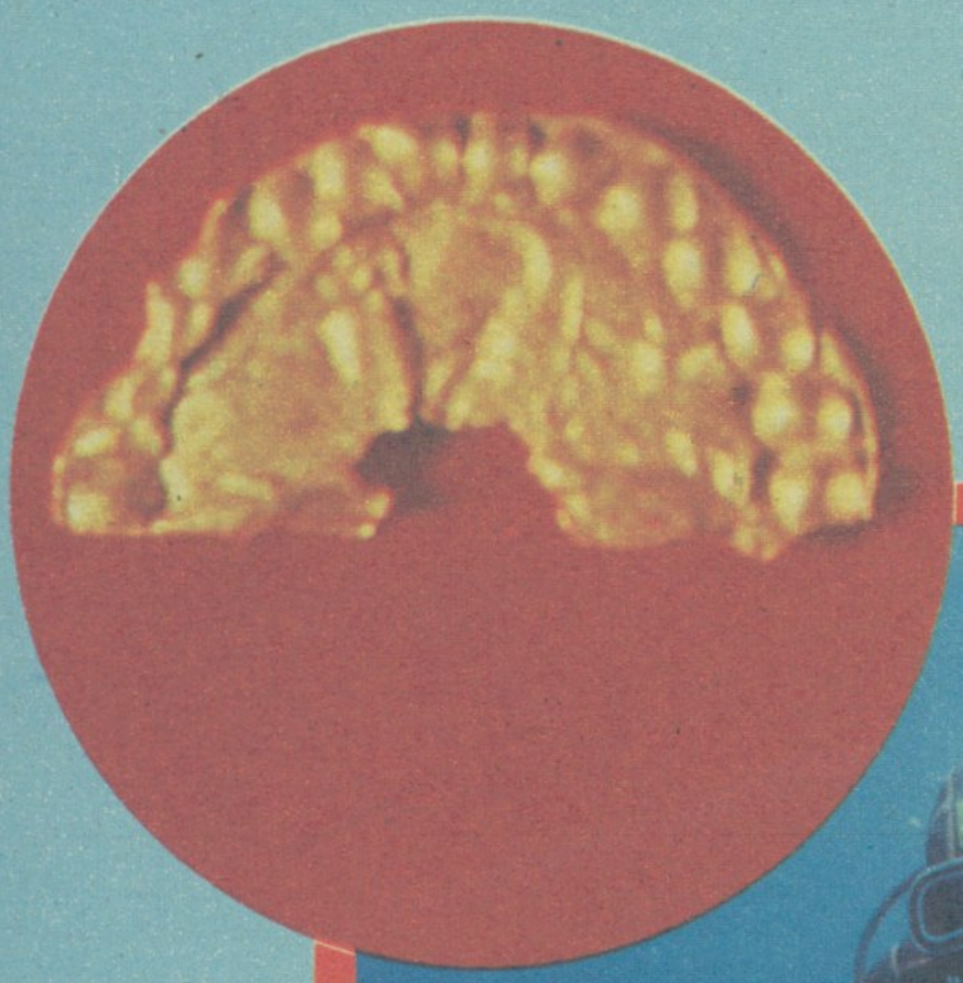
До тада ништа слично није било пронађено. А те „машинске“ рупице можда представљају историјску сензацију. Јер, стари Римљани имали су нека изненађујуће напредна техничка решења, рецимо пумпе, или кугличне лежајеве израђене од дрвета. Зашто не и неку врсту шиваће машине?

Колико је потонула лука у Нинском заливу необично и богато налазиште говори, поред бродова, амфора, златника и других драгоцености и прегршт коштица од трешања, бресака и маслина — старих око две и по хиљаде година! И оне су потонуле са ко зна којим римским лађама и сада се, конзервиране, налазе у задарском Археолошком музеју. По свему су исте као од данашњих плодова, а ораси који су исто тако пронађени и извучени — нешто су већи... Нигде у свету, ваљда, није сачувано толико старо воће!

Само, сад кад су археолози тек на почетку посла, исцрпла су се и последња средства намењена овом налазишту. Била би огромна штета препустити ово чудновато и приступачно место пропадању и — подводним пљачкашима. Јер, није ретка појава да античке драгоцености тајним каналима одлазе у руке страних приватника. А реч је о благу непроцењиве историјске вредности:

— Овакве луке нема у свету — каже Зденко Брусић — ја овде тек очекујем велика открића, а посла има за још двеста година!

Мирјана Крстуловић

Само део златне копче пронађен у овој чудесној луци... А можда је и други део ту негде?

Ово су делови играчкице каквима су се радовала деца у античко доба — и она је страдала са ко зна којим бродом пред Нином.

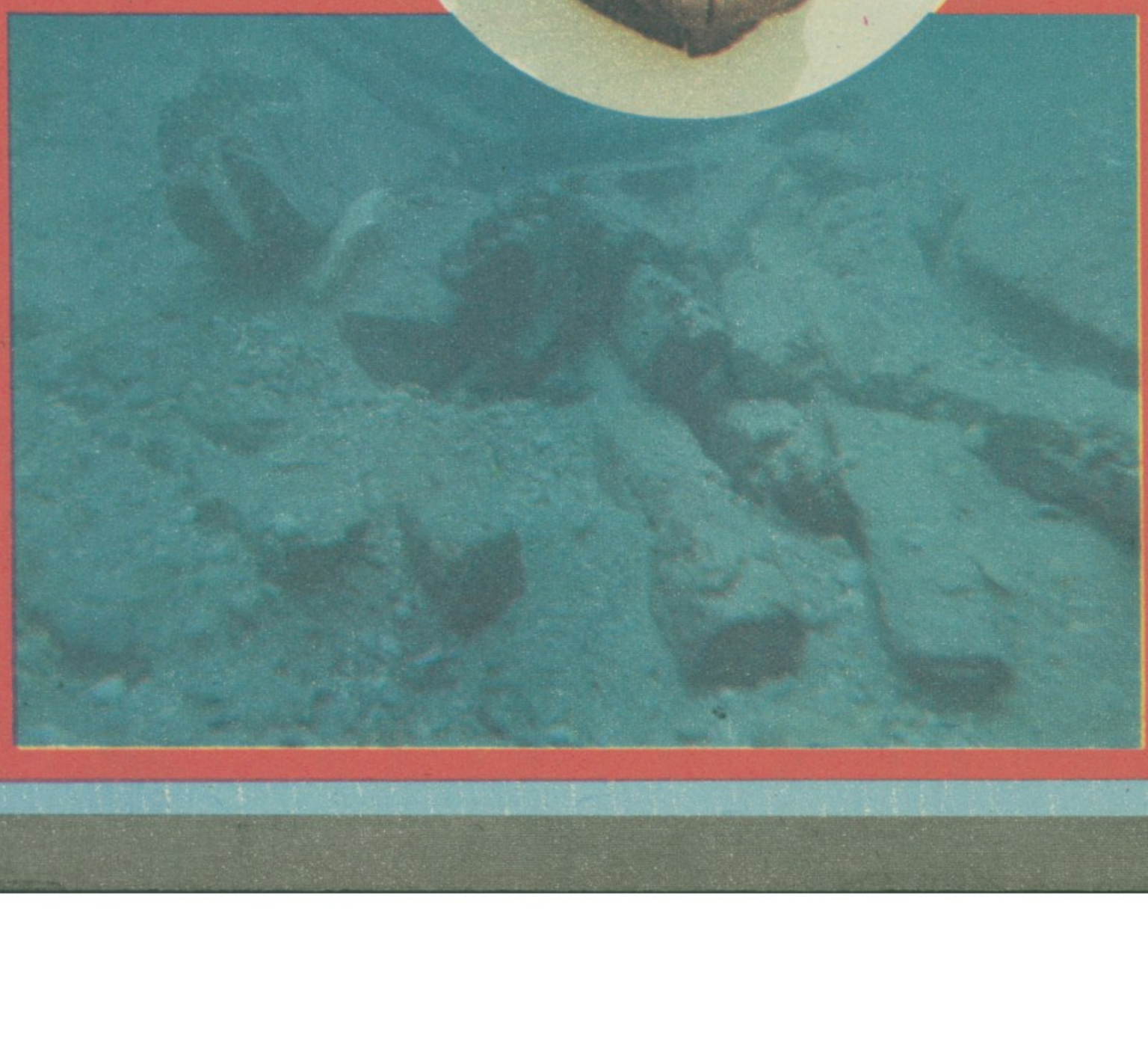

Кад смо у ронилачкој опреми, препознајемо се само по боцама — каже Зденко Брусић снимљен под морем, са обавезним блоком и оловком за подводно писање.

Велика реткост: дрвени чекрк са римских лађа потонулих у Нинској луци.

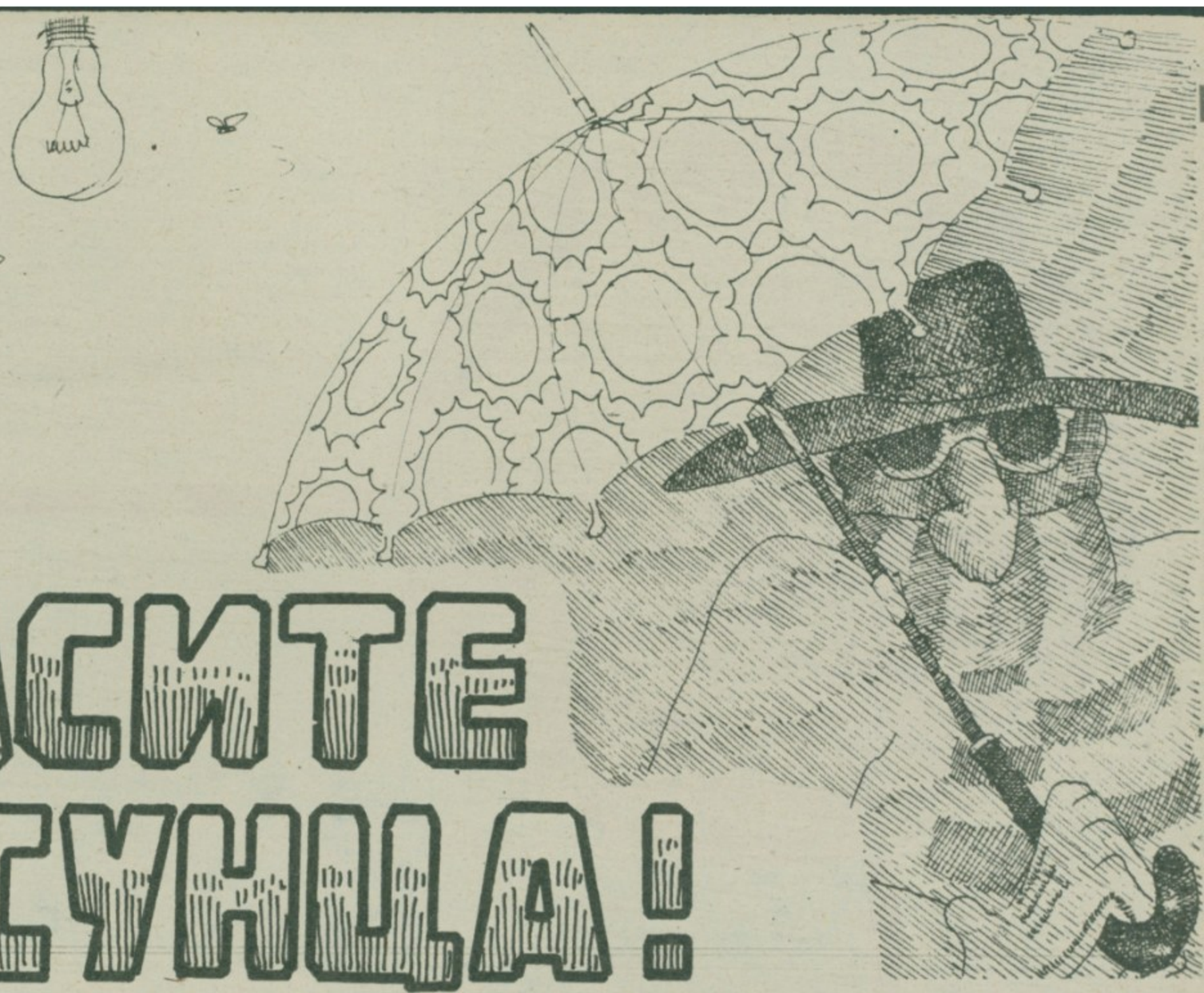

Овако су изгледали бродови из 11. века на дну Нинског залива. Потопљени су намерно и затрпани камењем. Зашто?

Да није било овог златног ланчића из римског времена, ко зна да ли би дошло до открића бродова!

!

ЗАМИСЛИТЕ И ТОГА ИМА

СПАСИТЕ МЕ СУНЦА!

ДОК ЈЕДНИ ЧЕЗНУ ЗА ЊЕГОВИМ ТОПЛИМ ЗРАЦИМА, ДРУГИ ГА СЕ ПЛАШЕ КАО НЕКЕ НАПАСТИ. ЗА ЊИХ И НАЈКРАЋЕ ИЗЛАГАЊЕ СУНЧЕВОЈ СВЕТЛОСТИ МОЖЕ ДА ИМА ТРАГИЧНЕ ПОСЛЕДИЦЕ.

Реч је о једној посебној врсти алергије која, попут сваке друге преосетљивости организма на неке спољашње утицаје, не бира ни пол ни узраст. У Енглеској, на пример, алергичност на сунчеве зраке много је чешћа појава него код других нација, и вероватно из тих разлога Енглези воде нарочиту бригу о особама које су подложне овој преосетљивости.

Деветогодишња Мери Грифитс из грофовије Чешир још од најранијег детињства није трпела сунце: на кожи су јој се редовно појављивали пликови и ранице које су тешко зарашћивале. Касније више није смела да излази из куће без дугачких панталона и капе са великим ширитом. Кад је једном у школи морала да скине своју капу, сунце које је продирало кроз прозор за неколико секунди просто јој је спржило лице.

Како су ови напади алергије почели да јој угрожавају живот, у школу је ишла само неколико месеци да би затим за њу била организована специјална настава код куће. Сад већ сваки тренутак на отвореном у току дана за њу може да буде погубан и зато она излази да се игра или да по парку прошета свог пса љубимца само кад сунце зађе.

Прошле године стотину лекара специјалиста из читавог света детаљно се позабавило случајем мале Мери, прегледали су је и извршили безброј анализа и такозваних проба да би на крају разочарано констатовали да су — немоћни.

„УЖАРЕНА“ СИЈАЛИЦА

Једна од жртава ове чудне „болести“ јесте и двадесет осмогодишња домаћица из Лидса Кристина Хонер која од ове врсте алергије пати од своје четрнаесте године.

— Без обзира на одећу сунце ме напросто „скрозира“ и изазива на кожи болне реакције и пликове — каже она. — Чак ми се и на темену појављују опекотине. Зато сам приморана да стално седим у хладовини, што ми посебно тешко пада у време годишњег одмора. Никад у животу нисам имала прилике да обучем костим и окупам се као сав остали свет.

Један очајник из Норфока специјалном навлаком потпуно је прекрио лице оставивши само сићушне прорезе за очи и отвор са цевчицом за дисање. У прво време неки су му се смејали, мислећи да се ради о некој ексцентричној особи, док су га други гледали с подозрењем и склањали му се с пута... Иако у својој кући на прозорима држи тешке тамне завесе он је практично у сталној опасности, јер и обична сијалица може да га „опржи“. Телевизор, такође.

Ова иста врста алергије изненада је погодила и педесет седмогодишњег Џорџа Инса из Бредфорда. То се догодило после веома топлог лета 1976. године. Сад, јадник, мора да се чува не само сунца већ и неонског осветљења!

СВА У ЗАВОЈИМА

Аманда Флечер, петнаестогодишња ученица из Западног Јоркшира, несумњиво је један од најтежих случајева: код ње чак и одсјај светлости на снегу може да изазове опекотине. И — нећете веровати — мунја такође. О неонском осветљењу да не говоримо.

Док је ишла у школу, руке су јој биле увијене у завој, имала је слободна само два прста како би могла да држи оловку. Наравно, на одмору никада, као друга деца, није могла да изађе у двориште да се игра. И за њу је морала да буде организована настава код куће.

Никада није ишла на игранке, поготово не у диско-клубове јер је тамо светлост обично јака и за њу опасна. Кад породица иде на излет, то су најчешће посете — хладним и мрачним пећинама!

Аманда највише времена проводи иза спуштених завеса, далеко од телевизора и сваког другог извора светлости. На себи увек има хаљине са високим оковратницима и дугим рукавима или панталоне, рукавице и наочаре са затамњеним стаклима. Али и поред тога неколико пута већ су морали да је амбулантним колима хитно пренесу у болницу...

Дерматолози су Амандиним родитељима објаснили да има веома мало стручњака који су потпуно проучили и упознали људску кожу и њене „ћуди“. Ипак се надају да ће уз помоћ неких нових сазнања ускоро успети да се изборе са напашћу која се зове алергија на сунце и светлост.

Д. В.

УМЕСТО БЕРНАРДИНАЦА

Још је Чарлс Дарвин писао да по својим интелектуалним способностима свиње не заостају за псима. Опити који су вршени на универзитету у Кембрицу показали су не само да је Дарвиново мишљење било тачно већ и да су у читавом низу случајева свиње постизале боље резултате од паса. Када су, на пример, свиње и псе затворили у хладну просторију и показали им како помоћу једне дирке може да се укључи грејање, свиње су ту операцију савладале пре паса и то за свега један минут. Псима је за то било потребно два, па чак и три пута више времена. И свиње и пси притискали су дирку не њушком или рилом већ ногама.

Свиње, како је у Кембрицу установљено, имају веома изоштрено чуло мириса. После одговарајуће дресуре оне су успевале да открију по мирису јаребице и другу пернату дивљач на растојању од преко тридесет метара али су, с друге стране, одбијале да траже зечеве. Свиње су такође проналазиле људе под дебелим слојем снега. Како тврде стручњаци, ова последња особина свиња може се са успехом искористити за откривање настрадалих од снежних лавина. На тај начин свиње би заменile псе бернардинце чије је гајење и издржавање веома скупо.

ЈЕЗИК ТЕЛЕГРАФ

Познато је да су Гуанчи, некадашњи становници Канарских острва, разговарали између себе помоћу звиждука, и то на великим растојањима. Али, недавно се сазнало да они нису једини на свету који су као начин споразумевања изабрали — звиждање.

СТРУЧЊАЦИ СЕ ПРЕВАРИЛИ

ОТКРИЋЕ МИНЕРА ВОТСОНА

Угледни »Лос Анђелес Тајм« који је први објавио сензационалну вест одбио је касније да читаоцима открије праву истину.

Јужна Калифорнија округ Келеверас, лето 1866. године. Познатим каменоломом одјекују експлозије. Група минера потражила је спас од врућине и немилосрдног сунца у хладовини веће камене удубине. Време је подневног одмора: људи једу, пију, разговарају.

Само минер Џон Вотсон никако не може да се скраси на једном месту: лута наоколо, преврће камење, подиже га, загледа. У подножју једне литице Вотсон је спазио људску лобању. Али, она нимало не личи на главу човека који је недавно умро — има неколико чудних зуба, чело јој је превише истурено...

РЕВОЛУЦИОНАРНО ОТКРИЋЕ

Вотсон је свој налаз одмах показао друговима.

— Било би најбоље да је даш Џону — закључише минери.

Џон Скрибнер је власник оближње кантине, археолог-аматер, добар пријатељ др Џонса. Ако би ико могао нешто да каже о тајанственој лобањи, то су сигурно њих двојица.

Мишљење доктора Џонса? Реч је о важном праисторијском открићу. Скрибнер би свакако требало да пошаље налаз уредништву „Државног геолошког прегледа" Калифорније. На адресу угледне публикације коју су уређивали све сама угледна и врло стручна лица стигла је неколико дана касније пошиљка у којој се поред лобање налазило и мишљење др Џонса и врло детаљан опис трговца Скрибнера о томе како је и где предмет пронађен.

Како „Државни геолошки преглед" није био било какав лист, уредништво је на лице места упутило једног од својих чланова, професора и геолога Џоусају Д. Витнија. Џоусаја Витни је детаљно прегледао геолошке слојеве у каменолому, посебно онај у коме је лобања нађена и на основу тога дао свој стручни суд — с геолошке тачке гледишта, у то не може бити сумње, лобања је нађена у слојевима терцијера, и то последњој фази званој касни плиоцен. Колико је према томе стара? Најмање два милиона година, а можда и више... Човек је лутао пространствима Америке давно, давно пре задњег леденог доба!

Вест о епохалном открићу прво је објављена у једном од бројева „Државног геолошког прегледа", а затим и на страницама „Лос Анђелес Тајма": „Људска лобања пронађена у Калифорнији припада плиоцену. Она је не само остатак првог човека који је у овој држави обитавао него и најранијег познатог људског бића". Откриће минера Вотсона добило је и званичан назив — плиоценска лобања или лобања Келеверас.

СУМЊЕ В. Х. ХОЛМСА

Минери каменолома постали су важне личности. Уз шкљоцање фото-апарата, данима су одговарали на питања репортера и новинара, по сто пута препричавали детаље.

„Револуционарно откриће", „Човек се развио на тлу Америке пре него у Азији, Африци и Европи" — слични наслови појавили су се у свим државама САД, а касније и у Европи. Али, нису сви делили одушевљење штампе и мишљење Џоусаја Витнија. Директор одељења за антропологију угледног Смитсоновог института В. Х. Холмс, рецимо, био је више него сигуран да је лобања новијег порекла и да се иза открића у Келеверасу крије нека превара. С времена на време, из научних кругова чули су се захтеви да лобању поново проуче експерти.

Тридесет и једну годину после оног врелог летњег преподнева када је Џон Вотсон случајно набасао на тајанствену лобању, др Алеш Хрдличка, познати амерички археолог, неприкосновени ауторитет на том пољу, одлучио је да једном за свагда разреши „загонетку Келеверас". Хрдличка је 1897. детаљно прегледао спорну лобању. Стара је тек неколико стотина година, прерађивана је и дотеривана, а затим убачена у слојеве из којих никако није могла да потиче — изјавио је Хрдличка. Главна грешка била је у томе што се раније све посматрало само са геолошке тачке гледишта, а не и са антрополошке, тј. како је лобања грађена, којој врсти бића припада и колико, према томе, може бити стара. Реч је о духовитој подвали.

Требало је да прође још неколико година па да се коначно открије права истина. Тачније речено, да би се она обелоданила јавности, морао је прво да се испуни основни услов који је трговац Џон Скрибнер поставио својим повереницима — да он, Џон Скрибнер, умре...

САМО ОСВЕТА

Трговац склон археолошким „шалама" поверио је тајну само својој сестри и пријатељу Р. Риру, свештенику из Лос Анђелеса, обавезавши их при том да је обелодане тек после његове смрти: раније пронађену лобању Скрибнер је, захваљујући свом — додуше скромном познавању археологије, на посебан начин припремио и поставио у каменолом тако да је радници сигурно виде.

Да ли је ствар овим коначно решена? Не сасвим. Објављивање истине није од самог почетка текло сасвим глатко. Угледни „Лос Анђелес Тајм" који је први објавио сензационалну вест, одбио је да своје читаоце упозна са сведочењима Скрибнерове сестре и пријатеља. Испоставило се да су редакције других листова мање сујетне и решене да по сваку цену бране свој углед, па је јавност тако ипак коначно сазнала све.

На једно, ипак, нико никада није одговорио: шта је то све требало трговцу Скрибнеру? Је ли то била освета малог непризнатог аматера над свим оним звучним именима овенчаним успесима?

По књизи Миливоја Чатиповића „Подвале, обмане и заблуде у свијету науке", издање „Школске књиге", Загреб

ЉУДОЖДЕРИ ИЗ НУЖДЕ

На око 600 километара североисточно од Анкаре налази се вилајет Гиресун. У његовом средишњем делу подижу се виске планине, насеља су овде тешко приступачна и ретка, међу њима, разуме се, нема телефонских веза. Па ипак, становници тридесет и пет тамошњих села нису одсечени једни од других: изумели су свој језик који би се с правом могао назвати језик-телеграф. Кад неко од ондашњих становника жели да роњацима и пријатељима у другом насељу јави за рођење, венчање, смрт или неку важну вест, пење се на најближи врх и све што има да каже казује звиждањем. На овај начин становници ове турске области, а има их око две хиљаде, могу да разговарају и до раздаљине од три километра!

У Индији се сваке године бележи педесетак трагичних случајева у којима су кривци тигрови-људождери. Све до пре извесног времена сматрало се да човека нападају само болесни и изнемогли тигрови који не могу више да дођу до друге хране. Међутим, испитивања вршена по налогу Међународног фонда за заштиту дивљих животиња показала су да тигрови постају људождери не због глади већ због жеђи. Ту жеђ изазивају хемијски процеси који почињу да се одвијају у организму звери ако се она напије

слане воде. Мишићно ткиво човека има ту особину да коригује те хемијске процесе и да их неутралише. Да би се смањио број људских жртава, почела је изградња великих резервоара с питком водом у оним шумским рејснима Индије где од тигрова страда највише људи.

КАО ПО ЛЕДУ

Недавно се у енглеском језику појавила нова реч „октопуш" (од именице „октопус" — октопод и глагола „пуш" — гурати) која је брзо постала веома популарна међу омладином. Новом речју названа је нова спортска игра, нека врста хокеја. Правила су јој веома једноставна: помоћу минијатурне палице као за хокеј треба кроз врата противника протерати оловну плочицу. У игри учествују две екипе од по шест играча у пољу. И мада игра траје свега 33 минута, од играча се тражи велика издржљивост и атлетска конституција јер се „октопуш" не игра на леду већ — под водом, на дну базена!

ЛЕЊА И НЕЗАМЕЊЉИВА

ПУСТИЊСКА ЛАЂА

Аа ли је далеко од истине порука већ класичне карикатуре на којој једна камила говори другој: „Није важно шта наука мисли, али ја умирем од жеђи!“? По многим научницима, духовити цртач уопште није претерао саопштавајући камиљу жалопојку за водом. С друге стране, међутим, чак је и међу неким зоолозима уобичајено уверење да је камила чудесан пример како један, и то велики, сложени организам може изузетно дуго да издржи без течности неопходне свим живим бићима на Земљи. У једном се, ипак, сви слажу: камила је право, истинско чудо природе које по многим особинама и даље мучи научнике изазивајући бројне недоумице, скривајући најинтересантније плаштом тајне.

Тек најновија зоолошка истраживања пустињске лађе открила су до сада непознате, па и зачуђујуће чињенице.

Широка јастучаста и копитаста стопала, по којима се камиле убрајају у папкаре, настала су не да тешким животињама помогну при гажењу и пробијању кроз пустињски песак већ кроз — снег! Неупућени врло тешко могу да повежу снежни бескрај и животињу која је симбол пустињске врелине. Али, научници који тврде да је камила у прадавна времена у ствари била снежна, а не пустињска животиња имају чврст доказ. Наиме, двогрбе камиле које, истина, имају много дужу и топлију длаку од једногрбих сродника, и данас се упорно пробијају кроз северноазијске зимске олује које би сваког Ескима натерале да потражи склониште у свом иглоу!

И о грбама ових животиња до сада је испредено ко зна колико прича, у којима је, врло често, наука уступала место машти. Али, зоолози нашег времена покушали су да ову израслину, тако карактеристичну за камиле, испитају и истраже што је могуће детаљније и реалније. Наравно, прастара прича да камиле у својим грбама скупљају воду потпуно је одбачена и у њу данас тешко да могу да верују и деца.

Према научницима, ови органи служе за нагомилавање масти и вероватно су некада кад је температура врло ниска били извор енергије за загревање тела. Величина, пречник и облик грбе или грба служе и као показатељ стања здравља животиња, квалитета исхране и опште кондиције, што зна сваки искусан камилар или трговац. Код једногрбе врсте грба је дугачка, пуна, велика и крута за разлику од двогрбе израслине која је главичаста и мека. Иако звучи невероватно, безброј пута је доказано да се облик ове две грбе може променити, уколико се притисне теретом.

Али, како, када и колико камиле пију воду, о чему су до сада приповедане веома маштовите приче?

Желудац камиле је грађен на посебан начин, готово јединствен у живом свету. Овај орган, наиме, има бројне кесасте продужетке где се течност која значи живот задржава врло дуго. Међутим, она карикатура и-

Камила се не зноји ни на температури преко 50° С: кад човек од врелине и губљења течности ослепи, оглуви и луди, симбол пустиње губи и 25 одсто тежине и — наставља пут. Како?

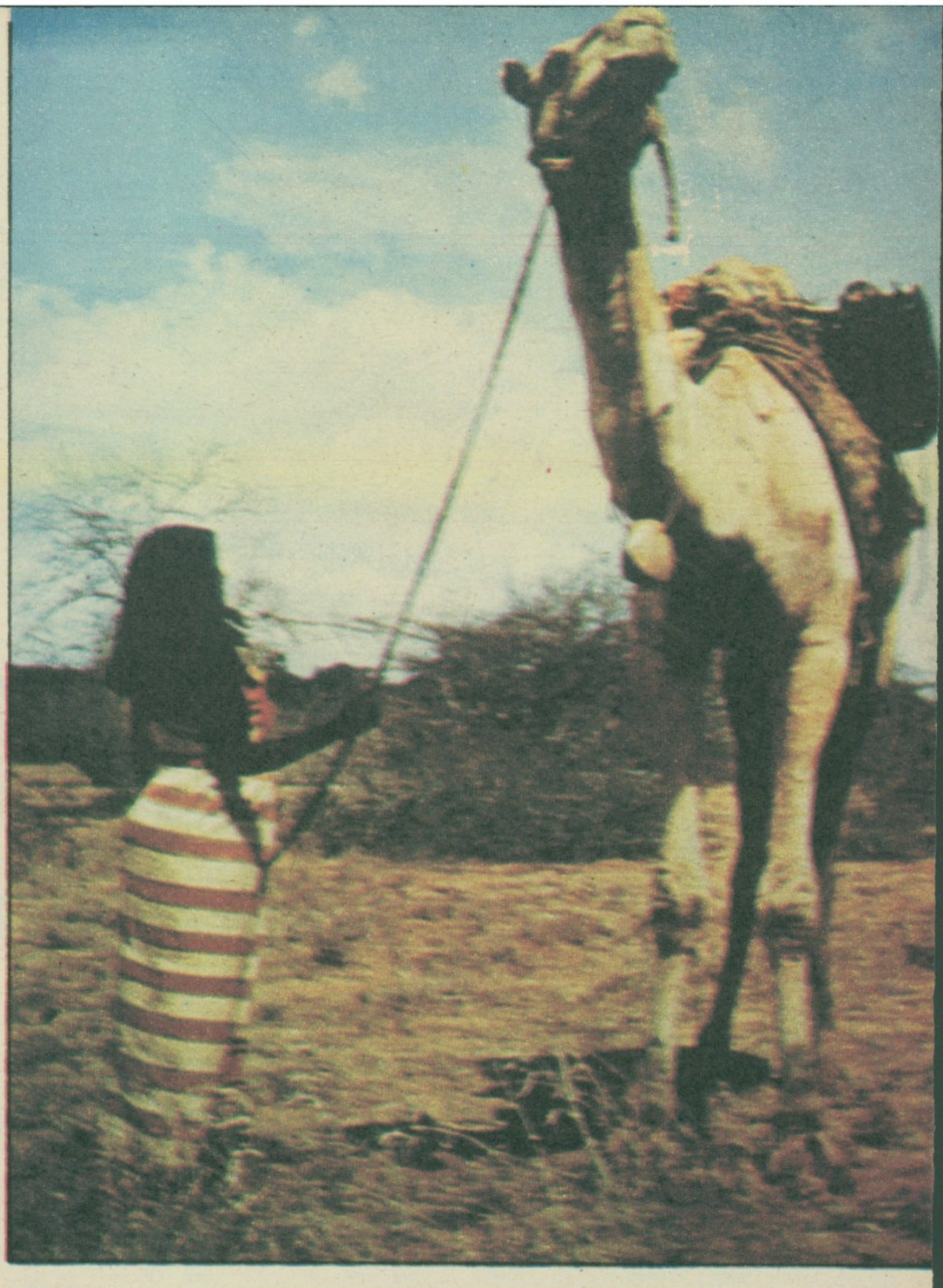

пак није далеко од истине, јер камили је заиста неопходна огромна количина воде и то у редовним временским размацима. Истина, камила није увек жедна и заиста фантастично подноси жегу (студен такође!), али уколико попије довољно воде и нахрани се кржљавим, оштрим и сувим пустињским биљем, може изванредно брзо да превали огромне раздаљине носећи терет који премашује и њену тежину! Познати камиларски корпус који су Енглези основали у Египту у II светском рату, обрушавао се на Немце брже од оклопних јединица захваљујући управо камилама.

Међутим, иако изгледају покорно и иако их човек користи вероватно већ миленијумима, камиле су успеле да одрже врло изражен тврдоглав став према сваком припитомљавању који се граничи чак са урођеном одвратношћу према свему што је жизо, према свакој врсти посла, а нарочито према — човеку. Уколико би се чудом нагло и потпуно збрисали сви људи са лица Земље, камиле не би ни за тренутак застале у достојанственом, мирном, одмереном и ритмичном ходу кроз пустињски бескрај. Једном речју, то се намћорасти лењивци непредвидиве ћуди.

Но, у животу и данас основног и незаменљивог пустињског транспортера није све тако озбиљно, сведено на одржање живота у условима и пределима познатим по неумољивости и суровости.

Туареги, пустињски номади и ратници, ненадмашни јахачи на камилама, вечито озбиљни, грохотом се смеју кад неки странац покушава да јаше на животињи без које би и њихов живот био незамислив. По неписаном правилу камила се узјахује док лежи и прежива. Али, тешкоће које изазивају смех на иначе укоченим лицима Турега настају када животиња почиње да устаје. И ту је камила „на своју руку“ јер се прво диже на задње а затим на предње ноге тако да невешт јахач пада право на нос!

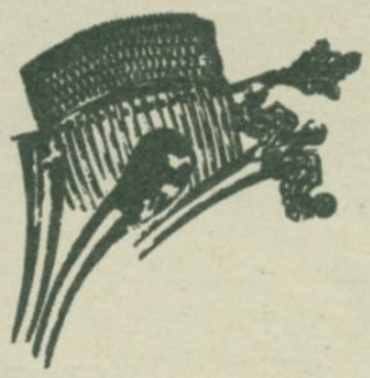
МУШКАРЦИ СУ ГОВОРИЛИ:

Бујна коса

Настанак човечанства обилује дасад неразјашњивим мистеријама. Једна од њих односи се на длаке које покривају, то јест, које би требало да покривају, људско тело. У чему је ствар? Па, људи би, као и сви остали копнени сисари, морали да имају какво-такво крзно. Поставља се питање када смо и због чега то крзно изгубили.

Једна прилично распрострањена теорија каже да су наши далеки пра-пра-пра... преци постепено остали без крзна током пар милиона година које су пречучали у води да би преживели ужасну сушу. Једини део тела поштеђен ненадокнадивог губитка јесте глава — вирећи из воде она је сачувала своје крзно, односно, нашу бујну косу.

Како нам је свима добро познато коса може да расте и расте унедоглед и стога се намеће једно потпитање: како би данас изгледао човек да је неким случајем ипак сачувао своје крзно? Да ли би и оно расло као коса, у виду дугачких витица и локни? Поређење са животињама не помаже — оне с бујним крзном немају косу, односно гриву, а оне које је имају, рецимо коњ или лав мужјак, не иду код фризера јер им, између осталог, грива расте занемарљивом брзином, нешто као наше трепавице.

Коса је од давних времена, вероватно захваљујући свом привилегованом положају (на глави — седишту мисли) уживала велико поштовање пре него што је постала пуки украс. Код старих Грка сматрана је достојном само богова и људи, а робови су шишани до главе јер нису убрајани у људска бића. Њихова коса је, као грешка природе, морала да буде уклоњена.

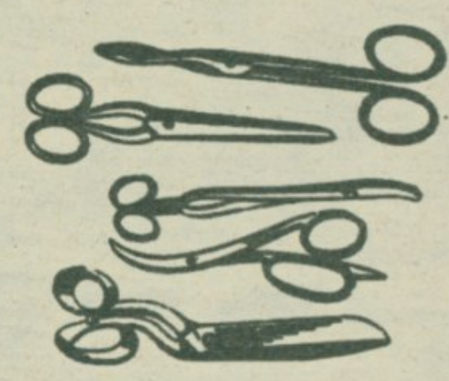
Многи стари народи веровали су у натприродну моћ косе. Обично су владари носили дугу косу пошто је моћ спадала у њихов делокруг. Чувена је библијска легенда, тема многих уметничких дела, о Самсону и Далили — непобедиви Самсон савладан је чим му је превртљива драгана одсекла косу. У средњем веку су женама проглашеним да су вештице секли косу убеђени да ће, лишене волшебне снаге, брже признати „кривицу".

Али, сва ова веровања припадају временима тако далеким да су и сама постала легенда. Већ код нешто млађих старих Грка коса је постала оно што је и данас — украс. Брижљиво су је неговали, а фризуре су биле исте и за мушкарце и за жене — доказ више да унисекс мода није изум друге половине 20. века. Локне или плетенице морале су да стоје тако чврсто и затегнуто да су у њих уметани „костури" у виду металних спирала (нађених у гробовима из те епохе).

После грчко-персијских ратова младићи су напрасно скратили косу што је погодовало интензивно упражњаваним гимнастичким вежбама. Девојке су спреда косу високо зачешљавале, а позади је пуштале да им богато пада низ врат. С временом су фризуре постајала све маштовитије док се нису претвориле у праве „фантазије".

ДОК СУ СЕ НЕКЕ ПРЕДСТАВНИЦЕ ТАКОЗВАНОГ НЕЖНИЈЕГ ДЕЛА ЧОВЕЧАНСТВА БОРИЛЕ ДА ДОКАЖУ КАКО НИ У КОМ СЛУЧАЈУ НИСУ СЛАБИЈИ ПОЛ, ДРУГЕ СУ ПРОВОДИЛЕ САТЕ ПРЕД ОГЛЕДАЛОМ ПРАВЕЋИ НА ГЛАВИ НЕВЕРОВАТНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ ОД ВИТИЦА, ЛОКНИЦА, ПЕРЈА.

Сличан развој имале су фризуре и код Етрураца и Римљана, а у доба Римског Царства завладала је манија уметања туђе косе у сопствене увојке. После освајања Галије (данашња Француска) римске матроне одушевила је риђа коса Гала и почеле су да боје своју у црвено, поготову што ни по папреним ценама нису могле да дођу до још чаробнијих плавих витица Галкиња. Године 672, употреба туђе или „лажне" косе званично је забрањена као атак на Творца и природу.

Од тада су женске (па и мушке) фризуре прошле кроз многе варијације, али је све до почетка 17. века лепршава коса, распуштена или уплетена, била искључиво девојачки украс. Уда-

кратка историја

тим женама није приличило да своје витице јавно показују, па су их покривале веловима и разним врстама капа и марама. Коса је очигледно словила као заводљив део тела који може и сопственицу и припаднике супротног пола да доведе у искушење и наведе на странпутицу.

Током векова смењивале су се „високе" и „ниске" фризуре, лепршава коса и пуњење, увојци, таласи, зулуфи. Изувијане плетенице шетале су с ушију на потиљак, с потилька на теме и натраг укруг. Коса се час избријавала над челом да би се истакла његова лепота, час га је попут слапа покривала до самих очију. Тако се некако стигло до краја 19. и почетка 20. века.

Индустријска револуција скратила је мушку косу (изгледало је заувек, али је овај брзоплет закључак демантован током последњих петнаестак година) из врло једноставних разлога: могле су, у трену непажње, да је захвате ђаволске машине, а и није било довољно времена за одговарајућу негу и дотеривање.

Та иста револуција није женама дала ни посао изван куће, ни могућност масовнијег образовања, ни било каква грађанска права. Заузврат, оставила им је дугачке косе, велика огледала и доста слободног времена за удешавање. Метални колмајз заузимао је истакнуто место на сваком женском тоалетном сточићу.

Дугачка коса представљала је право богатство и у преносном и у дословном смислу речи. У првом случају радило се о лепоти, у другом о сиромашним женама принуђеним да своје лепе витице продају да би се направиле перике и умеци намењени дамама мање бујне косе, а много дебљих новчаника.

Коса је, нарочито пред крај прошлог века, у очима мушкараца имала исту вредност као, на пример, леп деколте, велике очи или сензуална уста. Жене су то, наравно, добро знале и такмичиле се чију ће главу овенчати богатија свиласта плетеница, раскошнији шињон (врста пуњење на потиљку од сопствене или туђе косе), лепши тупе (уметак туђе косе на темену), бујнији слапови увојака, већи број спратова косе намештене у виду готово невероватних конструкција — од раскошних букета цвећа до пирамида. Када је у питању била фризура, машта као да није имала граница.

У то време, почетком 20. века, рађа се појам „фаталне жене" о чијем су изгледу, када распусти косу, мушкарци могли само да сањаре... Сликари стила „либерти" представљају је на својим платнима, илустрацијама, плакатима. Како је стил „либерти" последњих година веома популаран, свима су мање-више познати ликови „фаталних жена" тела обавијених витицама које се таласају, извијају и увијају као огромни пипци полипа спремног да шчепа недужну жртву.

Тада већ почиње да расте број жена запослених ван куће и дугачка коса се претвара у сметњу и губљење времена. Сазрело је доба да се коса сече и као да се чекала жена довољно храбра да то прва учини. У Европи је то била глумица Ева Лавалијер. Године 1909. она је ушетала у салон чувеног фризера Антоана и замолила га да узме маказе и прихвати се посла. Ева је то учинила без нарочитог предумишљаја: требало је да у комаду свог мужа игра девојку од осамнаест година, а како јој је било преко четрдесет, кратка коса је имала задатак да је подмлади.

Тако је лансирана нова мода и то изгледа не заслугом Еве Лавалијер већ њеног мужа, познатог комедиографа, аутора комада „Буриданов магарац" у коме је Ева играла девојчицу. Свака част!

За разлику од Евиног мужа други мушкарци нерадо су дочекали фризуру „а ла гарсон". Њеркама, женама и сестрама строго је забрањивано да секу косу и одевају се у равне хаљине које покривају ноге само до испод колена. Завладао је општи страх за женску крепост па и саму женственост. У ствари, сви су, мада нејасно, осећали да је потез маказама славног Антоана симболично означио први корак дуге борбе за равноправност полова.

ДА СЕ НЕ ТРАУМИРА

Лав Неро из зоолошког врта у Филаделфији недавно је оболео од кожне болести услед које му је опала бујна грива. Његова лавовска сабраћа нису га прихватила у ћелавом издању што су показала крајње агресивним понашањем. Да се сироти Неро не би траумирао, стручњаци за животињску психологију саветовали су да му се хитно направи грива — перика. Лавови нису открили превару, односи су се нормализовали, али се сад тражи добровољац да са три чисте да Неру скине перику да би је фризери опрали и уредили.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

©1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ЦЕСНА ЛЕТИ АСФАЛТОМ

Ауто-пут је врвео од возила, али за пилота Бејлија био је једина нада. Морао је да атерира или да се помири са немилом судбином.

Средином новембра прошле године трговачки путник из Данмова у Енглеској Тимоти Бејли спремао се, у Кану, да својом „цесном“ G-ASWO 210 крене на хиљаду километара дуг пут до Катаније на Сицилији. Дан је био изузетно пријатан, као створен за летење а пред њим читава средоземна обала Италије и непрегледно море...

Са уживањем се винуо у кристално чисто небо, заузео висину и правац и задовољно почео да звиждуће омиљену мелодију. Биће то диван лет, помислио је.

Међутим, негде на средини пута, велики део Италије захватило је неочекивано невреме: почео је да дува снажан ветар, небо су за тили час прекрили олујни облаци, затрештали су громови. Искусни али и изненађени Бејли, нашао се на великој муци. Морао је дати све од себе да би избегао оно најгоре. И успео је. Вештим маневрисањем стигао је до Калабрије која се налази на самом југу земље.

Како се у међувремену невреме прилично смирило, одлучио је да се не спусти на аеродром у главном граду овог полуострва, већ да настави релативно кратак пут до Катаније.

МОТОР ГУБИ СНАГУ

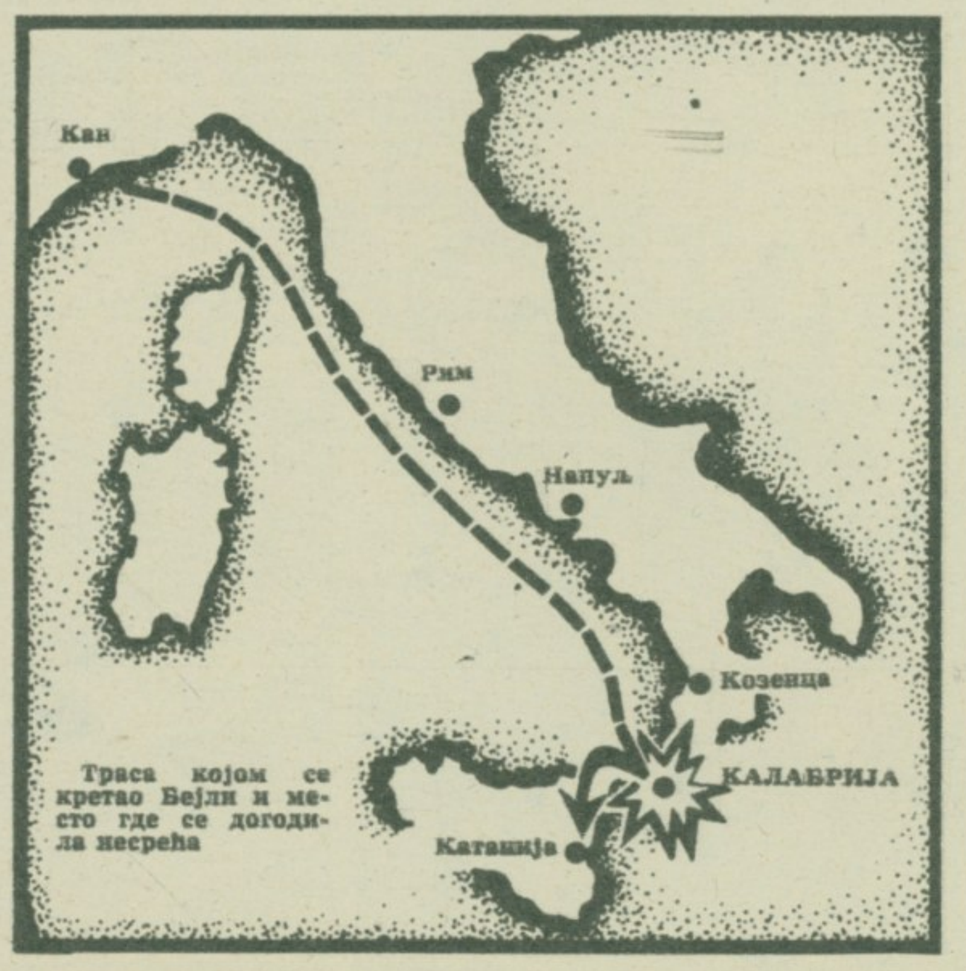
Тек што је помислио да је најгоре прошло, време се поново усковитлало. Овог пута изузетно снажан ветар немилосрдно се поигравао авионом док најзад није оштетио већину његових инструмената, укључујући и радио-апарат, и скренуо га с правца.

Било је око седам часова увече, а у новембру је у то доба већ увелико мрак. Бејлија је почела да хвата паника. Немоћан да било шта учини како би се вратио на прави пут, са ужасом је закључио да безнадежно лута изнад неприступачних планинских врхова Калабрије.

Време је брзо пролазило, мотор је почео да губи снагу. То је значило да мора што пре и било где да се спусти на земљу. И док је, летећи без циља, размишљао о томе шта му ваља чинити, авион је почео да губи и висину: за кратко време нашао се на само хиљаду метара изнад тла. Схватајући у каквој се ситуацији налази, Бејли више није имао разлога за оптимизам. У тренутку кад је то најмање очекивао спазио је светлу траку калабријског ауто-пута кога Италијани називају Ауто-страда сунца.

Будно пазећи на сваку ситницу наставио је спуштање, све док није био у стању да изблиза осмотри саобраћај: главне траке ауто-пута, као и оне за претицање, у једном и у другом правцу, врвеле су од камиона, аутобуса и путничких аутомобила. Шта да учини? Под тим условима било је немогуће да се спусти. Морао је да сачека макар и најмањи прекид колоне.

Срећом, за кратко време указала му се прилика о којој је само могао да сања — дуг прекид колоне на траци која води ка југу.

Траса којом се кретао Бејли и место где се догодила несрећа

У ПЛАМЕНУ

Не губећи ни часа, стиснутих зуба, започео је приземљење. Све се одиграло филмском брзином: искључио је мотор, снажно ударио о асфалт, зашкрипале су кочнице. Обавијена димом „цесна“ је почела да клизи ауто-путем остављајући за собом тамни траг гума.

Како се олуја није стишавала, авион је понесен ветром стотинак метара даље ударио о средишњи браник: крило се одвалило и одлетело у траку која води ка северу. Само неколико секунди касније уследио је нови удар: ношено снажним ветром десно крило авиона завршило је у крошњама оближњег дрвећа. Уз бучну шкрипу и варничење метала смрскана „цесна“ летела је још неко време асфалтом, док се најзад, обавијена пламеном, није зауставила на десној страни коловоза...

Нешто касније Белија су нашли како седи крај ауто-пута и крепи се вискијем, једином ствари коју је, уз пакло цигарета, успео да извуче из запаљеног авиона. Осим што је био ван себе од узбуђења, задобио је само неколико безопасних огреботина, мало се опрљио и сломио наочари. Зачудо, није повређен нико на путу.

Бејлија су ипак одвезли у болницу Св. Барбара у оближњој Козенци. Болница је телефоном обавестила његову родбину у Данмову о свему што се догодило.

КАО У ПРИЧИ

— Изгледало је као ноћна мора — причао је касније Бејли. — Ни сад ми није јасно како сам све то преживео. Заиста се догодило чудо. Буквално сам скакутао преко огромних камиона и осталих возила, а онда сам тресnуо о асфалт. Око мене се све распрштало... Узалуд сам се трудио да пронађем апарат за гашење пожара. У ствари, зато и нисам имао времена јер је пламен великом брзином захватио остатке авиона. Стигао сам само да зграбим торбу у којој је била боца с вискијем и пакло цигарета. Све друго било је уништено.

Следећег дана, након изласка из болнице, одвели су ме на место где се све ово догодило. Ужасnуо сам се: свуда унаоколо протезала се мрежа електричних каблова! Вероватно сам летео испод њих а да то нисам ни знао, јер осим ауто-пута ништа друго нисам ни видео.

Моје прво принудно спуштање у двадесет петогодишњој каријери одиграло се као у некој узбудљивој причи са срећним завршетком. Једноставно, није ми било суђено да умрем. За чуђење је и то да ниједно од возила која су одмах затим наишла није озбиљније оштећено нити је било ко повређен.

Има још нешто што ме је дубоко дирнуло. Кад су ми набавили нове наочари, замолио сам да ми дозволе да завирим у олупину: у гомили метала и пепела пронашао сам још једну ствар која је остала неоштећена — оно што увек носим са собом — фотографију моје насмејане дванаестогодишње кћерке Тине.

Д. В.

БИМ И БУМ

МАМА! МАМА!

ДОЛАЗИМ...

ХИ-ХИ!

ПЛАТИЋЕШ ЗА ОВО...

ХЕЈ, СТАНИ!

ОДЛИЧНО ЦРЕВО! ТАЧНО ОДГОВАРА!

САМО ГА ПРИЧВРСТИ!

ПА КАКО ВАМ СЕ ДОПАЛО ОНО КУПАЊЕ МАЛОЧАС?

ВИДЕЋЕШ УСКОРО!

ХЕЈ! ШТА ЈЕ САД?

ОСВЕТА!

ЈАДАН БАМ...

УПОМОЋ! ШТА СТОЈИТЕ ТУ К'О КИП?

ЛЕПО ЈЕ ВИДЕТИ НАСТАЊЕН ГЕЈЗИР!

©1980 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПЛОП!

ТРАС!

ЈАО!

ХА-ХА-ХА!

ХИ-ХИ-ХИ! ПУЋИ ЋУ ОД СМЕХА!

ЈОШ САМО ДВА КОРАКА!

ШТА ЈЕ САД...

?!

ХО-ХО-ХО!

НЕ СЛУШАЈ ГА...

ПОДИГНИ ГА МАЛО ВИШЕ, ЛЕНО!

ПА КАД СИ У ПРИЛИЦИ, ЗАВРНИ МАЛО ИНСПЕКТОРА...

MIKE SENICH 11-2

АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ:

АРЕНА У ВЕРДЕРУМУ

II ДЕО

У ПОТРАЗИ ЗА ДВОЈИЦОМ СТРАШНИХ РАЗБОЈНИКА АРТУР И КОВАЧ ТУЈАНРЕПЛИКС СУ СЕ НАШЛИ У ВЕРДЕРВЕРУМУ У ВРЕМЕ ГЛАДИЈАТОРСКИХ БОРБИ...

НЕ ЗНАМ КО СУ НИ ШТА СУ, АЛИ СУ ИЗВРСНИ!

ВЛАДАЈ СЕ ВЕЋ ЈЕДНОМ ПО МОМ САВЕТУ!

ХАЈДЕ, ЗА СЛАВУ ВЕРДЕРУМА!

ЧИЈУ СЛАВУ?

ШТА КАЖЕ?

ДОБРО! НЕК ДОВЕДУ ДРУГЕ!

НЕ БИХ САД...

У СРЕД АРЕНЕ, ГДЕ ЈЕ СЛЕДЕЋЕГ ДАНА ТРЕБАЛО ДА СЕ ОДРЖЕ ИГРЕ, ДВОЈИЦА РАЗБОЈНИКА СУ ТРЕНИРАЛИ...

ОДСЕЧНИЈЕ, ЖЕРОМЕ! ГЛИТАВ СИ!

НАЈЗАД СУ ПРИСТАЛИ...

ДА СЕ БРАНИТЕ!

ШТА ТРЕБА ДА РАДИМО?

АХ! ТАКО! ДОБРО!

ОВОГ ПУТА ЖЕРОМ ЈЕ ПРОМЕНИО СТИЛ...

ВЕЋ ЈЕ БОЉЕ! ЕЛЕГАНТНИЈЕ...

ДА, ТО СУ ПЈЕР БЕТОН И ЖЕРОМ БИТУМ! ОНИ БАШ УЖИВАЈУ У ОВОМЕ!

СВЕ МИ СЕ ЧИНИ ДА САЊАМ?

ЕВО ТИ ОВАЈ КИЛОГРАМ ЗЛАТА, ХРАБРИ МОЈ! СУТРА ЋЕ БИТИ ВИШЕ!

ВИДИШ ДА СЕ ИСПЛАТИЛО!

НЕ, НЕМОГУЋЕ! МОРАТО ОДМАХ СПАСТИ МОГ ОЦА И ТВОГ ПРИЈАТЕЉА!

1548 L

НИКО НЕ БИ ОДОЛЕО ОВОМ ДИВУ!

ЗНАШ, НЕ МОРА ДА ЈЕ СВЕ ОНАКО КАКО ИЗГЛЕДА!

НАПРЕД! ЧОВЕК БИ ПОМИСТИО ДА НЕ ВОЛИТЕ ЦИРКУС!

ВОЛИМ ЦИРКУС, АЛИ КАД СЕБИ САМ БИРАМ МЕСТО!

ЗАДНИЦИ! БУДУЋЕ ЖРТВЕ! ХЕЈ, КУДА БЕШ?

ЗА ЊИМА, АКО МИСЛИТЕ ДА ДОЂЕТЕ ДО ТВОГ ОЦА И...

НЕ ВЕРУЈЕМ У ТУ ВРСТУ СТРАТЕГИЈЕ!

ЦИ!

КО СТЕ ВИ?!

ПА ЕТО... КАО И СВИ ОСТАЛИ... ПОКУПИЛИ СУ НАС!

ОНДА, НАПРЕД! НЕ ИДЕ СЕ ИЗА СТРАЖЕ!

ЗАР НИСИ МОГАО НЕШТО БОЉЕ ДА СМИСЛИШ?

ОВО ЈЕ НАЈБОЉЕ! КАКО МИСЛИШ ДА СЕ ПРОВУЧЕШ НЕОПАЖЕНО ПОРЕД ТОЛИКИХ СТРАЖАРА!

ТАКО СУ СТИГЛИ У ПОДЗЕМЉЕ КОЛОСЕУМА...

ОХ! ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ!

ДА, И ТО ДОБРО ИЗГЛАДНЕЛЕ! СУТРА ЋЕ СЕ И ОНЕ НАЈЕСТИ!

ОВО ЈЕ СИГУРНО ПОСЛЕДЊИ УЛОВ. ВЕЋ ЈЕ КАСНО...

ГЛЕ, ГЛЕ... ТО ЈЕ ОН! ДУХОВИ СЕ УВЕК ВРАЋАЈУ!

УСКОРО СУ СЕ НАШЛИ У ПРЕТРПАНОМ ПОДРУМУ ГДЕ ЈЕ АРТУР ПРОНАШАО СВОГ ТАТА ИЗ САНИТАЗУМА...

АРТУРЕ, ОТКУД ТИ?

ДА ТЕ ОСЛОБОДИМ, ТУТАНРЕРЛИКС!

ТАТА, ЈЕДВА САМ ТЕ НАШАО...

ЈАДНИ МАЛИША, И ТЕБЕ СУ УХВАТИЛИ!

НАПРЕД, ПРЕДАЈЕМО ЗА ПАВОВЕ!

ЈАО!

ХЕЈ, НИТКОВИ! ВОДИТЕ МЕ ОДМАХ, НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ИЗДРЖИМ!

НЕ ВРЕДИ ТИ! НИСУ МНОГО ОСЕЋАЈНИ!

УХ! НАШ ДАН ЈЕ ЗАВРШЕН! ЧУВАЈ ИХ ДОБРО ДА ЖИВОТИЊЕ НЕ ОСТАНУ БЕЗ ДОРУЧКА!

НЕ БРИНИ! ПАТИМ ОД НЕСАНИЦЕ!

УТОЛИКО БОЉЕ!

Р... РР... РРР...

ПАТИА ЈЕ НОЋ. ПРЕСТАЛО ЈЕ ХАПШЕЊЕ... ПРОКОНЗУЛ ЈЕ БИО ЗАДОВОЉАН БРОЈЕМ УХВАЋЕНИХ...

ДОПЕ У ЗАТВОРСКИМ ПОДРУМИМА ЉУДИ СУ СА ЗЕБЊОМ ЧЕКАЛИ ДАН...

ТАКО БЕДНО ЗАВРШИТИ!

БЛАГО ТЕБИ ШТО СИ МРШАВ! ПАВОВИ НЕ ВОЛЕ ТАКВЕ!

МИСЛИШ?

ОНДА ЗА МЕНЕ НЕМА НАДЕ!

СМИРИТЕ СЕ, МОЋНИ! ДОШАО САМ ДА ВАМ ПОМОГНЕМ!

АХ!

КОЛЕКТИВНО БЕКСТВО БИ БИЛО ПРАВО САМОУБИСТВО... МНОГО ЈЕ СТРАЖАРА...

ТО ЈЕ МОЈ ДРУГАР!

САСЛУШАЈТЕ САД МОЈ ПЛАН!

АРТУР ЈЕ ЗАЧАС ОБЈАСНИО ЉУДИМА ШТА КАНЕРАВА...

ПРОКЛЕТА НЕСАНИЦА! НИКАКО ДА СКЛОПИМ ОЧИ...

... И ЈОШ ТРЕБА ДА ЧУВАМ ЗАТВОРЕНИКЕ!

А САД ЈЕ ВРЕМЕ ЗА ПОСАО!

ПАЗИ! ПОДРУМ-СКИ ИНТЕ-ЛЕКТУА-ЛАЦ!

ПАСЈИ ЖИ-ВОТЋ БАШ БИХ ДРЕМНУО МА-ЛО!

ШТА РЕЧЕ? СПАВА ТИ СЕ?

ДА! И СТВА-РИ ...

?!?

БЕЗ ПРИЧЕ! УДАХНИ ЈАКО!

??

ФШШ!

А САД СПАВАЈ!

СТРАШНО СРЕДСТВО!

РОН-РОН!

ВИДИМО СЕ УСКОРО!

САМО НЕ ЗА-БОРАВИ ЛАВО-ВЕ!

РОН! РОН!

РОН, РОН!

НИШТА НЕ БРИНИТЕ! ЗАСПА-ЋЕ!

ГРРРР!

ПСТ! САД ЋУ ВАМ ЈА СМИРИ-ТИ ГЛАД!

УСПЕЛО! ХРЧУ КАО ПУК ГАРДИСТА! ИМАМ ЈОШ ...

САД ДА ПРО-БЕМ НЕОПА-ЖЕНО...

ОХ! НЕКО ДО-ЛАЗИ!

РОН! РОН!

ЈЕР, КО СПАВА, НИЈЕ ГЛАДАН!

?!?

ЗЗЗЗЗ!

ЗНАШ ЛИ ДА САМ СЕ ВЕЋ ОСАМ ПУ-ТА БОРИО?

НИЈЕ ТО НИШТА! А ЈА ДЕСЕТ ПУТА!

!?!

СЕЗАРО

АРТУР СЕ САКРИО И СЛУШАО ШТА РАНИЈИ ПОБЕДНИЦИ ПРИЧАЈУ...

НЕ ЗНАМ КАКО ЋЕ БИТИ СУТРА...

ТРИБУН ЈЕ НАШАО НЕКЕ СТРАХОВИТО СНАЖНЕ ГЛАДИЈАТОРЕ!

НИКАД СЕ НЕ ЗНА! МОЖДА СУ ТО САМО ПРИЧЕ!

ОДАКЛЕ ОВИ ИЗВИРУ?!

НИКАКО! РЕКАО МИ ЈЕДАН КОЈИ СЕ С ЊИМА БОРИО, А НИЈЕ У КОТИ...

ХМ! ОНДА ТЕШКО НАМА!

ПОБЕДИЋЕ НАС!

ОХО, СТВАРИ СЕ КОМПЛИКУЈУ!

СВИ ОВИ ТИПОВИ ТРЕБА СУТРА ДА СЕ БОРЕ ПРОТИВ ТОЈИХ **ШТИКЕНИКА**...

ТО НИЈЕ У ПРОГРАМУ!

ОХО! НАША СПАВАОНИЦА ЈЕ ОДЛИЧНА!

ОСЕЋАМ ДА ЋУ СПАВАТИ К'О ТОП!

ОВАЈ КАО ДА ЧИТА ИЗ ДЛАНА!

И ЈА! ВЕЋ САМ СКОРО ЗАСПАО!

НЕМА СУМЊЕ...

ТАКО ЈЕ АРТУР УСПАВАО СЛАВНЕ ГЛАДИЈАТОРЕ...

РРРРР!

ФШШШ!

НЕМА ВИШЕ УСПАВЉИВАЧА, АЛИ СВЕ ЈЕ РЕШЕНО...

ГРРР! ПРОКЛЕТЕ КУГЛЕ!

ХЕЈ, ТОМЦИ? ГДЕ СТЕ?

КО ЈЕ ТО?

У СТВАРИ НЕ ЗНАМ ГДЕ ЈЕ СПАВАОНИЦА... О СВЕМУ ЈА МОРАМ ДА СЕ БРИНЕМ... МОМАК ЗА СВЕ...

... ЈОШ ЈЕДАН КАНДИДАТ ЗА УСПАВТЉИВАЊЕ?

ВИДИ ТИ ЊИХ? СВИ СПАВАЈУ?

САД ЋЕШ ИМ СЕ И ТИ ПРИДРУЖИТИ...

ТРАС!

ХА-ХА-ХА! ЗНАО САМ ДА НЕШТО СПРЕМАЈУ! НЕ ПАПИ ТО КОД МЕНЕ!

ПРАВИЋУ СЕ ДА СПАВАМ! ХУУУУ!

НЕ РАЗУМЕМ? МОЖДА ЈЕ ТО АНТИЧКИ ХУМОР?

АРТУР ЈЕ НАЈЗАД ИЗИШАО ИЗ КОЛОСЕУМА...

ХИК! ХИК!

ХЕЈ, ШАРЛУС ВИДИШ НЕШТО?

НАПРАВИ ИЗВЕШТАЈ У ОСАМ ПРИМЕРАКА!

ЧИНИ МИ СЕ ДА ЈЕ КУКА ХИМЕРУСОВОГ СТРИЦА ТАМО...

ИЗВИНИ, МНОГО МИ ЈЕ ПОТРЕБНО?

СЈАЈНО! КОКОШКЕ ЈОШ СПАВАЈУ?

РОН! РОН!

ЗЗЗ?

ОВОЛИКЕ КОКОШКЕ... МОРАЋУ У ВИШЕ НАВРАТА ДА ПРЕНОСИМ?

ОД-ЈЕДНОМ ЈЕ ИЗ СЕНКЕ ИСКОЧИО ХИТЕРУСОВ СТРИЦ ...

АХА! УКЕБАО САМ ТЕ, ЛОПОВЕ!

ЦАК!

ТЕШКО МЕНИ, ШТА САМ ТО УРАДИО?

ПА ТО ЈЕ ДРУГАР МОГ НЕКАКА КОЈИ ЈЕ ХТЕО ДА МИ ОСЛОБОДИ БРАТА!

ИЗВИНИ ЗА ОВАЈ ПАКИ УДАРАЦ! КАКО ТИ ЈЕ?

ЕХ, ЧИНИ ТИ СЕ ДА ТИ ЈЕ БОЉЕ!

ХТЕО САМ ДА ВАС ЗАМОЛИМ ДА МИ ДАТЕ КОКОШКЕ, АЛИ ЈЕ БИЛО СУВИШЕ КАСНО...

ОБЈАСНИ МИ, МОЖДА СЕ ЈОШ НЕШТО МОЖЕ УЧИНИТИ...

... ВИДИТЕ, СТВАР ЈЕ ПРОСТА К'Ю ПАСУЋ!

СТАРЦУ СЕ АРТУРОВ ПЛАН ЈАКО ДОПАО...

ХА-ХА-ХА! АКО УСПЕ, БИЋЕ ТО НАЈЛЕПШИ ДАН У ВЕРДЕРУТУ!

ЕВО ВАМ ЗАВОЈ ЗА ВАШЕГ СПЕДЕКЕГ ПОСЕТИОЦА!

САД МОЖЕШ ДА ОДНЕСЕШ СВОЈ ТОВАР УСПАВАНИХ КОКОШАКА И ПРАСИЋА КОЈИ ЋЕ СЕ УСКОРО ПРОБУДИТИ!

РОНФРОН!

ЗАТО ТОЛИКО И ЖУРИТ...

СРЕЋНО, ТАПИША! ИМАТ У ТЕБЕ ПОВЕРЕЊА!

?

ДОБРИЧИНА! ТАЈ НЕ БИ НИ ТРЉАВА ЗГАЗИО, АКО СЕ НЕ РАЧУНА ОНАЈ УДАРАЦ ТОЧУГОМ!

РРРР!

ШАРПУС, ОПЕТ ВИДИМ ОНО!

!!!

ПА ШТА?! НЕ МОЖЕТО ТИ СВЕ? НЕКА И СТРАЖА У ХОДНИКУ НЕШТО РАДИ!

7

САД БАР ЗНАМ ЗА ТУ СТРАЖУ!

ЗЗЗЗЗ?

АРТУР ЈЕ УСКОРО СТИГАО ПРЕД КАВЕЗ С ЛАВОВИМА...

ЗЗЗЗЗ?

ЗЗЗЗ..

НИШТА СЕ НИЈЕ ПРОМЕНИЛО ОД МАЛОПРЕ... ЗНАЧИ, НИКО НИЈЕ ДОЛАЗИО...

ЕВО ВАМ ДРУШТВО! ТО ЈЕ ПРВА ИСПОРУКА...

ЗЗЗЗЗ?

РРРР!

РРРРРР!

УФ! ГОТОВО! ЧЕТИРИ ТУРЕ! САД ЈОШ САМО...

ХА!ХА!

ОДАКЛЕ ЛИ СЕ ЧУЈЕ ТАЈ ПРОСТИ СМЕХ?

КРОЗ ЈЕДАН ЧАС ЋЕ ДА СВАНЕ!

ХА-ХА-ХА! ВИДИШ ДА СМО УСПЕЛИ ДА КИДНЕМО АРТУРУ!

ПА ДА! НЕКЕ НАС БАШ ТАКО ТАКО ПРОНАЋИ!

!!!

МОГЛИ БИСМО ЈОШ ДА СЕ ОДМАРАМО! ИГРЕ ПОЧИЊУ КРОЗ НЕКОЛИКО ЧАСОВА!

НЕМА ВЕЗЕ! ВИДЕО СИ КАКВИ СУ НАМ ПРОТИВНИЦИ!

ЗАХВАЋУЈУЋИ ТРИБУНУ, СРЕЋА НАМ СЕ ОСМЕХНУЛА!

ЧИСТО СУМЊАМ...

СТРАЖАРИ СУ СЕ ПОЛАКО ПРИКРАДАЛИ НЕОПРЕЗНОМ АРТУРУ...

ПСТ!

СТАНИ! НЕКО ЊУШКАЛО...

БИЋЕ СВЕ У РЕДУ...

АРТУР СЕ ОКРЕНУО УПРАВО КАД СУ СЕ СТРАЖАРИ БАЦИЛИ ПРЕМА ЊЕМУ...

НАШ ЈЕ!

ОВИ МИСЛЕ ДА САМ ЛОПТА ЗА РАГБИ?

... И ЈЕДВА ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ОДСКОЧИО У СТРАНУ...

ЈАО!

ОХ!

ХМ.? КАКВА ЈЕ ТО ГУЖВА?

ЗАР СЕ У ОВО ДОБА ЉУДИ УЗНЕМИРАВАЈУ?!

БОЉЕ НИСАМ МОГАО ДА СМИСЛИМ...

БИНГ!

ТРАС!

УУ!

А ОНО ШТО ЈЕ УСЛЕДИЛО, ТАКОЂЕ НИЈЕ МОГЛО БИТИ БОЉЕ...

НЕ? НЕ? МИЛОСТ? ИМАМ ОСЕТЉИВ НОС?

ЈЕ ЛИ?!

ЧЕКАЈ, ЖЕРОМЕ? МОЖЕ НАМ ШТОШТА РЕЋИ...

У РЕДУ?. ЂАКЛЕ, РЕЋИ ЗАШТО СТЕ ОВДЕ УПАЛИ УСРЕД НОЋИ?!

ОВАЈ... ПИТАЛИ СМО СЕ КАКВА ЈЕ ОНО БЕЛА ПРИЛИКА НА ВАШИМ ВРАТИМА...

ОВАКВОГ СТРАЖАРА ЈОШ НИСАМ ВИДЕО!

ШТА СИ РЕКАО?! ПОНОВИ!

БЕЛА ПРИЛИКА...

В333333!

ЈЕДВА САМ УСПЕО ДА СЕ ИЗВУЧЕМ ЖИВ И ЗДРАВ!

НЕ ЗНАМ ЗАШТО САМ ЈУТРОС ДОБРО РАСПОЛОЖЕН!

КАД СВЕ ИСПРИЧАМ ЗАТВОРЕНИЦИМА...

... ИСКИЂАКЕ СЕ ОД СМЕХА!

НИГДЕ НИКОГ НА ВИДИ-КУ!

ТАЈ СЕ ГАД С НАМА НАШАЛИО!

МОЖДА! АЛИ ОТКУД ОН ЗНА ДА У НАШЕМ ЖИВОТУ ПОСТОЈИ **БЕЛА ПРИПИ-КА?!**

!

СТАВИО БИХ РУКЕ У ВАТРУ ДА ЈЕ ТО АРТУР!

ХМ, ПА, ДА! КАД БОЉЕ РАЗ-МИСЛИМ, ТИ СИ У ПРАВУ...

МАЛО-ПОМАЛО, ПАНИКА ЈЕ ОВЛА-ЂАЛА ДВОЈИ-НОМ РАЗБОЈНИ-КА...

ТО СВЕ МЕ-НЬА! ОВДЕ ВИШЕ НИЈЕ ЗАНИМ-ЉИ-ВО!

ПОКУПИМО СВЕ ШТО ЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ И КИДАЈ-МО ОДАВДЕ!

ТАЧНО, АКО ЖЕЛИМО ДА ДОЧЕ-КАМО СТАРОСТ!

ХЕЈ, МОМЦИ! ЕВО НАШЕГ ДУХА!

ЗЗЗЗЗ!

АХ!

СВРАТИО САМ УЗ ПУТ И У КУХИ-ЊУ!

ИСПРИЧАЈ НАМ ШТА СЕ СВЕ ДЕСИЛО...

СВЕ ЈЕ У РЕДУ! НИШТА ВАМ СЕ НЕ-ЋЕ ДЕСИТИ, А СВИ ЋЕМО СЕ ДОБ-РО ЗАБА-ВИ-ТИ!

УСКОРО ЈЕ СУН-ЦЕ ГРАНУЛО НАД ВЕРДЕРУ-МОМ...

У СВОМ ДВОРЦУ ТРИБУН СЕ УПРАВО БУДИО...

ДОНЕСИ МИ СОК ОД ПРА-ЗИЛУКА СА МЕДОМ И ПОГА-ЧУ ОД ХЕЉДЕ!

ЕВО, ПРОКОНЗУЛЕ!

Почетак игара се ближио... Проконзул је управо завршавао своју тоалету...

Како су то-ја два штиценика?

Боље него ју-че! Још се одмарају...

Грешка...

Брже! Ако нас неко види, морамо да об-јашњавамо!

!!

Утукни, будало! Ево неког!

Где ли сам оставио свој бели огртач?!

!!

Ону твоју белу крпе-тину? Синоћ је проле-тела ходни-ком!

Бели огртач? То су значи стражари виде-ли синоћ!

Будале! Хтели су да нас упла-ше!

Ха-ха-ха! А ти мисли-ли да нас је Артур на-шао!

Онда можемо да остане-мо овде!

!!!

Време је пролазило... народ је надирао у коло-сеум...

Хоћу једно добро мес-то!

Кад си на-вално, ево ти у аре-ни!

У почасној ложи напазио се сам Цезар који је био на тур-неји по Галији...

Само храбро! Сад сто ти на реду!

Сигуран си да није опасно?

Већ је ре-као...

Позеленео си од страха!

Нет! Пре-јео сам се!

Пст! Не-ко иде...

О, Цезаре! Задивиће те моји борци!

Ипак, кладим се да ни-су ни при-нети то-јима!

ОВАЈ СЕ, ИЗГЛЕДА, ИЗЛЕЧИО ОД НЕСАНИЦЕ...

ЗАТВОРЕНИЦИ СУ МОГЛИ ДА ПОБЕГНУ...

РРР-РР?

СВИ НАПОЉЕ? ДОШЛО ЈЕ ВАШЕ ВРЕМЕ

НАЗАД?

ХАЈДЕ, МАЛИША?

ПОЖУРИ?

НЕ ГУРАЈ СЕ?

НАПРЕД?

ЈЕ ЛИ? ПУСТИТЕ СВАКОГ КО ХОЋЕ...

НИСАМ ЈОШ ВИДЕО ДА ЉУДИ ОВАКО НЕСТРПЉИВО ИДУ У СМРТ!

ХЕЈ, ЧЕКАЈТЕ МЕ!

РРРР?

??

НИ ЈА? ЧУДНО?

НЕШТО ТУ НИЈЕ У РЕДУ...

МЕСТА, КАД КАЖЕМ?

ПРОКОНЗУЛЕ, НЕ ДАЈУ МИ ДА ПРОБЕМ?

СВИ ГЛАДИЈАТОРИ ИЗ РИМА И ДРУГИХ МЕСТА СПАВАЈУ, А НЕ МОГУ ДА ИХ ПРОБУДЕ?

ШТА? ЗНАЧИ, НЕМА БОРБЕ?

САМО СЕ ОВАЈ ПРОБУДИО...

?

НЕМАТО ВРЕМЕНА ЗА ГУБЉЕЊЕ?

ОВАЈ ЈЕ СПРЕМАН ЗА БОРБУ КАО ЈА ЗА ПОСЛО?

ОБАВЕШТЕН САМ ДА У ГАЛИЈИ НИЈЕ СВЕ У РЕДУ...

ЗДРАВО, ЦЕЗАРЕ, ПОЗДРАВЉАЈУ ТЕ ОНИ КОЈИ ЋЕ УМРЕТИ...

СТОЈ? НИЈЕ НА ВАС РЕД?

ДИЖИ ТУ РЕШЕТКУ?

НА ПРОГРАМУ ЈЕ ПРВО БОРБА ГЛАДИЈАТОРА?

ТРИБИНЕ СУ БИЛЕ ПРЕПУНЕ, ПУБЛИКА НЕСТРПЉИВА...

УАА!

♪

АХ!

ЈОШ! ЈОШ!

ЗАШТО ВИЧЕШ ЈОШ КАД НЕМА НИШТА?

УПРАВО ЗАТО!

АРТУРОВИ ПРИЈАТЕЉИ ХТЕЛИ СУ ПОШТО-ПОТО У АРЕНУ...

ОДМАКНИТЕ СЕ! САД СЕ БОРЕ ГЛАДИЈАТОРИ!

КАКО, КАД НЕМА НИГДЕ НИКОГ?

ЕНО ДВОЈИЦЕ!

ТО СУ ОНИ МОЈИ РАЗБОЈНИЦИ!

УЗ ЗВУКЕ ТРУБЕ И РОГА У АРЕНУ СУ УШЛИ ЖЕРОМ БИТУМ И ПЈЕР БЕТОН...

ЗДРАВО, НАРОДЕ!

О, ЦЕЗАРЕ, КАКО ТИ СЕ ДОПАДАЈУ?

НИСУ ЛОШИ, АЛИ НИ ПРИНЕТИ МОЈИМА!

НЕКА И ОСТАЛИ БОРЦИ УЂУ И БОРБА НЕКА ПОЧНЕ!

КАКВА ЈЕ ТО ШАЛА?! САМО ОНАЈ ЖГОЉАВКО!

НЕ БРИНИ, ТУ СЕ КРИЈЕ НЕКА ЗАТКА!

ТА, ИДИ МОЛИТ ТЕ!

КАКВА РАЗЛИКА У ТЕЖИНИ? ИСКОМАДАКЕ ГА!

НЕПРАВДА! МОРАЈУ УЧИНИТИ НЕШТО!

ПРОВАЛИТЕ ВРАТА!

ДЕБЕЛИ НИТКОВ РАСПАЛИО ЈЕ ИЗ СВЕ СНАГЕ ЖГОТЬУ...

ТРАС!

?

ОХО! КАКАВ УДАРАЦ, О, ЦЕЗАРЕ!

НИЈЕ ЛОШ? ХМ...

НЕВЕРОВАТНО ТАНСИРАО ГА ЈЕ ОРБИТУ...

А ТИ, АРТУР ЈЕ ВЕЋ ОТИШАО...

ХЕЈ! МОЈА МРЕЖА...

УАРЕНИ ЈОШ НИКАД НИЈЕ ВИЂЕНО ТАКО НЕШТО...

ДАНАС САМ ЗАИСТА У ФОРМИ?

ОХ! МИНУС БРУТУС СЕ ВРАТИО?

ПУБЛИКА ЈЕ УПРАВО ПРЕСТАЛА ДА КЛИЧЕ ПОБЕДНИКУ, КАД...

СПЕКТАКУЛАРНО, АЛИ НЕЕФИКАСНО?

!

ГРРР! ОВОР ПУТА СТРСИКУ ТИ КОНЦЕ?

САМО ПРИБИ?

ЗВИЗ!

Игре у арени постале су веома напете, нарочито кад је минус Брутус распалио жерома ...

Ох, хутеру-сов стриц! Стигли сте у прави час!

Видиш колику је снагу добио од тог напитка!

А треба ли овог напитак?

Никако! Дај ми га за моје пријатеље...

Аух!

Онда је минус Брутус "дотакао" пје-ра...

Шаљем те твом пријатељу...

Шта си учинио тог пријатељу, гађе!

Не бих се поносио таквим пријатељством; само сам га дотакао...

Какав Херкул, трибуне! Дугујеш ми грдно злато за опкладу...

Шта се дешава... невероватно! Неморуке!

Одох ја док ме није приметио!

Онда, као што смо се договорили! Набавићу ти копа!

Сатро што се велики нитков прибрао, на њега се срушио мањи...

Јао!

То је нека стицалица! Платиће ми скупо...

Мислиш?

Два проконзулова гладијатора ускоро су се вратила на терен...

Где је да га стрвим због ниског ударца!

Овоме се лети још више!

Нека свако попије по гутљај! Требаће вам...

Одакле ови?

ПРЕКАСНО! ПОБЕДИО ЈЕ РИМСКИ ГЛАДИЈАТОР МИНУС БРУТУС!

!

А ВАС ДВОЈИЦА БОРИТЕ СЕ ПРОТИВ ОСУЂЕНИХ НА СМРТ И ТЕШКО ВАМА АКО ИХ НЕ ПОБЕДИТЕ!

НЕКА УБУ МУЧЕНИЦИ!

ЦЕЗАРЕ, САД ЋЕШ ВИДЕТИ СПЕКТАКЛ КАКАВ ДО САД ЈОШ НИСИ ВИДЕО!

МОЈИ ГЛАДИЈАТОРИ ЋЕ СРЕДИТИ ТЕ БЕДНИКЕ КОЈИ НИСУ ЈЕЛИ И ПИЛИ ВЕЋ ДВА ДАНА!

УРА! НАЗАД!

КРЦ!

ОСУЂЕНИ НА СМРТ У АРЕНИ ПОТРЧАЛИ СУ ОДУШЕВЉЕНО...

ЈЕСУ ЛИ ТО ТВОЈИ ИЗГЛАЂНЕЛИ МУЧЕНИЦИ? ХА-ХА-ХА!

ГДЕ СУ СТРАШНИ ТРИБУНОВИ ГЛАДИЈАТОРИ!?

ЕНО ИХ!

КАКАВ ЈОШ ТЕРЕР!

У ЈЕДНОМ УГЛУ ДВА РАЗБОЈНИКА СТАЈАЛА СУ ПРЕСТРАШЕНО...

... ЈЕР СУ У ГОМИЛИ ОСУЂЕНИКА ПРЕПОЗНАЛИ АРТУРА...

МИЛОСТ! МИЛОСТ!

МИСЛИЛИ СТЕ ДА ВАС НЕКУ НАБИ?!

ЈА САМ ОСРАМОЋЕН... ПРОПАО... ИСТЕЈАН...

СМЕСТА ОТВОРИТЕ КАВЕЗЕ СА ТИГРОВИМА!

Док су отварали кавез, стражари су се нешто шцуњавали...

Да, приметио сам...

Нешто чудно ричу?

А онда су у арену зурнуле свиње и живина...

Ко-ко-ко!

!

Ко-ко!

Грок! Грок!

!!!

??

Животиње хетерусовор стрица све су биле будне...

Каква атракција!

Артур је одржао реч!

И на трибинама сви су се стејали...

Браво! Овакве игре још нисам гледао!

Сјајно! Фантастично!

Цезар се занео од стеха, а остали за њим...

Много је стешно! Не могу више да издржим!

Само је проконзул чупао косу од очајања...

Грррр!

Бп!

Док су се игре, обично сурове и крваве, претвориле у духовиту представу...

...Артур, Тутанрег-ликс, Хутерус и његов отац искакали су се неопажено са двојицом ниткова...

Ха! Ха! Ха!

Штета што већ идемо?

Ех, штета је и што се брзо остари...

Ево их! Спасени су!

ОХ, БРАТЕ! ЗАХВАЉУЈУЋИ МАЛОМ ДУХУ И ТВОЈИМ НАПИЦИМА СВИ СМО СЕ СПАСЛИ!

БАШ МИ ЈЕ ЖАО!

ХМ! НЕКА БУКА У КОЛОСЕУМУ...

?!

ТО НАШИ ПРИЈАТЕЉИ НАПЛАКУЈУ ЗА ПРЕТРПЉЕНЕ МУКЕ!

КАКВА КОЛА!

НИСАМ ТОГАО ДА НАЂЕМ БОЉА!

ХВАЛА ЗА ДИВНЕ ДАНЕ ПРОВЕДЕНЕ У ВЕРДЕРУТУ!

ЗБОГОМ, ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ!

БРЖЕ!

Кола су изјурила из града великом брзином...

VII

УБИЦА ВОЗАЧ!

ЖАПИЋУ СЕ МИНИСТРОВОМ ВРАТАРУ...

...и изишла на ритски пут...

Ускоро су стигли у шуму где се налазила Артурова летећа лопта...

СТИЖЕМО... ПРЕПОЗНАЈЕМ КРАЈ!

КРАЈЊА СТАНИЦА! СВИ НАПОЉЕ!

ЛОПТА...

Онда је Артур убацио разбојнике у свој врелплов и поздравио се са старим галом...

ШТРК! ШТРК!

ЗБОГОМ, ТУТАНРЕГТИКС! НИКАД ТЕ НЕКУ ЗАБОРАВИТИ!

Лопта је ускоро бешумно нестала са видика...

?

ОДЈОШЕ У ДВАДЕСЕТИ ВЕК!

МОРА ДА СЕ У ТОМ ВЕКУ ЖИВИ МИРНИЈЕ НЕГО У НАШЕМ!

КРАЈ

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИЋ

ЗВРРРР

ОВДЕ ИЗДАВАЧКА КУЋА? ХТЕЛИ БИСТЕ ДА ЗА ДЕСЕТ МИЛИОНА ОТКУПИМО ВАШЕ И ШЕПРТЉИЋЕВЕ ЛУЧИЈЕЊЕ?

ВИ САМО ТРЕБА ДА НАМ ИСПРИЧАТЕ ВАШЕ ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ, А ЗА ОСТАЛО ЋЕ СЕ ПОБРИНУТИ НАШ РЕДАКТОР?

И НАРАВНО, ПЛАЋАМО ОДМАХ? ВАЖИ? ДОЛАЗИМ ЗА ЈЕДАН ЧАС?

ДЕСЕТ МИЛИОНА? НЕ БИХ БАШ ВОЛЕО ДА ИХ ДЕЛИМ СА ШЕПРТЉИЋЕМ?

МОГАО БИХ НЕКУД ДА ГА ПОШАЉЕМ?

ХА, ХА, ХА, БАШ САМ ТУДАР!

ШЕПРТЉИЋУ, ИМАМ ДОБРУ ВЕСТ! ШАЉЕМ ТЕ НЕДЕЉУ ДАНА НА ОДМОР!

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

ВИШЕ ВОЛИМ ДА СЕДИМ ОВДЕ!

А ДА ОДЕШ НА ЈЕДАН ЗАДАТАК НА НЕКО УСАМЉЕНО ОСТРВО?

НИКАКО? НА ОСТРВУ УВЕК ДОБИЈЕМ КОПРИВЊАЧУ?

УХ?

И ОНДА?

ОВДЕ МИ ЈЕ БАШ ЛЕПО И НИКУД НЕ ГРДАМ?

НИКАКО ДА СЕ ОСЛОБОДИМ ТОГ СМЕТЛА?

ЛАБОРАТОРИЈА

ИПАК БУ МУ НЕКАКО ДОСКОЧИО?

НЕ, НЕ, ТРЕБА НАЋИ НЕКО ПОУЗДАНИЈЕ СРЕДСТВО?

ХИ, ХИ, СТАВИЋУ МУ ОВАЈ ПРАШАК ЗА УСПАВЉИВАЊЕ?

ЗАСПАЋЕ К'О ЈАГЊЕШКЕ, А ЈА ЋУ ШАРТМИРАТИ ИЗДАВАЧА?

СТВАРНО САМ СМИСЛИО ГЕНИЈАЛАН ПЛАН?

ШЕПРТЉИЋУ, 'ОЋЕШ МАЛО КАФИЦЕ?

НАРАВНО?

ПОПИО ЈЕ?

ГЛУ... ГЛУ... БАШ МИ ПРИЈА...

НЕШТО МЕ ПЕЧЕ...

АУУУ?

ЈОЈ? БАШ САМ ПОСПАН?

ЗАСПАО ЈЕ?

ЗЗЗЗЗ ЗЗЗЗЗ

ЗВРРРРРР?

ТО ЈЕ, СИГУРНО, ИЗДАВАЧ?

УБИТЕ? ИСПРИЧАЋУ ВАМ СВЕ ШТО МИ СЕ ДОГОДИЛО ЗА ПОСЛЕДЊИХ ДЕСЕТ ГОДИНА?

ОХО?

А ЗНАШ ЛИ ШТА ЋЕ ТИ СЕ ДОГОДИТИ КРОЗ ДВА МИНУТА?

ПЉАС!

ДУП!

ТРАС!

ЗЗЗЗЗ ЗЗ...

ТЕРЕН ЈЕ ЧИСТ? НА ПОСАО?

ШЕПРТЉИЋУ? ПОМОЋ? СТРАШНИ ЦО ЋЕ НАС ОПЕТЬЕШИТИ?

ХО? ХО, ХО? ШТЕТА ШТО ШЕПРТЉИЋ НИЈЕ ВИДЕО КАКАВ САМ МАЈСТОР У СВОМ ПОСЛУ?

ШЕПРТЉИЋУ? ПРОБУДИ СЕ?

ШЕПРТЉИЋУ? СПАВАНИЦО ЈЕДНА?

ОПЉАЧКАНИ СТО?

ЗЗЗЗ ЗЗ...

ЗВОНИМ ВЕЋ ПОЛА САТА И НИКО НЕ ОТВАРА? НЕМА НИШТА ОД ТЕМОАРА?

ХО, ХО, ХО? ДОЋИ ЋУ ОВАТО ЈОШ КОЈИ ПУТ?

КРАЈ

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

ДОК ЈЕ БРОД УЛАЗИО У ЛУКУ, ПОСАДА ЈЕ ЖЕЉНО ОЧЕКИВАЛА ЛОКАЛНЕ ЛЕПОТИЦЕ...

ЈЕ Л' ИСТИНА ДА МОРНАРИ ИМАЈУ ДЕВОЈКУ У СВАКОЈ ЛУЦИ?

ХИ-ХИ! НИЈЕ ТАЧНО!

СВАКИ МОРНАР ИМА ТУЦЕ ДЕВОЈАКА!

ТУЦЕ?

ТО ЗНАЧИ ДВАНАЕСТ У СВАКОЈ ЛУЦИ!

ПОПАЈЕ, КОЛИКО СИ ЛУКА ОБИШ'О ДО САДА?

ХМ... ПА ОКО ШЕСТО!

© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ШЕСТ СТОТИНА?

600 x 12 = ?

ТАКО ЗНАЧИ? ИМАШ ПОРЕД МЕНЕ ЈОШ СЕДАМХИЉАДА СТО ДЕВЕДЕСЕТ И ДЕВЕТ ДЕВОЈАКА!

ДУМ!

НИКАДА НЕЋУ РАЗУМЕТИ ЖЕНЕ!

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

ПОСЛЕДЊА ПОСЕТА

Миољуб Марић није био баш нарочито друштвена особа: упркос томе кроз његову кућу дефиловали су посетиоци. Сви су они долазили с истим циљем—да позајме новац.

Миољуб Марић био је висок, мршав четрдесетогодишњак упалих образа и малих, готово округлих очију које никада нису гледале саговорника већ увек негде поред. Живео је сам у осамљеној вили у предграђу. Између ње и прве следеће куће простирала се стотинак метара дуга ливада зарасла у коров и траву. Одмах иза задњег дворишта виле почињала је багремова шумица која се постепено спуштала у јаругу . . .

Упркос томе што Миољуб није био баш нарочито друштвен човек, често је имао посете. Чак и по неколико у једном дану. Већину посетилаца познавао је мало или чак нимало. А сви су долазили по истом послу — да позајме новац. Те позајмице нису биле баш безначајне. Напротив. Обично су били у питању милиони. Наравно, Миољуб тај новац није давао на „лепе очи" већ само у залог. Најчешће, златни.

ОТКЉУЧАНА ВРАТА

Одакле Миољубу сав тај новац, то нико није тачно знао. Причало се да га је наследио од оца, богатог предратног трговца. Осталом од њега му је остала вила на коју је посебно био поносан: бело окречена са косим црвеним крвљу и тамнобраон шалонима, окружена брижљиво негованом травом, изгледала је као из бајке. Тај утисак је на известан начин истицао и старински звекир на вратима.

Ударајући управо њиме најавио се Слободан Ристић, један од ретких Миољубових пријатеља, када је у кишовито мајско вече стигао у заказану посету. Међутим, домаћин се није појављивао. Сачекао је мало а онда поново покуцао звекиром. Ни овог пута Миољуб се није појавио. Чудно, помислио је Слободан: светлост је горела у кући а чула се и музика. Значи, Миољуб би морао да буде ту. Зашто ли се не појављује? Покуцао је још једном а онда, сачекавши мало, притиснуо браву. Врата су се бешумно отворила. Ушао је у полумрачни ходник и тихо позвао:

— Миољубе!

Одговора није било. Да можда није отишао да се истушира, помислио је Слободан. Али, зашто би онда оставио откључана врата? То није баш много личило на Миољуба који се увек бојао лопова. Премишљајући неколико тренутака шта да ради, Слободан је најзад кренуо ка дневној соби: и она је била празна. Међутим, врата која су из ње водила у радну собу била су полуотворена. И овде је горела светлост.

— Миољубе! — позвао је Слободан још једном а онда завирио у суседну собу. Истог тренутка схватио је због чега му се пријатељ не одазива — био је мртав!

ШТА ЋЕ МИСЛИТИ ИНСПЕКТОР?

Прва Слободанова реакција била је да се осврне око себе: можда је убица још ту негде. Готово на прстима вратио се у дневну собу и позвао Станицу милиције. Разговор је трајао кратко: шта је све рекао и како, то није знао. На питања је одговарао аутоматски.

Руке су му се тресле кад је спустио слушалицу. Сручио се на тросед покушавајући да се смири. То му никако није полазило за руком, па је одлучио да попије нешто. У бифеу је пронашао боцу коњака и чаше. Узео је једну од њих и налио је допола. Једним гутљајем испио је све а затим налио још пола чаше. Вратио се до троседа и сео, никако не могавши да се ослободи осећања неугодности и страха. Само да тај инспектор стигне што пре. Додуше, мало га се и прибојавао: шта ако посумња да је он убио Миољуба?

Није чекао више од пола часа кад је зачуо звук аутомобила испред куће. Устао је и сачекао на вратима истражну екипу.

— Инспектор Војислав Симић! — представио му се млад, плавокос човек.

— Слободан Ристић — рекао је гласом који му се учинио некако туђим. — Ја сам нашао Миољуба — додао је.

— Хоћете ли да ми покажете где се леш налази? — упитао је љубазно инспектор.

— Како да не! — ужурбао се Слободан и кренуо у радну собу. За њим је кренуо инспектор, судски лекар и два криминалистичка техничара.

ОТИСАК НА ПОКЛОПЦУ

Миољуб Марић лежао је на боку насред собе: на потиљку је имао огромну рану. Очи су му биле отворене а уста искривљена у грчу. Судећи по хаосу који је владао у соби, убици није било лако да га савлада: фотеље су биле преврнуте, писаћи сто померен а завеса исцепана.

На отоману пресвученом кожом лежао је немарно бачен кишни мантил конфекцијске израде. Десни рукав био је до лакта мокар. Прегледавши га техничари су на њему пронашли неколико капи крви.

Испод отомана инспектор је пронашао ручни сат са старим и покиданим каишом. На напуклом стакленом поклопцу јасно се видео отисак прста. Одмах поред њега, лежала је метална статуета. Трагови усирене крви на њој несумњиво су указивали чиме је убиство извршено. Отисака прстију на њој није било а то је значило само једно: да је убица носио рукавице.

Претраживши кућу инспектор и техничари су прешли у башту. У њој нису пронашли ништа што би указивало на то ко је извршио злочин. Међутим, на ледини која је Миољубову вилу одвајала од првог суседа пронађени су трагови аутомобилских гума. На основу њих инспектор Симић је утврдио да је убијени тог дана имао три посетиоца. Анализом је утврђено да су трагове у раскваш ној земљи оставили **опел рекорд, фолксваген и тријумф.** Прва два аутомобила била су западнонемачке а трећи енглеске производње. На основу карактеристичних шара гума, инспектор је већ сутрадан имао имена власника аутомобила. **Опел рекорд** је припадао Александру Миљковићу, **фолксваген** Зорану Симоновићу а **тријумф** Борисл ву Јагићу. Ко је од њих убица, Симићу је одмах било јасно.

Ако, за разлику од инспектора Симића, нисте одмах открили ко је убица, потражите решење на страницама „Мале поште".

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ЈАТ

ВАС ВОДЕ У СВЕТ

У наредном броју »Политикиног забавника« очекује вас ШЕСТО КОЛО ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ »ЗАБАВНИК И ЈАТ ВАС ВОДЕ У СВЕТ«. Ово је, уједно, и последње коло ове игре.

У протеклих пет кола наши читаоци — учесници игре — добили су 370 вредних награда. Десет првонаграђених добило је вишедневне ЈАТ-ове Air-lift аранжмане за: Каиро, Париз, Варшаву, Лондон, Рим, Праг, Малту, Атину, Мадрид и Копенхаген. Како је срећа била наклоњена углавном младим учесницима игре, према пропозицијама игре они иду на групно путовање у Амстердам. Они ће од 27. до 30. августа провести четири дана у лепој и занимљивој Холандији. Том приликом наши добитници ће имати прилику да упознају ову земљу и обиђу следеће знаменитости: кућу Ане Франк, Национални и Ван Гогов музеј и фабрику дијаманата. Добитници ће се возити каналима кроз Амстердам а биће примљени и у Туристичком савезу Амстердама. На посебној, целодневној тури видеће: Алсмер, Делфт, Ротердам, Хаг и главну атракцију ове земље Мадурадом — забавни парк у коме је макетама представљена Холандија у малом.

Добитнике првих награда у шестом колу ЈАТ и »Забавник« воде у Москву — пет дана — и у Тунис — седам дана. Остале награде су: џепни рачунар, мајице и значке »Забавникових« издања, ЈАТ-ове путне торбе, оловке, значке и још много других корисних и лепих награда — укупно 74.

Не заборавите! Шесто коло у следећем броју »Политикиног забавника« који излази 4. септембра 1981. године.

Питања овог кола односиће се на Москву и Тунис, па зато на време прибавите податке који ће вам помоћи да тачно одговорите на постављена питања. Идућег петка више и о осталим наградама које вас очекују у овом колу.

4 питања, 444 награде!

СВЕТСКИ ПРВАЦИ: ХОЗЕ РАУЛ КАПАБЛАНКА

ШАХОВСКА МАШИНА

ДИПЛОМАТА ИЗ ХАВАНЕ БИО ЈЕ ЛЕП КАО ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ А У ШАХУ ФАНАТИЧНО УПОРАН: КОРИСТИО ЈЕ И НАЈМАЊУ ПРЕДНОСТ У ПОЗИЦИЈИ ДА ОКОНЧА ПАРТИЈУ У СВОЈУ КОРИСТ.

Први званични светски првак у шаху Вилхелм Штајниц и његов наследник Емануел Ласкер дошли су у Сједињене Државе из Европе и ту достигли врхунац своје каријере. Трећи по реду шампион дошао је са Антила, тачније из кубанске престонице Хаване. Звао се Хозе Раул Капабланка и, за разлику од својих претходника, имао блиставу каријеру и пре и после освајања и губитка светске титуле, а својим животом и понашањем ван шаховске табле стекао бројне пријатеље и поштоваоце и — многа признања.

Шаховском свету оставио је у наслеђе тако блиставе партије да нико ни пре ни после њега није могао да их превазиђе. Многи зналци шаховске игре сматрају га најбољим играчем којег је свет икада имао.

ПРВАК У 13. ГОДИНИ

Хозе Раул Капабланка рођен је у Хавани 19. новембра 1888. Већ са пет година упознао се са правилима шаховске игре којима га је отац научио. Ускоро је превазишао знање не само оца већ и многих других шахиста на Куби. Са десет година побеђивао је на турнирима, а са 13 и званично постао првак Кубе. Нико више није сумњао да је рођен шаховски геније.

Године 1905. преселио се у Њујорк да би студирао технику. Али, убрзо се потпуно окренуо шаху и постао један од најјачих играча у САД.

Тако је доживео част да са Френком Џемсом Жаршалом, кога су тада сматрали шампионом САД, одигра меч 1909. за незваничну титулу најбољег. Ако победи, била би то „одскочна даска“ за пробој у шаховски свет.

Двадесетогодишњи Кубанац био је заиста на висини задатка: добио је осам партија, изгубио само једну, а 14 се завршило нерешено. Стекао је огроман круг обожавалаца и пријатеља у Њујорку и широм САД не само својом игром већ и шармом и врцавим досетками због којих је био омиљен у друштву.

Тада је упутио „изазов“ Емануелу Ласкеру за меч за титулу, али је овај поставио услове који су за Кубанца били увредљиви: тражио је да меч траје 30 партија и да њему остане титула чак и ако изгуби са поеном разлике!

Капабланка није прихватио такве услове, а шаховски стручњаци у САД одлучили су да га представе свету.

Године 1895. Хозе Раул Капабланка игра шах са оцем.

„ДРЗАК МЛАДИЋ“

Прилика за то указала се 1911. када је у шпанском граду Сан Себастијану организован велики турнир најбољих шахиста света, свих изузимајући првака Ласкера. Шаховски савез САД упутио је као свог представника Хозе Раула Капабланку.

Остали учесници дочекали су његов долазак с негодовањем! Они нису познавали ни Капабланку ни његову шаховску снагу. За њих је то био „дрзак“ младић са далеке Кубе, дакле тоталан „аутсајдер“, чије је присуство чак увредљиво за њих! Организатор је морао да употреби дипломатску формулацију да „Капабланка не представља у Шпанији себе већ Амерички шаховски савез“! Тако су се духови некако примирили.

На опште изненађење Капабланка је стартовао победама и врло брзо показао и ривалима и европским љубитељима шаха да је заиста вансеријски играч. Победио је са пола поена предности испред нашег интернационалца доктора Милана Видмара и поново упутио изазов Ласкеру, али се овај поново оглушио о молбу Кубанца.

За нас је интересантно да је Хозе Раул Капабланка одиграо два меча са нашим првим шаховским велемајстором Бором Костићем. Први, одигран 1915. у Буенос Аиресу добио је Капабланка са 12:2, а други 1919. године у Хавани са 5:0 у победама.

Упамтите, од доласка у Сједињене Државе 1905. године до 1921. када се састао са Ласкером, Капабланка је изгубио на званичним турнирима и у мечевима мање од 20 партија што је изванредан и до данас недостигнут резултат! Такву снагу данас можда има једино светски првак Анатолиј Карпов који губи две до три партије годишње.

КОНАЧНО МЕЧ СА ЛАСКЕРОМ

Први светски рат однео је сав иметак Емануела Ласкера и он је прихватио понуду са Кубе да се, коначно, бори за титулу са Хозе Раулом Капабланком за „астрономски“ honorar за то време — 11.000 долара!

Меч је почео у Хавани 15. марта 1921. Било је предвиђено да се игра до шест добијених партија. После 45 дана играња, 28. априла, Ласкер је предао меч и напустио Кубу пошто је Капабланка водио са 4:0 у победама. Ласкер се, наиме, жалио на „немогуће климатске услове“ и тражио да се меч настави у Њујорку, па када том захтеву није удовољено, спаковао се и напустио Антиле.

До краја живота он неће проговорити више ни реч са Капабланком, али ће га ценити и писати о њему са поштовањем.

После освајања титуле Капабланка се оженио једном својом земљакињом, а влада Кубе запослила га је у дипломатској служби. Био је не само маркантан као појава већ и веома образован, а говорио је, поред матерњег шпанског, енглески и француски.

ГУБИТАК ТИТУЛЕ

Иако светски првак, Хозе Раул Капабланка играо је и даље на турнирима и побеђивао, а свет је чекао шахисту који ће моћи достојно да му се супротстави.

Зато изазов Александра Александровича Аљехина није побудио већу пажњу јер овај совјетски шахиста до тада ниједном није успео да победи Капабланку.

Капабланка је пристао без много размишљања. Његов услов је био да се меч игра у шест добијених партија. Прва партија одиграна је 16. септембра 1927. у Буенос Аиресу чији је шаховски клуб дао најбољу понуду.

На опште изненађење прву партију добио је Аљехин иако је имао црне фигуре. Али, наставак је припао Капабланки јер је Аљехин добио запаљење десни па је морао да извади чак шест зуба! Ипак није прекидао меч и, после краћег опоравка, учинио је преокрет да би на крају победио са 6:3 уз чак 25 партија које се окончане „ремијем“. Тако је 29. новембра 1927, десет дана после свог 39. рођендана, Хозе Раул Капабланка изгубио титулу.

Мада дубоко ојађен Кубанац није пошао својих претходника кренуо „силазном“ линијом. Напротив, играо је и даље много и успешно и забележио низ вредних победа као оне на турнирима у Њујорку 1931,

Москви 1936. и у Паризу 1938.

Карактеристика игре Хозе Раула Капабланке била је у прецизном коришћењу и најмање предности у позицији. Отуда је и добио надимак „шаховска машина". Фанатичном упорношћу умео је и најминималнију прилику на табли да искористи и оконча партију у своју корист. По томе га до данас нико није достигао.

НАЈБОЉИ НА ОЛИМПИЈАДИ

У време кад је играо турнир у Паризу 1938. упознао се са Олгом Чегорајевом, бившом руском принцезом и

Ненадмашен до данас: на званичним турнирима и мечевима изгубио је мање од 20 партија!

она ће убудуће имати велики утицај на његов живот, не само као шахисте. Педесетогодишњи Капабланка прилично је запустио рад на шаху, а морао се одрећи и неких својих других задовољстава као што су бриц или тенис. Иначе, никада није ни пио ни пушио.

Сећајући се својих сусрета са Капабланком Михаил Ботвиник га описује као „достојанственог и веома лепог човека": средњег раста, тамнопут, са цртама лица због којих су га упоређивали са највећим звездама филма тога доба.

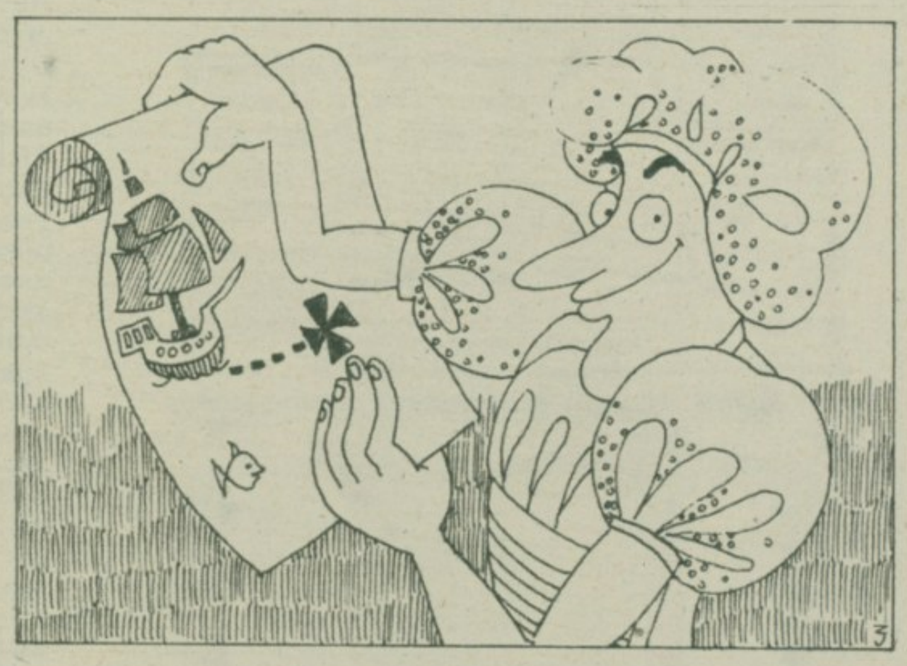
Свој последњи шаховски подвиг начинио је у предвечерје другог светског рата на Олимпијади у Буенос Аиресу 1939. Играо је за репрезентацију Кубе на првој табли и имао најбољи појединачни резултат, успешнији чак и од Аљехиновог! Светски првак је тада играо за репрезентацију Француске и остварио седам и по поена из 10 партија, а Капабланка један више уз напомену да су му противници били и тако велики играчи као Елисказес, Тартаковер, Шталберг и Керес, наравно уз Аљехина са којим је ремизирао.

Године рата затекле су га поново у Њујорку где је и умро 8. марта 1942. Његово тело пренето је на Кубу и сахрањено у Хавани са највећим почастима.

Хозе Раул Капабланка, трећи првак света, шахиста и дипломата, остао је до данас можда највећи од свих људи који су свој живот посветили чаробној игри на 64 црно-бела поља. Он није био ни мислилац ни особењак, није робовао ни титулама ни дипломама. Једноставно речено, волео живот и живот је волео њега.

Родољуб Марковић

КО ЈЕ ОТКРИО АУСТРАЛИЈУ?

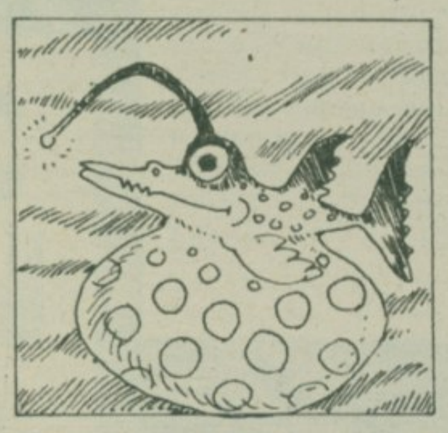

На питање ко је заправо открио Аустралију ни до данас нема јасног и прецизног одговора. Недавно се појавила теорија а за њом и прилично убедљиви докази да је Европа о постојању Аустралије знала још у првој половини 16. века. Главни доказ за ову хипотезу је нека стара недавно откривена мапа португалских морепловаца на којима су истраживачи открили уцртане контуре најмањег континента. А занимљиво је да најраније састављена карта са уцртаном Аустралијом носи датум из 1536. године.

Неки научници тврде да је енглески морепловац и истраживач Џемс Кук, када је 1770. стигао (открио!?) на источне обале Аустралије, са собом носио карте португалских морепловаца. Како другачије, наводе они, осим ако је имао тачне информације о аустралијској обали може да се објасни несхватљиво понашање енглеског капетана у следећој ситуацији: када му се брод насукао на гребен, Кук је неочекивано променио курс и своје тешко оштећено пловило потпуно мирно усмерио у дотад непознатом правцу, према заливу који је у близини могао да постоји али није морао?! Поборници теорије да су још Португалци знали за Аустралију тврде да и ове чињенице то недвосмислено потврђују!

АЛАВА РЕКОРДЕРКА

Рибе-антене које живе у морским дубинама су шампиони у брзини хватања плена. Амерички биолози дошли су до задивљујућег податка: да би ухватила и прогутала свој плен, овој риби није потребно више од 0,004 секунде! Необична риба-антена обично лежи на морском дну и комадићем месната кожица који се налази на врху бодље горњег дела чељусти примамљује друге рибе. И пре него што оне схвате своју грешку, већ су стигле у желудац рибе-

-антене. Невероватном брзином ова риба разјапи своје чељусти које се повећају и до дванаест пута при чему створи толико смањење притиска воде да плен усиса као усисивачем.

Једна веома брза риба-антена, утврдили су научници, поставила је рекорд ухвативши и прогутавши свој плен за само 0,0038 секунди. А просечно време потребно овој врсти риба да свој плен смести у желудац не износи више од 0,006 секунди. Европски рекорд припада гргечу са — 0,04 секунде.

Риба-антена поседује још једну задивљујућу способност — у стању је да прогута плен много већи од себе.

СИТО ЗА СЛАНУ ВОДУ

На универзитету енглеског града Јорка недавно су произвели стаклену плочу с микроскопским порама чији промер не прелази половину милионитог дела милиметра. Плоче направљене термичком обрадом одређене врсте стакла користиће се као филтери за разне растворе. Једна од најважнијих области у којима ово микроскопски порозно стакло треба да нађе широку примену је десалинизација морске воде. Наиме, молекули воде слободно пролазе кроз поре на овој плочи и за то време у њима се задржава близу 90 процената молекула соли. Помоћу овакве стаклене мембране површине од једног квадратног метра за 24 часа може се добити три и по кубна метра питке воде.

125 ПУТА ЛАЖОВ

У Енглеској је недавно светло дана угледала необична књига „Речник изражавања у Парламенту". Ништа необично ако се има у виду да говорник у жару полемике често свом колеги упути „непристојне" речи. Уз помоћ овог речника посланици енглеског парламента моћи ће да бирају речи које њихови супарници неће моћи да сврставају у непристојне. На име, ако неки посланик пожели да свом колеги из супротног табора каже да је лажов (увреда за коју се одговара пред судом), једноставно ће окренути дотични речник и од, на пример, 125 речи са истим значењем одабрати ону која му одговара: човек који манипулише истином, заобилази истину, у изражавању не користи правилну терминологију . . .

ОД ГОТИКЕ ДО ДАНАС — На првом спрату Музеја смештена је збирка намештаја. Оригинални предмети приказују развој облика, намену и начин обраде материјала од готике до данас. Хронолошким редом обухваћена су раздобља ренесансе, барока, рококоа, класицизма све до дворане са савременим, индустријски произведеним намештајем. Ова збирка истовремено говори и о развоју културе становања у одређеним епохама, односно стиловима. На фотографијама су кабинетски ормарић из 17. века направљен у Антверпену (1), детаљ венецијанског креденца-секретера за излагање порцулана, прва половина 18. века (2) и наслоњач из Хрватске, крај прве половине прошлог века (3).

МАЈСТОРИ ЗА СТАКЛО И КЕРАМИКУ — На фотографији је само једна од бројних чаша и других стаклених предмета из разних периода и подручја који су изложени у сталној поставци Музеја. На многим од њих, као и онима од керамике, већ на први поглед уочава се велико мајсторство које су некадашњи стаклари и керамичари удахњивали сваком предмету који је излазио из њихових вештих руку. Ова збирка је једна од најбогатијих у Европи.

ЗАНАТ ИЗНАД СВЕГА

Текст: Иван Лончар
Снимио: Љубомир Патрногић

Пре сто година, тачније 1880, основало је у Загребу Хрватско друштво умјетности, данас јединствен музеј у нашој земљи — Музеј за умјетност и обрт, односно занат (ство). Било је то доба када по целој Европи ничу сличне установе, чији низ почиње оснивањем Музеја Викторије и Алберта у Лондону 1852. године. Ти музеји настали су у преломно време 19. века, а њихов постанак узроковала је вештачка подела ликовних уметности на „чисту“ и „примењену“ и то у доба када машина победоносно продире у начин производње робе за тржиште. Желело се, дакле, сачувати што више разноликих рукотворина различите намене у свакодневном животу, а које су по начину израде и облику одраз једног времена, друштва, епохе.

Музеј за умјетност и обрт замишљен је „као збирка узорака за мајсторе обртнике и умјетнике, који треба да поново унаприједе производњу предмета свакодневне употребе и умјетности, толико упропаштену због наступа строја у индустријске производе“, како је у његовим првим правилима нагласио др Изидор Кршњави, једна од најзначајнијих културних личности Хрватске тог времена.

РАЗИГРАНИ ПРОЗОР — У дворанама где је изложен намештај налазе се и други елементи ентеријера који такође одражавају дух разних епоха у примењеној уметности. Ту су таписерије, слике, кипови, пећи и разни предмети за свакодневну употребу, затим фрагменти подова, плафона и зидне оплате. На фотографијама су таписерија из доба барока (4), прозор украшен витражем (5) и пећ од фајанса из Горње Аустрије израђена у 18. веку.

ШЕШИР ГЛАВУ КРАСИ — У Музеју за умјетност и обрт нису запостављени ни одевни предмети који су, као и други експонати, одраз одређене моде, стила, укуса. И они такође говоре о вештини кројачких мајстора, о чему сведочи и овај женски шешир од пре првог светског рата.

Осам година после оснивања Музеја почиње по нацртима градитеља и оснивача Обртне школе Хермана Болеа изградња здања само за потребе музејске поставке на данашњем Тргу маршала Тита у Загребу. Већ следеће године Музеј се уселио у нову зграду, где се налази и данас.

Музејски фонд скупљен је највише даровима и откупљивањем богатих приватних збирки, као загребачког лекара др Јосипа Фона, др Јакоба Франка, Левина Хорвата и других. Многи предмети набављени су у иностранству, куповином или заменом с другим музејима.

Изузетан значај за обогаћење и развој Музеја за умјетност и обрт дало је неколико његових управника који су увек били врло образовани људи, љубитељи културе и музеологије. У историји Музеја незаобилазна су имена др Изидора Кршњавија, Хермана Болеа, Густава Балдауфа, Левина Хорвата, Ђуре Саба, Антуна Јироушека, Владимира Ткалчића. Овај последњи, који се на челу Музеја налазио од 1933. до 1952. године, врло је заслужан за спасавање и очување значајних, скупоцених и културно-историјски изузетно вредних предмета и збирки у току другог светског рата када је стално претила опасност да буду уништени или однети ван земље. Ткалчић се истовремено стално заузимамо да се у Музеју повећа број стручних сарадника из разних области тако да је ова установа временом постала средиште деловања врхунских стручњака за историју уметности, конзервацију, музеологију.

Од преко 50 хиљада разних предмета, колико се чува у музејским трезорима, на сталној изложби посетиоци могу да виде само 2000.

Шта се све чува у овом музеју?

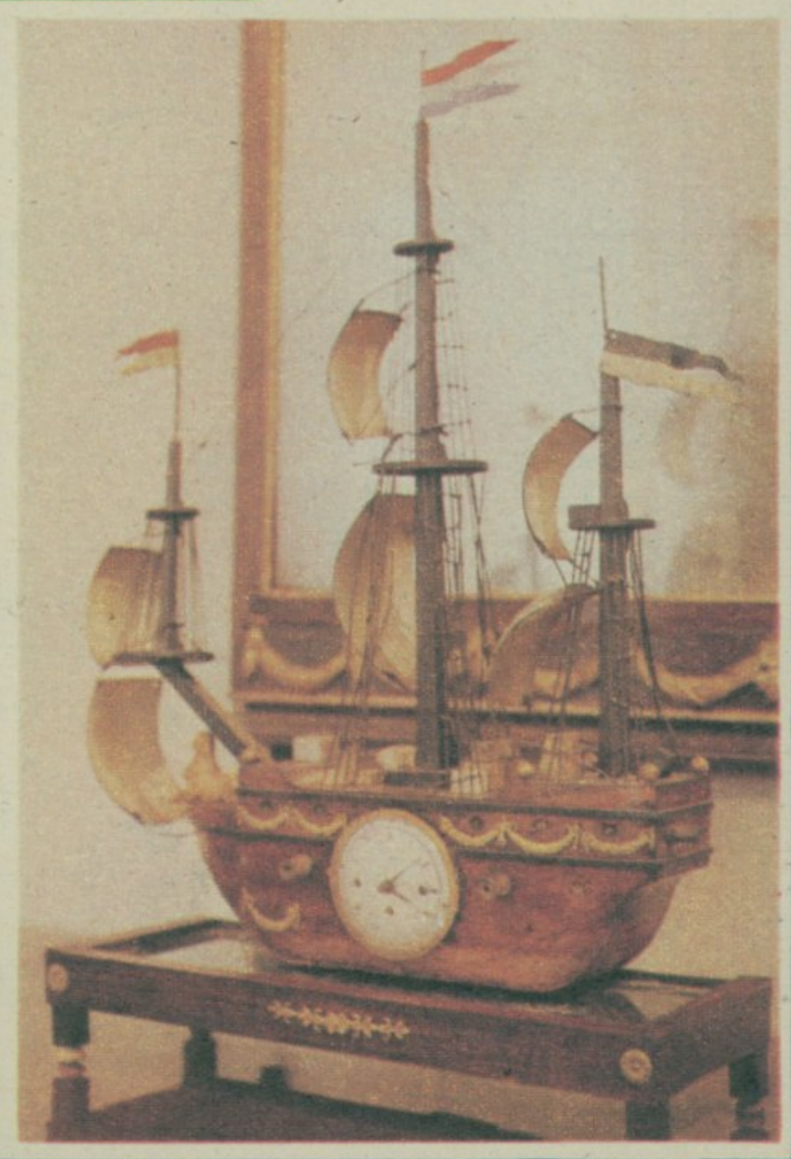
Тешко је наћи врсту занатске или индустријске рукотворине, практичне или декоративне намене, која овде нема свог „представника". Од 14. века до најновијих дизајнерских облика и решења овде су примерци намештаја, скулптуре, одеће, теписи, ћилими, врсте тканине, разни часовници, пећи, фотографски апарати и фотографије, ковано и ливено железо, богато увезане књиге, керамика, стакло, музички аутомати, луле и пушачки прибор, чипка, свила и кадифа . . .

Овај музеј, за разлику од других, није окренут само прошлости. У њему се чувају и примерци најмодернијег индустријског обликовања.

ЗЛАТО МЕРИ ВРЕМЕ — Колико су се неки да само занатлије бри нуле о сваком детаљу у палатама и дворцима говоре и ова два раскошна часовника који употпуњавају делове намештаја или дворана. Тако је позлаћени часовник за камин, израђен у Француској око 1800. године, украшавао онај део стана где је горела ватра. Други је занимљив по томе што је уграђен у модел једрењака са златним украсима.

КО ЈЕ ОВО?

Изгледа као да је неки моћни паша дошао са својом свитом! Али све је то „имиџ" у служби музике. „Пут путује караван" а са њим и ансамбл „С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ". Фотографија за споменар јер се група растурила: Асим Сарван је основао свој „музеј", Љуба Нинковић заглавио у „тунелу", а Дејан Петковић наставио самосталну каријеру као певач.

ЛУТКА

Неке групе су ово лето искористиле да оду на море, неке су свирале, а неке се само купале. Од оних које су остале преко лета у главном граду нарочиту активност је показала група ЛУТКА. Наступила је у Дому омладине Београда у оквиру »Београдског лета«, на »Хиту Београда 202«, у »Рокотеци« на Калемегдану, у дискотеци »01« у Новом Саду и вредно је радила спремајући се да »груне« ове јесени. Иако су заједно тек од краја априла, чланови групе су добро увежбани јер су то све музичари који су раније радили у другим ансамблима. У међувремену су успели да сниме и први сингл са песмама »Може свако да ме има« и »Дете београдске улице«. Сада припремају материјал за свој први албум, а напоредо са тим остварiће што чешћи контакт с публиком која тек треба да их упозна. Определили су се за хеви-рок јер тако најлакше увлаче публику у своју игру. ЛУТКА има и своју лутку: то је **Јелена Тинска,** вокални солиста. Остали чланови су: **Зоран Василић,** соло гитара и вокал, **Зоран Миљуш,** бубњеви, **Драган Илкић,** бас гитара и **Андреја Пауновић,** клавијатуре и вокал.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МОЖЕ СВАКО ДА МЕ ИМА

Музика: **Зоран Василић**
Текст: **Јелена Тинска**
Изводи: **група ЛУТКА**

Сендвичи и кока-кола,
вожња ноћу до драгстора,
иста соба, празан живот,
постао си моја мора.

Мене сада други љубе,
причаће ти с ким сам била,
може свако да ме има,
нисам више добра вила.

Ти настави да се коцкаш
са животом и са собом,
својим лепим празним лицем
самом себи реци због ом.

Окани се алкохола
лаких жена и мотора.
дуге косе, рокенрола
— доста ми је твојих фора.

Мало бољи мотор купи,
с девојчицом званом „групи"
заборави своју „јаву"
никад нећеш наћи праву.

МОЈ ИЗБОР

Као стални читалац Политикиног забавника имам велику жељу да објавите мој избор плоча. Зовем се **Витомир Пилић,** имам 19 година и живим у Трновцу крај Славонске Пожеге.

ДОМАЋЕ

1. МАЛЧИЦИ — Идоли
2. ДОКТОР ЗА РОКЕНРОЛ — Ватрени пољубац
3. ОДА ХЕРОЈУ — Ватрени пољубац
4. СТАВИ ПРАВУ СТВАР НА ПРАВО МЈЕСТО — Аеродром
5. РАДИО ЉУБАВ — Филм

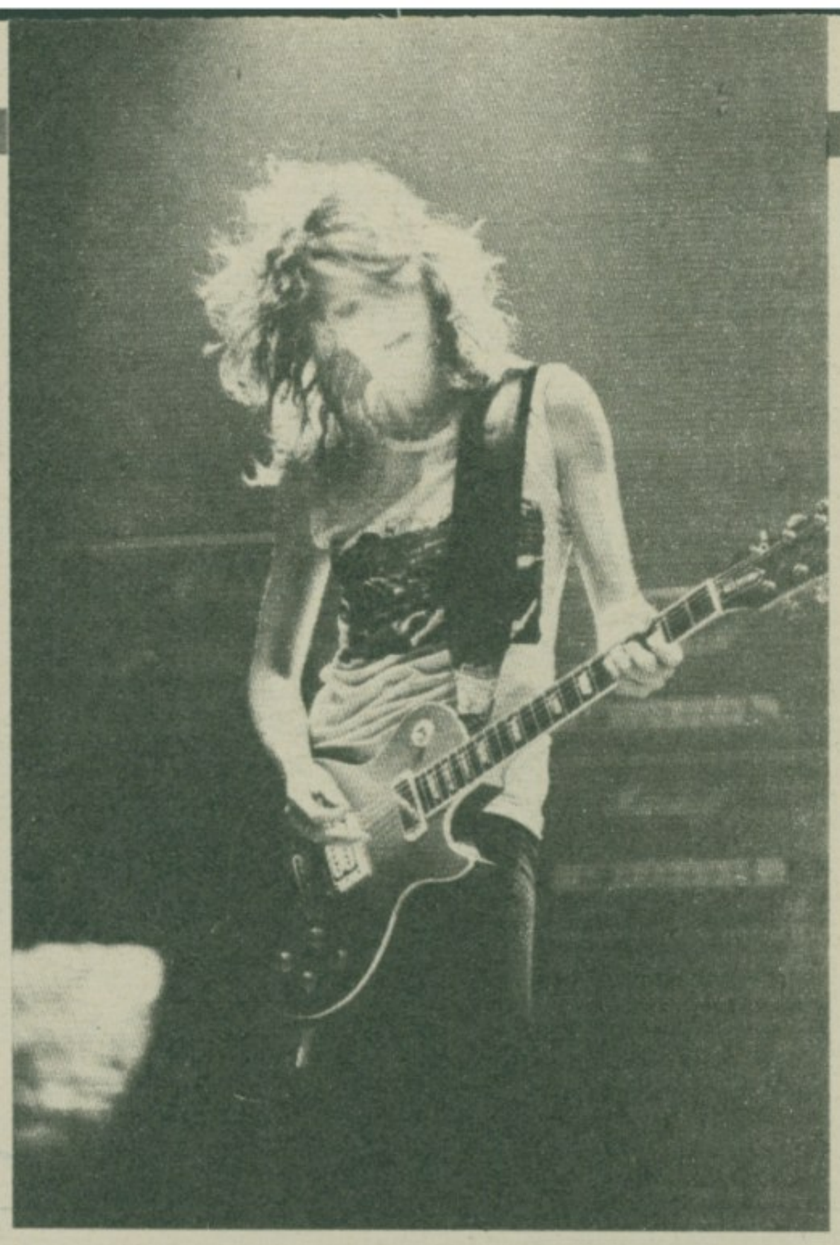
СТРАНЕ

1. SATISFACTION — Rolling Stones
2. CHILD IN TIME — Deep Purple
3. ROCK'N'ROLL MUSIC — Beatles
4. BABY, BABY, BABY — Vibrators
5. MY GENERATION — Who

ЧИТАОЦИ ЦРТАЈУ

Нихад Бешић (78311 Козарац, БиХ) велики је поклоник ансамбла DEEP PURPLE па нам је послао неколико карикатура чланова овог ансамбла. Одабрали смо цртеж бубњара JAN PAICE који се сада налази у групи WHITESNAKE.

ШКОЛА ЗА ДЕВОЈКЕ

Није баш уобичајено да на рок сцени видимо и чујемо групу девојака како темпераментно „праше“ тешки рок. У Енглеској је формиран један танав ансамбл ватрених Амазонки и зове се GIRLSCHOOL. После врло успелог концерта у Ипсвичу музички критичари су почели да их упоређују са »првим виолинама“ хард-рока, групама AC/DC и »Motorhead«, а један се чак усудио да каже да су боље од чувене „Гвоздене девојке“ (IRON MAIDEN). Већ сама та упоређења су довољна да овој „школи за девојке“ обезбеде успех не само на концертима већ и на тржишту плоча. За сада су најпопуларније њихове песме »Nothing to lose«, и »The Hunter«, али су на концертима увек бурно поздрављени стари познати хитови „Трка са ђаволом“ (Run with the devil) и »Tush«.

САРАДНИЦИ
фото-аматери

Наш читалац из Параћина **Владан Љубичић**, отишао је на концерт Ђорђа Марјановића и фото-апаратом забележио неке занимљиве тренутке. Ове четири фотографије би могле да се објаве било којим редом, а онда да вам у форми квиза поставимо задатак да их правилно поређате. У ствари, то је трансформација једног певача на сцени који почиње свој програм усправан пред микрофоном да би завршио на поду у лежећем положају. За своју мини фото-изложбу Владан је одабрао наслов КУЛМИНАЦИЈА

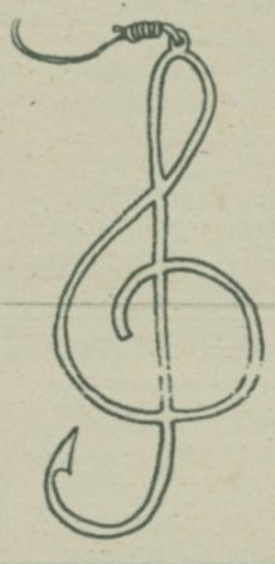
бела плоча

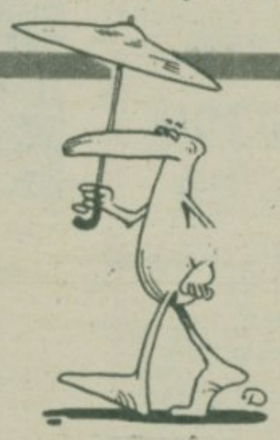
Желео бих да купим следеће плоче Битлса: „Magical Mystery Tour«, »Yellow Submarine«, Let it be«, »Collection of Oldies. . .«, »The Beatles live at the Star club in Hamburg«. Поред ових плоча желео бих да набавим и самостални ЛП Ринга Стара. Такође сакупљам и бецеве, па бих молио да ми се јави онај ко има бец Џорџа Харисона, за цену ћемо лако да се договоримо.

Драган Бенко,
29. новембра 43
11000 Београд

Јефтино продајем добро очуване плоче Сузи Кватро, Била Џоела, Аманде Лир, Лио Сејер, те група Аба, Би Џиз, Бони М., Вилиџ Пипл, Иглс, Смоки итд.

Дарио Шимуновић,
Скоков прилаз 2
41020 Загреб — Утрина

Продајем нове ЛП плоче „Танго-банго“ (АЕРОДРОМ), „Филм у Кулушићу“ и „У времену хороскопа“ (АТОМСКО СКЛОНИШТЕ). Цена 75 динара или их мењам за плоче DEEP PURPLE, KISS, WHO.

Звонко Мађашевић,
Горња варош 21
55435 Стара Градишка

Продајем све плоче AC/DC издате код нас. Плоче су добро очуване, а уз [illegible] шаљем и постере. Једна ЛП 70 динара.

Драган Милошевић,
М. Поповића 113
18220 Алексинац

Мењам или купујем следеће ЛП плоче или касете: The Doors I, »Strange days, »Absolutely Live« (DOORS). »Unmasked«, »Double platinum«, »Alive« (KISS), Night flight to Venus« (BONEY M.), »High voltage« (AC/DC). Имам и велики број сингл плоча које бих мењао или продао. Заинтересованима шаљем списак.

Золтан Ковач,
Добровољачка 51
21220 Бечеј

ЗАУВЕК МЛАД

С БИЛО КОЈЕ СТРАНЕ СВЕТА И КАКО ГОД ПРИЛАЗИЛИ АТИНИ — БРОДОМ, АУТОМОБИЛОМ, ВОЗОМ АВИОНОМ — ПРВО ЋЕТЕ УГЛЕДАТИ АКРОПОЉ И НА ЊЕМУ БЕЛИ ПАРТЕНОН

Омиљена ћерка врховног бога Зевса Атена морала је, каже грчки мит, да се с богом океана и бура Посејдоном бори за превласт над Атиком чији је главни град Атина. Бесни Посејдон је страшним ударцем трозупца на атинском светом брду Акрополу отворио извор слане воде, Атена је Атињанима даровала маслиново дрво. Богови су пресудили да је Атенин дар вреднији и Атика је од тада под њеном заштитом. На месту где се одиграло такмичење између Атене и Посејдона подигнут је касније храм Ерехтеон.

Много година касније, уочи битке код Саламине 480. године пре наше ере, док је персијски цар Ксеркс I напредовао према Атици, велики атински државник Темистокле одлучи да ојача флоту којом ће сви Атињани поћи Персијанцима у сусрет и потући их на мору. Да би убедио своје суграђане у оправданост таквог поступка, Темистокле објави народу пророчанство: „Дрвени зид неће бити освојен.“ Државник је објашњавао да се под дрвеним зидом подразумевају бродови и да им, ето, и сама богиња Атена казује да исплове.

Темистокле је убедио Атињане и Ксерксову војску дочекао је празан град. Само је шачица људи, сматрајући да „дрвени зид“ значи барикаде, остала скривена у храму Атене Полијас на Акрополу. Персијанци заузму суседно брдо Аеропагус и брзо савладају дрвене барикаде запаљеним стрелама. Ускоро освоје и сам Акропоље стазом тако стрмом да се веровало како живи човек не може њом да се успне, па није ни била постављена стража. Ксеркс касније није морао много да брине — проречено је да ће Персијанци заузети цео копнени део Грчке!

Персијанци су опљачкали и попалили сва светилишта на Акрополу, али рат са Грцима ипак нису добили — у чувеној бици код Саламине срушили су се њихови освајачки снови. Уништене статуе и разорени храмови на Акрополу представљали су за модерне археологе праву срећу: њихови остаци, који ће ускоро бити расчишћени касније да се заравни терен, открили су мноштво иначе ретких предмета из архајског периода који сигурно не би били сачувани.

За поновну изградњу Акропоља у току друге половине 5. века пре н. е. „крив“ је чувени државни првак Перикле. У то време Атина је била на врхунцу моћи и Акропољ није само највећи подухват у историји грчке архитектуре већ и њен уметнички врхунац.

Противници су на јавним зборовима Перикла највише нападали баш због тог потеза довикујући му: „Као раскалашну жену китиш град драгим камењем, статуама и храмовима који стају на хиљаде талената!“ или: „Атински народ изгубио је добар глас присвојивши благо свих Хелена (Грка) са Дела!“ мислећи на резерве новца сакупљене од савезничких градова држава и поверене Атини за евентуалну заједничку одбрану од Персијаца.

На све клевете и нападе Перикле је одговарао да Атињани за тај новац не морају савезницима да полажу рачуне јер их у рату бране и од непријатеља штите. „Савезници за то не дају ниједног коња, ниједног брода, ниједног војника већ само новац, а новац припада онома који га примају ако испуњавају задатак за који га примају. Како је Атина средствима потребним за рат довољно снабдевена, вишак новца треба трошити на ствари које, кад се доврше, обећавају бесмртну славу!“

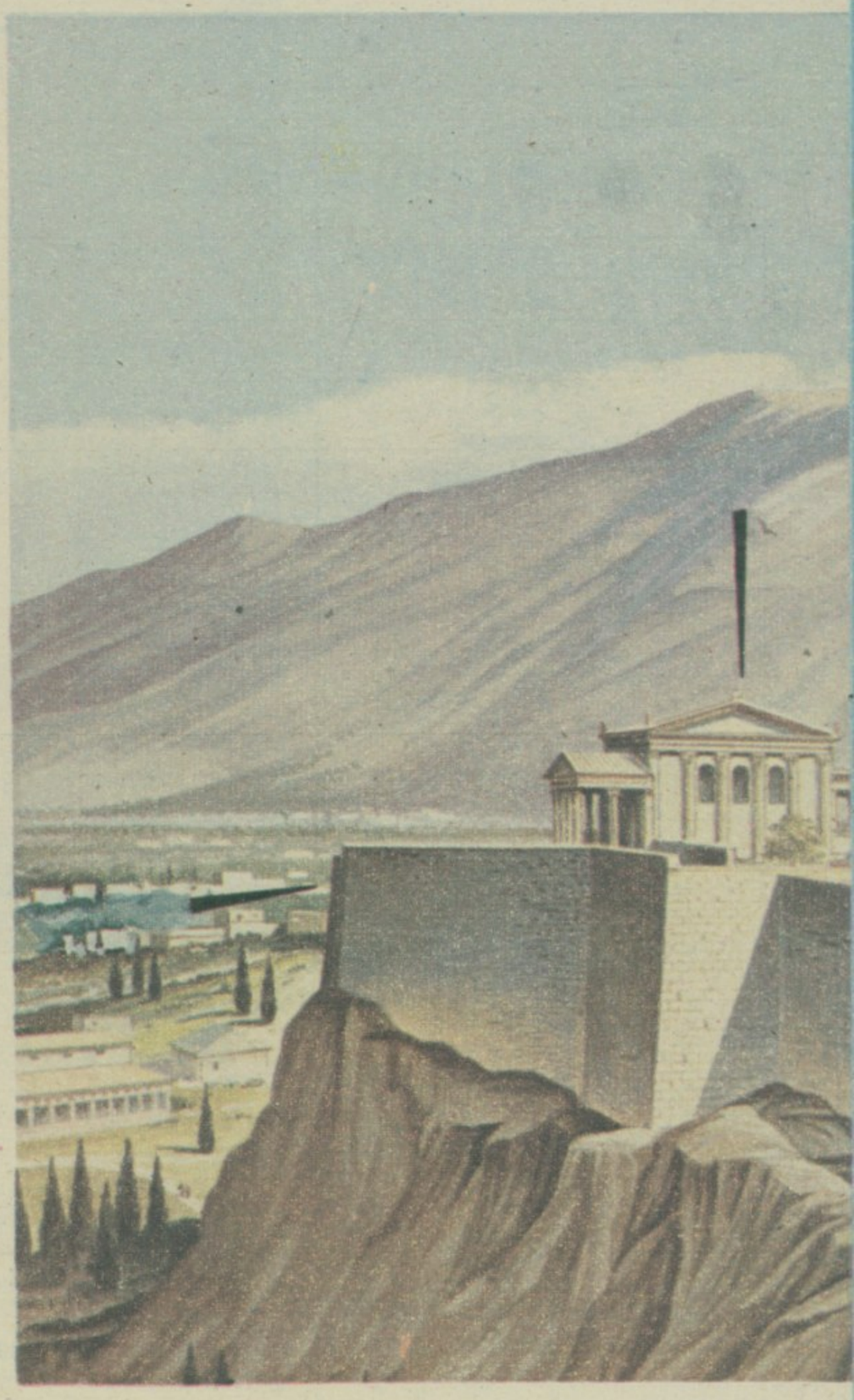
Грађевине на Акропољу расле су брзо у својој поносној величини и чарима својих облика. Мајстори су се надметали да један другог превазиђу тиме што је сваки од њих свој занатски посао надмашивао уметничком израдом. Храмови и кипови никли на Акропољу донели су Атини највећу лепоту и најскупљи украс и код осталог света изазивали дивљење и остали да сведоче како њена слављена моћ и срећа у старим временима нису пука измишљотина.

Све грађевине Акропоља припадају класичној фази грчке уметности у пуној зрелости. Највећа и једина чије довршење није било ометено пелопонеским ратом је надалеко чувени Партенон посвећен девици Атени. Сазидан од блиставобелог мермера на најистакнутијем месту крај јужне падине брега он доминира читавим градом као блистави белег наспрам планина у позадини.

Архитекти Иктинос и Каликрат градили су га од 448. до 432. године пре н. е. што је невероватно кратак рок за пројекат таквих димензија. У Партенону се налазио огроман кип Атене од слоноваче и злата, дело вајара Фидије, Микеланђела златног доба грчке уметности. Он је био интиман Периклов пријатељ и надзорник свих радова на Акропољу.

По завршетку Партенона Перикле је наручио од архитекте Мнесиклеа још једну велелепну грађевину, монументалну улазну капију Пропилеје на западном крају Акропоља. Обе грађевине припадају дорском архитектонском реду.

Мали јонски храм Атене Нике (Победнице) на јужној страни Пропилеја, крајње једноставан и задивљујуће лепоте, сазидан је према Каликратовом пројекту. Већи и далеко сложенији је такође јонски Ерхетеон на северној ивици Акропоља према Партенону. Подигао га је Мнесикле на месту такмичења Атене и Посејдона и у њему се, према миту, налазила и света маслина и слано језеро. Име је добио по Ерехтеосу, легендарном атинском владару.

Мали трем окренут према Партенону зове се девојачки јер кров, уместо стубова, носи шест женских фигура званих каријатиде. Две хиљаде година касније турски управник Акропоља сместио је баш ту свој харем.

Величанствени Партенон остао је готово нетакнут око два миленијума, све до 1687. године. За време рата између турских окупатора Грчке и Венеције Турци нису нашли погоднije место за барутану и страховита експлозија разнела је више од половине грађевине. Добар део његовог 157 метара дугачког драгоценог фриза налази се данас, заједно с једном каријатидом и многим другим уметничким предметима, у Британском музеју у Лондону где га је 1801. године сместио, да би га „сачувао“, лорд Елгин.

Остаци Акропоља, усред модерне Атине, и данас, онако осакаћени, празник су за душу и очи и мека људи из читавог света. Време је потврдило оно што је почетком наше ере о грађевинама Акропоља забележио Плутарх, један од најплоднијих писаца римског периода хеленске књижевности:

„... Периклове грађевине заслужују наше дивљење утолико више што су подигнуте за тако кратко време и за далеку будућност. Јер, ако је свака грађевина у својој лепоти и сјају већ од почетка носила одлику старине, она још и данас носи одлику младалачке свежине какву је носила првог дана. Тако те грађевине као да цветају младошћу која их од века до века штити од зуба времена. Човек би рекао да у тим уметничким делима веје мирис вечног цвећа и да у њима живи душа која никад не стари...“

НЕВЕРОВАТНА ДЕВОЈКА

Хладне децембарске ноћи прошле године деветнаестогодишња Американка Џин Хилард враћала се са једне прославе пустињским друмом северне Минесоте. Премор је у једном тренутку учинио своје: аутомобил којим је управљала девојка није савладао кривину и слетео је у јарак. Захваљујући сигурносном појасу Џин није претрпела никакве озледе. Међутим, у преврнутом аутомобилу није могла да остане јер је мраз све више стезао.

Девојка је, не обазирући се на лаку одећу, одлучила да изиђе и потражи помоћ. Пут се отегао унедоглед али нигде кућу није видела нити је неко прошао путем. После три километра пешачења кроз мрак и мраз изгубила је свест стотинак метара пред једним насељем. Када су је следећег јутра нашли становници, Џин Хилард није давала знаке живота.

Потпуно смрзнуту девојку одмах су отпремили у оближњу болницу. Лекари и медицинске сестре били су убеђени да јој нема спаса. Нису могли да утврде телесну температуру несрећне Џин: наиме, ни на једном топломеру који су имали у болници нису могли да измере температуру нижу од 31° Целзијусових. Није постојала никаква могућност да јој дају било какву инјекцију — њено тело било је тврдо као дрво. Пулс се спустио на невероватних 6—8 откуцаја у минуту, дисање је било још слабије.

Мада наде за спас Џин Хилард практично није било, лекари су смрзнуту девојку положили на влажан електрични термофор. Запрепашћењу није било краја кад је Џин то исто вече дошла свести. Већ следећег јутра њена телесна температура почела је постепено да се враћа ка нормали. Ово неочекивано, по медицини и немогуће, враћање у живот, лекари су могли да објасне једино ступањем у дејство скривених, досад науци непознатих резерви човечјег организма. Познато је да неке ниже животиње, жабе на пример, могу да промрзну до чврстог стања и да при загревању оживе, али је ово први досад забележен случај да је и човек преживео то тзв. „тврдо стање".

(На слици: Џин Хилард са својим родитељима у болници)

Дом и школа

У овој библиотеци, намењеној првенствено средњошколској омладини и студентима као лектира уз наставу књижевности, објављују се дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности. Наши најпознатији стручњаци за поједине књижевне проблеме и најбољи познаваоци опуса појединих писаца, извршили су избор текстова и написали предговоре и коментаре.

— ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ —

1. И. Андрић: О ВУКУ ... 30.—
2. И. Гундулић: ДУБРАВКА ... 70.—
3. П. Воранц: САМОНИКЛИ ... 90.—
4. *** БУГАРШТИЦЕ ... 33.—
5. Ј. Веселиновић: ХАЈДУК СТАНКО ... 110.—
6. Чедо Вуковић: МРТВО ДУБОКО ... 28.—
7. М. Глишић: ПРИПОВЕТКЕ ... 80.—
8. Р. Домановић: МРТВО МОРЕ ... 110.—
9. Ј. Дучић: ПЕСМЕ ... 45.—
10. М. Држић: ДУНДО МАРОЈЕ ... 80.—
11. О. Жупанчић: ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ ... 50.—
12. А. Исаковић: ЦРВЕНИ ШАЛ ... 60.—
13. В. Ивић: ПЕСМЕ ... 70.—
14. Ђ. Јакшић: ПРИПОВЕТКЕ ... 100.—
15. Ј. Змај: ПЕСМЕ ... 80.—
16. *** ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИРИКА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА ... 90.—
17. *** ДВОРИ САМОТВОРИ — ТУЖБАЛИЦЕ ... 40.—
18. П. Кочић: ОДАБРАНА ДЕЛА ... 80.—
19. И. Г. Ковачић: ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ ... 35.—
20. Л. Лазаревић: ПРИПОВЕТКЕ ... 70.—
21. С. М. Љубиша: ОДАБРАНА ДЕЛА ... 38.—
22. И. Мажуранић: СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА ... 26.—
23. М. Мијушковић: ЉУБАВ, БРАК И ПОРОДИЦА У ПОСЛОВИЦАМА ДРУГИХ НАРОДА ... 125.—
24. С. Матавуљ: БАКОЊА ФРА БРНЕ ... 80.—
25. Сава Немањић: ЖИВОТ СТЕФАНА НЕМАЊЕ ... 50.—
26. В. Назор: ПЕСМЕ ... 50.—
27. П. П. Његош: ЛУЧА МИКРОКОЗМА ... 49.—
28. Ф. Прешерн: ПЕСМЕ ... 70.—
29. Ј. Стерија Поповић: КОМЕДИЈЕ ... 100.—
30. Богдан Поповић: ИЗАБРАНИ ОГЛЕДИ ... 28.—
31. В. П. Дис: ПЕСМЕ ... 35.—
32. М. Ракић: ПЕСМЕ ... 35.—
33. П. Прерадовић: ПЕСМЕ ... 50.—
34. Борислав Радовић: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ ... 48.—
35. К. Рацин: БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА ... 65.—
36. Ђ. Радичевић: ПЕСМЕ ... 40.—
37. С. Сремац: ПРИПОВЕТКЕ ... 48.—
38. А. Шеноа: СЕЉАЧКА БУНА ... 120.—
39. Б. Станковић: КОШТАНА, ГАЗДА МЛАДЕН, УВЕЛА РУЖА ... 55.—
40. Б. Ћосић: ПОКОШЕНО ПОЉЕ I/II ... 60.—
41. И. Цанкар: НА КЛАНЦУ ... 60.—
42. И. Цанкар: СЛУГА ЈЕРНЕЈ И ЊЕГОВО ПРАВО ... 60.—
43. *** ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ ... 40.—
44. *** ЈУНАЧКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ ... 69.—
45. *** ПОЕЗИЈА НОБ-а ... 100.—
46. *** НАРОДНЕ ЗАГОНЕТКЕ ... 49.—
47. *** НАРОДНЕ ПРИЧЕ ... 80.—
48. *** НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ ... 90.—
49. Р. Челаковић: ЗАПИСИ ИЗ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА ... 90.—
50. А. Шантић: ПЕСМЕ ... 50.—
51. Тин Ујевић: ПЕСМЕ ... 90.—
52. Вук С. Караџић: ПРВА ГОДИНА СРПСКОГ ВОЈЕВАЊА НА ДАИЈЕ ... 40.—
53. *** КОПИТАР И ВУК ... 150.—

— СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ —

54. О. Балзак: ЧИЧА ГОРИО ... 59.—
55. О. Балзак: ШАГРИНСКА КОЖА ... 100.—
56. Б. Брехт: МАЈКА ХРАБРОСТ ... 50.—
57. И. Буњин: ЖИВОТ АРСЕЊЕВА ... 65.—
58. Н. В. Гоголь: ТАРАС БУЉБА ... 90.—
59. Н. В. Гоголь: РЕВИЗОР ... 45.—
60. М. Горки: МАТИ ... 78.—
61. Ф. М. Достојевски: КОЦКАР ... 51.—
62. А. Чехов: ПРОСИДБА И ДРУГЕ ЈЕДНОЧИНКЕ ... 70.—
63. Т. Ман: БУДЕНБРОКОВИ I/II ... 260.—
64. *** КАЛЕВАЛА (фински народни еп) ... 160.—
65. В. Мајаковски: ПЕСМЕ ... 55.—
66. О. Балзак: ЕВГЕНИЈА ГРАНДЕ ... 110.—
67. Платон: ПИСМА ... 35.—
68. Софокле: ЦАР ЕДИП — АНТИГОНА ... 60.—
69. Г. Мопасан: ПРИЧЕ ИЗ НОРМАНДИЈЕ ... 80.—
70. А. Чехов: ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ ... 70.—
71. В. Шекспир: РОМЕО И ЈУЛИЈА ... 65.—
72. Ла Фонтен: БАСНЕ ... 60.—
73. Ф. Петрарка: СОНЕТИ И КАНЦОНЕ ... 80.—
74. Ж. Превер: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ ... 100.—
75. В. Шекспир: ХАМЛЕТ ... 90.—
76. В. Иго: ЈАДНИЦИ (1—5) ... 390.—

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

REČ I MISAO

РЕЧ И МИСАО обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности. Сви књижевни родови, све књижевне епохе и готово све књижевности света, заступљене су у овој познатој џепној књизи.

77. Е. А. По: АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА ... 18.—
78. Сервантес: УЗОРНЕ ПРИЧЕ ... 18.—
79. П. Мериме: КОЛОМБА ... 18.—
80. Есхил: ПЕРСИЈАНЦИ — ОКОВАНИ ПРОМЕТЕЈ ... 18.—
81. Ј. П. Екерман: РАЗГОВОРИ СА ГЕТЕОМ ... 18.—
82. Рабле: ГАРГАНТУА ... 18.—
83. *** ПЕСМА О КРАЉУ НАЛУ ... 18.—
84. К. Ф. Мајер: МОНАХОВА СВАДБА ... 18.—
85. В. Саројан: ЗОВЕМ СЕ АРАМ ... 18.—
86. Т. Харди: ЖЕНА С МАШТОМ ... 18.—
87. *** НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ ... 18.—
88. *** РИМСКА ЛИРИКА ... 18.—
89. Ђ. Леопарди: ПЕСМЕ И ПРОЗА ... 80.—
90. Ж. П. Сартр: ЗИД ... 80.—
91. Е. Ротердамски: ПОХВАЛА ЛУДОСТИ ... 80.—
92. Е. Сезер: КРСТАШКИ РАТОВИ ТИШИНЕ ... 18.—
93. Т. Вулф: ТКАЊЕ ЖИВОТА ... 18.—
94. П. Неруда: СУНЦЕ У РЕПУ ВЕТРА ... 80.—
95. С. Матавуљ: БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ ... 20.—
96. И. Андрић: ЈЕЛЕНА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА ... 20.—
97. М. Кашанин: ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ ... 20.—
98. С. Раичковић: ПЕСМЕ ... 20.—
99. Д. Солев: ЧУДНО ПУТОВАЊЕ СЕНКЕ ... 20.—
100. А. Шопов: ДУГО ДОЛАЖЕЊЕ ОГЊА ... 20.—
101. Ильф и Петров: НОВА ШЕХЕРЕЗАДА ... 20.—
102. М. Цветаева: НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ ... 20.—
103. Платон: О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ ... 20.—
104. Монтењ: ОГЛЕДИ ... 20.—
105. Е. Ростан: СИРАНО ДЕБЕРЖЕРАК ... 20.—
106. А. Монтерлан: МРТВА КРАЉИЦА ... 20.—
107. Р. Кено: СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ ... 20.—
108. С. Мом: ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ ... 20.—
109. Д. Х. Лоренс: ТАЈНЕ ФЕНИКСА ... 20.—
110. Т. С. Елиот: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ ... 20.—
111. П. Вајт: НОЋ ЛУПЕЖА ... 20.—
112. П. К. Барка: ЖИВОТ ЈЕ САН ... 20.—
113. Х. Р. Хименес: ЈА НИСАМ ЈА ... 20.—
114. Ч. Павезе: ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ ... 20.—
115. Д. Буцати: ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ ... 20.—
116. Р. Тагоре: ХИМНА ЧОВЕКУ ... 20.—
117. А. Притам: ТАЈ ЧОВЕК ... 20.—
118. *** АРАПСКА ПОЕЗИЈА ... 20.—
119. И. Кадаре: ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ ... 20.—
120. В. Десница: ПРОЉЕЋЕ ИВАНА ГАЛЕБА ... 80.—
121. Е. Кош: САТИРЕ ... 40.—
122. М. Павловић: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ ... 40.—
123. Р. Шелиго: ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ ... 40.—
124. В. И. Ленjин: МАРКСИСТИЧКО-ДИЈАЛЕКТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА ... 40.—
125. Ф. М. Достојевски: КРОТКА ... 40.—
126. К. Паустовски: НОВЕЛА О ШУМАМА ... 40.—
127. А. Грин: ПАЦОЛОВАЦ ... 40.—
128. О. Мандељштам: РАЗГОВОР О ДАНТЕУ ... 40.—
129. С. Мрожек: ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ ... 40.—
130. Н. Хајтов: ДИВЉЕ ПРИЧЕ ... 40.—
131. Вићапати: ПЕСМЕ О ЉУБАВИ ... 40.—
132. К. Кавафи: ПЕСМЕ ... 40.—
133. Ф. Ниче: ОСВИТ ... 40.—
134. Селинџер: ЛОВАЦ У РАЖИ ... 80.—
135. Ц. Апдајк: РАЗУЗДАНИ ЕРОС ... 40.—
136. В. С. Мервин: ВАШКЕ ... 40.—
137. Х. Л. Борхес: КРАТКЕ ПРИЧЕ ... 40.—
138. Маркес: ОЧИ ПЛАВОГ ПСА ... 40.—
139. Е. Монтале: ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА ... 40.—
140. О. Пас: ЛУКОВИ ... 40.—
141. Ж. П. Сартр: НОВИ ЕСЕЈИ ... 40.—
142. М. Пруст: ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ ... 40.—
143. И. Андрић: ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА ... 80.—
144. Б. Нушић: ТАКО ЈЕ ПИСАО БЕН-АКИБА ... 80.—
145. Р. Константиновић: ДАВИЧО ... 80.—
146. Н. Станеску: СТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ ... 80.—
147. П. Валери: МЕЛАНЕЖ ... 80.—
148. Б. Шулц: МАНЕКЕНИ ... 80.—
149. К. Маркс: КРИТИКА ХЕГЕЛА ... 160.—
150. Хандке: ГОЛМАНОВ СТРАХ ОД ПЕНАЛА ... 80.—
151. Л. Сенгор: КУМБА ТАМ СПАВА ... 80.—
152. Ј. Сеферис: МИТСКА ИСТОРИЈА ... 80.—
153. В. С. Најпол: У СЛОБОДНОЈ ДРЖАВИ ... 80.—

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице).

154. *** КЊИЖЕВНОСТ, ИСТОРИЈА, САВРЕМЕНОСТ
Формат 17 x 24 см. Страна 240.
Цена ... 150.—

155. *** СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК — АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ
Формат 17x24 см. Страна 104.
Цена ... 50.—

156. М. Станић и Д. Морачић:
ЈЕЗИЧКО-ПРАВОПИСНИ САВЕТНИК
Формат 17x24 см. Страна 450
Повез: платно
Цена ... 680.—

рад

„РАД" — ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12, Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА — П3/51

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете): _____

_____

_____

ЗА ГОТОВО — Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања од поште), или

НА ОТПЛАТУ — Вредност наручених књига уз годишњу камату од 8% отплатићу у _____ редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати у 12 месечних рата, а најмања рата је 200.— динара.

Купци на отплату, оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери достављају претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Први општински суд у Београду.

_____
(Презиме и име)

_____ _____
(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

_____
(Број поште, место и адреса стана)

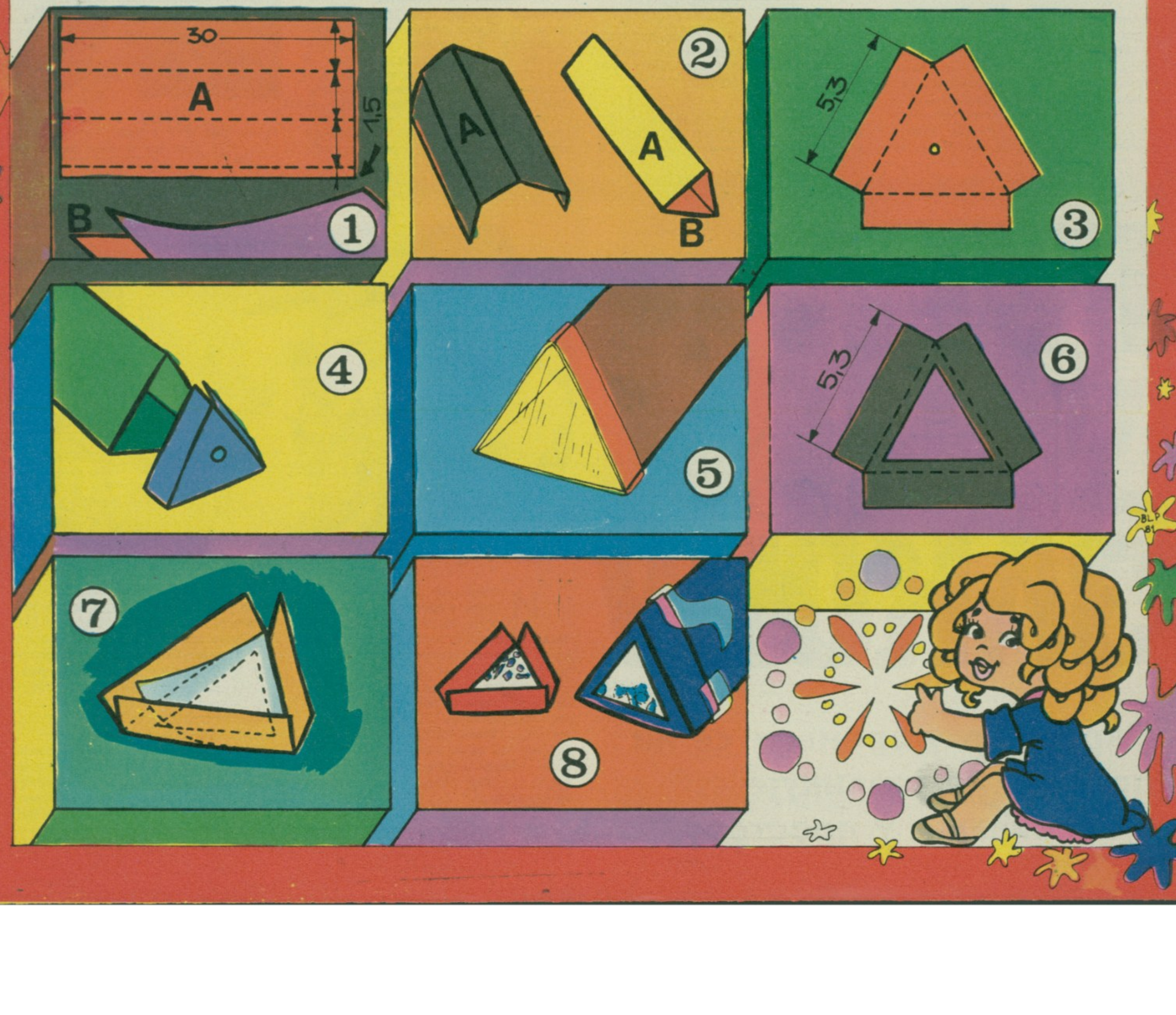
_____
(Радна организација и место где је купац запослен)

_____ (М. П.) _____ _____
(Датум) (Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица) (Потпис купца)

КАЛЕИДОСКОП

Чичин кутак

Узмите картон димензија 10x16,5 cm као на слици 1. Лице обележите са А а наличје В. На наличје залепите алуминијумску фолију: она ће нам заменити огледало које има улогу да умножи шару. Цев калеидоскопа пресавија се по испрекиданим линијама, формира као на црт. 2 и лепи делом ширине 1,5 cm. Направимо сада горњи поклопац који има облик равностраног троугла чија је страница 5,3 cm (црт. 3). Дуж страница троугла треба оставити делове за лепљење дужине 1—2 cm. У тежишту троугла отворите рупицу пречника око 0,5 cm за гледање. Овај поклопац се лепи са једне стране цеви (црт. 4). Са друге стране залепи се целофан (црт. 5), од картона се направи и други поклопац истог облика (црт. 6), али сада са троугластим отвором. На поклопац се залепи танак бели папир (црт. 6) који пропушта светлост, најбоље »пелир« папир или бело обојени целофан (сл. 7). У поклопац се сипају комадићи разнобојне хартије, па се он селотејпом залепи за други крај цеви (црт. 8). Гледајте кроз рупицу калеидоскопа упереног према извору светлости. Полаганим окретањем калеидоскопа шаре ће се стално мењати.

ДВЕ ФАНТАСТИЧНЕ ПРИЧЕ

АЖДАЈЕ НЕ ПЛАЧУ

ЏЕМС САДЕРЛАНД

Молба Чувара континуума звучала је Алвину као остварење свих снова.

Животни идеал Алвина Мофета био је садржан у реду томова у кожном повезу у одељењу за ретке књиге. Алвин је радио у истој библиотеци, али спрат ниже, у одељењу за приручнике. Сваки слободан тренутак проводио је горе, у свом царству, гутајући „Артурову смрт“ или „Бесног Орланда“ у старим издањима. Када је због навале студената морао да седи за столом — то је обично бивало у недељама испита — задовољавао би се јевтиним издањем неког витешког романа и препуштао сањарењу. И мада се дивио живописности штива које је држао у рукама, ништа мање није ценио ни своју машту за коју је сматрао да се истински уклапа у дух класика.

Једног дана, када је у време ручка шмугнуо на горњи спрат, видео је како тик поред „Роландове песме“ у ваздуху лебди некаква седефаста лоптица.

— Алвин Мофет? — упитала је одсечно лоптица. — Алвин Берген Мофет?

Запрепашћени Алвин неодређено је климнуо главом.

Лоптица је поскочила.

— Одлично! Путујем издалека да бих те нашао.

Сада је Алвин постао потпуно свестан чињенице да му се обраћа неко необично створење. Устукнуо је и збуњено узвикнуо:

— Ко? Шта?

Лоптица је одговорила да је она ништа мање но Чувар континуума и да долази да замоли Алвина за помоћ, ствар је веома важна и хитна.

— Шта могу да учиним? — упитао је Алвин.

— Да помогнеш лепој земљи Ифтану којој сада прети велика опасност.

Алвин никада у животу није чуо за Ифтан и Чувар континуума ужурбано је додао:

— Створићу визуелну имитацију Ифтана прилагођену твојим чулима. Гледај, али брзо!

Око Алвина постепено се појавио однекуд познат амбијент: зелена поља и шуме, благо усталасане ливаде и, у даљини, снежнобели замак. Усамљени витез изјахао је испод подигнуте решетке капије и опрезно се упутио према чудовишном змајоликом створу који је пустошио предео. Са високог бедема црнокоса девојка неизрециве лепоте довикивала је речи охрабрења своме јунаку који је, мамузајући коња, прилазио све ближе аждаји. На златном сунцу блесну

је мач... Призор је избледео и претворио се у маглу.

— Као што си и сам видео —

РУПА У ЗАКОНУ

ИСАК АСИМОВ

Скривање у времену се ни по чему не разликује од скривања у простору.

Истина је да је Монти Стејн спретно проневерио више од сто хиљада долара. Истина је и то да је једног дана ухапшен иако је његов злочин по закону већ био застарео.

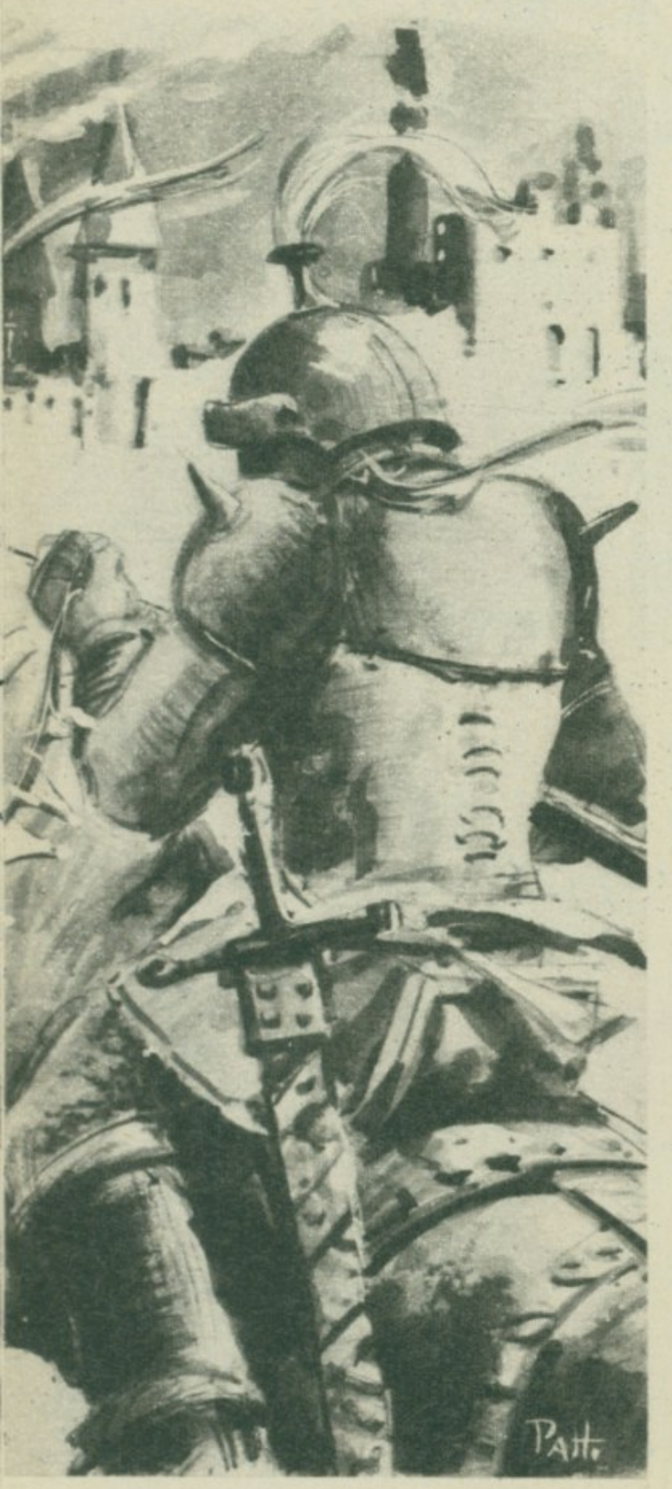
Начин на који је у међувремену измицао правди био је повод епохалном случају „Држава Њујорк против Монтгомерија Харлоуа Стејна“ са свим његовим последицама. Захваљујући овом случају закон је, тако рећи, ушао у четврту димензију.

Јер, пошто је извршио проневеру и снабдео се са преко сто хиљада долара, Стејн је мирно ушао у временлов који је илегално поседовао и отпутовао тачно седам година и један дан у будућност.

Стејнов адвокат изразио се врло једноставно. Скривање у времену се у суштини ни по чему не разликује од скривања у простору. Ако рука закона није стигла Стејна у том периоду од седам година, онда је то био њен проблем.

Окружни јавни тужилац истакао је да закон о застаревању злочина није замишљен као игра између закона и злочинца. Он је хумана мера којом је злочинац поштеђен бесконачног страха од хапшења. Код извесних прекршаја страх

рекла је с патосом лоптица — Ифтан су запосели мрски уљези. Храбри борци неспособни су да за-

уставе њихову плиму која непрекидно надолази. Потребно је појачање и зато тражимо најсрчаније јунаке из других времена и простора јер су само такви дорасли овом неприродном непријатељу.

— И нашли сте **мене?**

— Да.

Као да је била у стању да прочита Алвинове мисли лоптица је одмах додала:

— Не бој се. — Ако одлучиш да ме следиш, твоје овоземаљско тело, које сматраш слабим, биће прилагођено задатку. Дакле, прихваташ ли ову велику част?

„Ово је врхунац свих мојих жеља и нада", помислио је Алвин једва се усуђујући да дише. Сместа је донео одлуку.

— Где треба да потпишем?

— Твоја реч је довољна, Алвине Мофете.

Чувар континуума се изненада махнито завртео, а онда се Алвин Мофет нашао на малопређашњој ливади поред замка који је раније видео издалека. Свежина ваздуха толико га је усхитила да је испустио узвик радости који му је, међутим, нагло замро у грлу када је видео да је истовремено бљунуо на ранцасти пламен. Обузео га је ужас. Оборивши поглед приметио је да му се кожа претворила у љубичасту крљушт, прсти руку у гестерасте канџе, а ноге у наказне патрљке.

„Ово није оно што сам очекивао!" — помислио је Алвин бесно витлајући око себе назубљеним репом.

— Полако с тим! — рекла је лоптица. — Чекај на знак.

На бедему је почео да се окупља свет вичући на Алвина и машући рукама. Када је кроз капију замка изјахао кршан витез у раскошном оклопу, маса је заурлала од узбуђења. Витез је уперио копље у Алвина. Светина је завриштала.

Пропажен оваквим преокретом Алвин хтеде да заплаче. Али, ждаје не луче сузе.

— Слушај ме сад, момче — проговорио је Чувар континуума промуклим и узбуђеним гласом каквог боксерског менаџера. — Хоћу да видим праву борбу!

претрпљен у периоду до застаревања сматра се довољном казном. Али Стејн, подвукао је јавни тужилац, уопште није прошао кроз период страховања.

Стејнов адвокат није био импресиониран. У закону ништа не пише о мерењу кривчевог страха и бола — само се поставља временска граница.

Јавни тужилац одвратио је да Стјен није прешао ту границу јер није живео у периоду који она ограничава.

Одбрана је истакла да је Стејн сада седам година старији него у време злочина и да је, према томе, очигледно у међувремену живео.

Јавни тужилац порекао је ово тврђење на шта је одбрана показала Стејнов извод из матичне књиге рођених. Оптужени је рођен 2973. године. У време злочина, године 3004, имао је тридесет једну годину. Сада, у 3011. години, има тридесет осам.

Јавни тужилац подигао је тон: — Физиолошки Стејн нема тридесет осам већ тридесет једну годину! — повикао је.

Одбрана је ледено одвратила да закон, када је отпужено лице проглашено душевно здравим, признаје само хронолошку старост, а она се једино може израчунати одузимањем датума рођења од текућег датума.

Јавни тужилац је пао у ватру и заурлао да ће, ако Стејн буде пуштен на слободу, половина законских одредби постати безвредна.

— Онда преправите закон — рекао је бранилац — тако да се узме у обзир путовање кроз време. Али, док се закон не измени, он се мора спроводити какав је сада.

Судија Невил Престон решавао је случај читаву недељу дана. Пресуда коју је потом изрекао представљала је прекретницу у историји права. Штета је само што неки мисле да је на одлуку судије Престона утицало неодољиво искушење да се послужи игром речи.

Јер, пресуда је гласила:

„Оптужени се извукао на време".

укрштене речи

СЕСИЛ ДЕ МИЛ

Холивуд је филмска легенда а једна од његових легенди је и редитељ Сесил де Мил (1881—1959). Мало је редитеља у историји филма успело да реализује толико дела, од вестерна, мелодрама до комедија, али је остао, бар филмској публици, познат превасходно као аутор псеудоисторијских спектакла у холивудском стилу, грандиозних филмова са десетинама хиљада статиста и обавезно по неком библијском мотиву. Мада је дуго био презрен од колега и критике, тек се после смрти нашао на путу да његов допринос историји филма буде реалније процењен. Задатак енигмата је да у за то већ одређене квадратиће упишу наслове седам Де Милових најзначајнијих филмова.

АУТОР ВЕ-ТАК	1	2	ВРСТА ПАПАГАЈА	3	ОКЛОПИТИ КОЊА	СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ	▼	АС / БЕДА, НЕВОЉА	ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ
СКУПШТИНА, ПАРЛАМЕНТ (ФР.)									
ОСОБА КОЈА ВАРА									4
НОСАЧ (ТУР.)							ДРАГОЧУ-ПА		
НОВИ САД			ПЛАНИН. МАСИВ У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ					5	
ПОКАЗ-НА ЗАТЕ-НИЦА / ОКЕАНСКИ ТАТАЦ			РОМАН М. КАПО-РА / КОРАЛНО ОСТРВО				ПРИТОКА КАМЕ / ИЗВАН ИГРЕ		
▶						ЖЕНСКО ИМЕ ОД МИЊА, АВЕТИ-НА			
УГЉЕНИК / ВИТЕЗ / ЊУТН						"УНГУ-ЕНТУМ" / МАЛИ СИР			
▶									
НЕСПО-СОБАН / ПРЉАТИ БАЛАМА							КЕЛВИН 6		ЗНАК ЗА КАРЛО-ВАН
"УЛИЦА" / ЈЕДАН КЕНТАУР (МИТ.)			ГРАД У ИРАКУ 7						
▶					БЕОЧУГ / УЉЕ (ЕНГЛ.)				
АМПЕР / АМЕРИЧ. БОКСЕР МОХА-МЕД				ХОЛАНД-СКИ ТЕ-НИСЕР ТОМ					ДРЖАВА У ЦЕН-ТРАЛНОЈ АМЕРИ-ЦИ
СИН-ЦИ-РИ						МЕСТО У СЛО-ВЕНИЈИ / ОБИТ			
ЗНАК ЗА АУСТРИ-ЈУ		АМПЕР / ЕНГЛЕС. УТОПИСТ РОБЕРТ		КУГЛА / ЕДХЕМ ЧАТО					
ПРИ-ПОР (БОР-МЕ)					МЕСТО У БУРМИ / РИМСКИ НОВЧИЋИ				
КОЈИ ИМА ИВИЦЕ								ЗНАК ЗА УРОШЕ-ВАЊ	
КРЕТА-ЊЕ КРОЗ ВАЗ-ДУХ				ЛЕК ПРОТИВ БОЛЕС-ТИ					
АНТУН НА-ТИС			УМОТА-НИ ЛИС-ТОВИ ДУВАНА ЗА ПУШЕ-ЊЕ						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Мар, Оскар, ЧУЧУК СТАНА, Б, сл, ариш, Ролинсон, Јохан, алас, врнчати, У, Аида, инат, чд, ро, ало, ксист, цин, икакав, Ра, Иранац, Ела, Усора, кекс, квар, вг, Обрен, ие, кисмет, ЈНА, деби, ед, Мањани, Мали, Ерић.

ТОМ И ЏЕРИ

ПСИ СУ ПАМЕТНИЈИ ОД МАЧАКА!

И МНОГО КОРИСНИЈИ!

МА НЕМОЈТЕ!

КАЖ'ТЕ МИ У ЧЕМУ СУ ПСИ БОЉИ ОД МАЧАКА!

ДА СИ ПАС, ТИ БИ ОВДЕ КОПАО У ПОТРАЗИ ЗА ЗАКОПАНИМ БЛАГОМ!

АЛИ МАЧКЕ НЕ ЗНАЈУ ДА КОПАЈУ! ОНЕ САМО ГРЕБУ!

ХММ!

ЧЕШ! ЧЕШ!

Е, БАШ НИЈЕ ТАКО!

ОБРАЛИ СТЕ БОСТАН АКО НИШТА НЕ ИСКОПАМ!

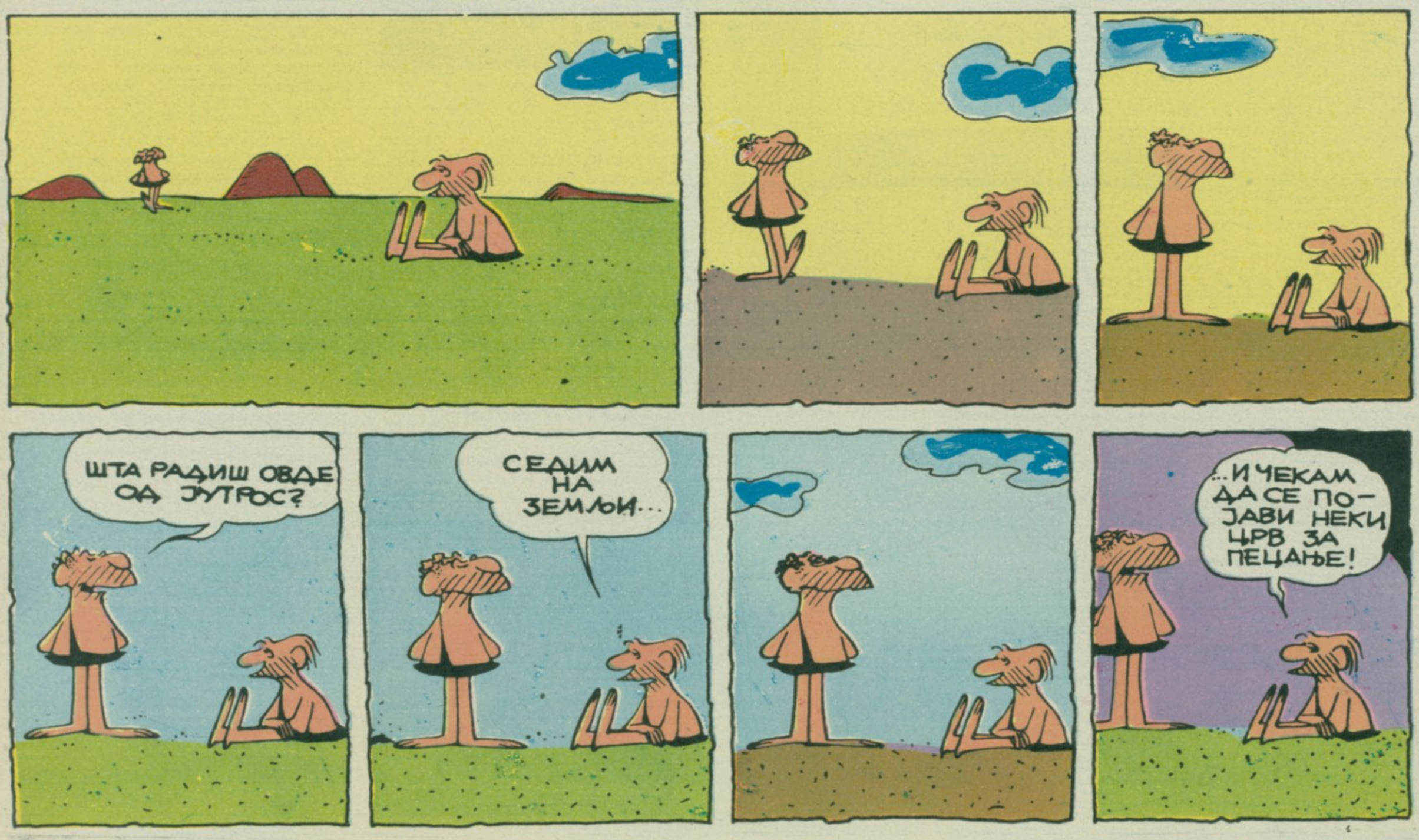
DIST. EDITORS PRESS SERVICE, INC.

И ВИШЕ НЕ КРАДИ ТУЂЕ КОСКЕ!

ДУМ!

GOOTT & KAY

ПЕРКИНАРИ

Код PEZ*-а је увек нешто ново!*

Ако радо узимаш PEZ *бомбоне*
и играш се PEZ *фигурицама,*
пошаљи нам 5 омотница
PEZ *бомбона, а ми ћемо*
ти послати лепу PEZ *књижицу.*
Као пријатељ PEZ *-а користићеш*
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког петка
на овом месту о новостима
за пријатеље PEZ *-а*

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА
Kolinska

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ", 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број, место и поштански број)

PEZ PRIJATELJI

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

СТРАХ

Зашто нас нешто пресече преко стомака кад се високо заљуљамо на љуљашци?

Милан Јанковић,
Миладина Поповића 9
Титово Ужице

То што осетиш кад се високо заљуљаш последица је прча свих мишића, нарочито трбушних, и нервне осетљивости изазване променом притиска и страхом од евентуалног пада кога најчешће нисмо ни свесни.

ПОЉЕ 9

Молим вас да објавите адресу фабрике играчака „Механотехника“ из Изоле.

Читатељка из Крагујевца

Адреса „Механотехнике“ је Поље 9, Изола.

КАКО ДА ОЧИСТИМО АЋИМА?

Имамо малог жутог медведића који се зове Аћим. Наш проблем се састоји у томе што је Аћим прилично прљав али не смемо да га оперемо јер се бојимо да се не скупи. Зато те молимо да нам кажеш постоји ли неки спреј или неко друго средство да нашег медведића доведемо у ред?

Веца и Мика,
Ваљево

У једној од београдских хемијских чистионица рекли су нам да је најбоље да медведића очистите чистим (апотекарским) бензином и да га затим оставите негде да се добро просуши. Не заборавите: бензин је веома запаљив и док га употребљавате — даље од сваке ватре!

И ЖЕНСКО И МУШКО

Можеш ли да ми одговориш како се код пужева разликује мужјак од женке?

Ирина Зелић,
Нови Београд

Пужеви, баш као и остали мекушци, дупљари и црви, спадају у хермафродите, тј. организме који имају на телу и мушке и женске полне органе. Хермафродитизам је нормална појава код слабо покретних животињских врста. Занимљиво је да код хермафродитних облика веома ретко долазии до самооплођења: да би један пуж стекао потомство, неопходно је да сретне — другог.

КОЛЕКЦИОНАР

Пишем вам поводом чланка „Опет марширају“. Наиме, и ја сам колекционар модела војника, додуше не оловних јер нисам толико богат, већ пластичних. Роб сам овог хобија већ више од три године и мислим да сам се доста извештио у бојењу фигурица. Претпостављам да нисам једини који се бави овим „занатом“, па молим све „колеге“ да ми се јаве. На крају желео бих да додам да сам заинтересован за откупљивање свих врста фигурица војника из Наполеоновог доба.

Петар Миливојевић,
Доситејева 9
Београд

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За постер Ролингстонса или Дорса дајем фотографије и постере других страних и домаћих група, по избору. **Весна Фурунџић, 11070 Нови Београд, Шпанских бораца 70**

●●●

За касету (било коју) и постер Битлса дајем 13 различитих салвета. **Андреа Божић, 41000 Загреб, Милована Ковачевића 15/4**

●●●

Свима који ми пошаљу 20 страних маркица послаћу 20 металних значки. Пошто имам велики број значки, хтио бих да их размењујем и за разгледнице. **Леон Ландеко, 71000 Сарајево, Омера Маслића 11/3**

●●●

За једну значку дајем шест салвета, једну налепницу и једну маркицу, а за четири значке један стони календар и једну налепницу. **Леа Рупчић, 51000 Ријека, Драга Бриг 9**

●●●

Молим све читаоце који имају бројеве Алана Форда од 1 до

ЈАВИ СЕ, СНЕЖАНА!

Пошто видим да многима помажеш надам се да ћеш и мени, тим пре што ти не пишем први пут. Пре неколико година ишла сам у обданиште „8. март“ у Београду и тамо се дружила са Снежаном Марић. У то време моја другарица је становала у Улици 5 авијатичара. Ја сам се преселила на Нови Београд, па сам изгубила сваку везу с њом. Пошто смо биле добре другарице желела бих да сазнам где се сада налази. Молила бих читаоце који познају Снежану да ми се јаве на адресу: Александра Зимоњић, Хо Ши Минова 3/124, Нови Београд.

НАРУЏБИНЕ НЕ ПРИМАЈУ

Редовни сам читалац „Забавника“, а од свих рубрика највише волим ону на крају у којој свако пита оно што не зна. Према томе, желио бих и ја нешто да сазнам а то је гдје се може купити мотор томос спринт и по којој цијени? Чуо сам и да се овај модел не производи; ако је тако, интересује ме да ли може да се наручи код произвођача?

Читалац из Зенице

Томос спринт се не производи, па према томе не може ни да се наручи. Уместо њега можеш се одлучити за један од ова четири модела: **аутоматик 3 М, томос АПН 4 М, АРН 4 MS и томос 1 М.** Сви ови мотори могу да се нађу у продавницама.

ЖИРО-РАЧУН ИЛИ ПОУЗЕЋЕ

Већ дуже времена интересује ме како да наручим „Мини фор муле“ из математике, физике и хемије. Све ми је јасно око слања наруџбеница које ти објављујеш али никако не знам како и на који начин треба да платим те књижице кад нисам из Београда. Прво сам мислила да пошаљем наруџбенице и да ће ми поштар већ објаснити шта треба даље да радим. Али када сам у нашој пошти у Раковцу питала за савет, рекли су ми да они не знају ништа више од мене. Пошто ми је веома стало до ових мини формула, молим те да ми све разјасниш.

Бранка Живковић,
Партизанска 23
Раковац

Ти, Бранка, ниси баш нарочито пажљиво прочитала наруџбеницу у нашем листу. У њој сасвим јасно пише да плаћање може да се изврши на два начина: уплатом на одређени жиро-рачун по пријему пошиљке или поузећем. Да бисмо ти што боље објаснили шта треба да радиш, цитираћемо наруџбеницу и подвући део који тебе интересује.

НАРУЏБЕНИЦА
„ПОЛИТИКА“
Агенција ППП, 11000 Београд
Македонска бр. 35/I

Неопозиво наручујем комплет „МИНИ ФОРМУЛЕ“ у издању ПРЕС-КЛИПИНГА

Пошиљку упутите на адресу:

_____
Име и презиме наручиоца

Адреса _____

_____
Пошт. број, место, улица и број

Уплаћити:

а) **на жиро-рачун бр. 60801-603-15330 — ПРЕС КЛИПИНГ по пријему пошиљке**
б) **поузећем**

У случају спора надлежан је Окружни суд у Београду.

Место и датум — МП — Потпис овлашћеног лица за РО

Дакле, ти треба да заокружиш у рубрици „Уплатити“ **а** или **б**. Предлажемо ти да заокружиш **б** како би плаћање било крајње поједностављено када ти, пошто пошаљеш наруџбеницу, поштар донесе књижице, њему ћеш дати 60 динара колико оне коштају и то би било све. То што ниси из Београда не представља никакву сметњу: овај начин плаћања важи за целу земљу.

130 и од 140 до 150, као и оне од 160 до 181 да ми помогну и пошаљу ми их. Може и размена по договору. **Трајан Ивановски, 91000 Скопље, Карпош IV, Волгоградска 11а, улаз 3, стан 8**

●●●

Продајем 750 металних значака, већином у серијама, 8 динара комад. Заинтересовани могу да се јаве на телефон (057) 83-116 од 8 до 12 и од 20 до 22 сата, или на адресу: **Наташа Сказлић, 57210 Биоград н/м, Омладинска 3/2**

Молим читаоце Забавника који посједују стара издања Супер стрипа да ми их пошаљу, у обзир долазе серије Побједа и Вестерн, затим плоче и постере Битлса и постере групе Кис. У замјену нудим значке, постере, заставице или плаћам по договору. **Предраг Петровић, 41000 Загреб, Иванићградска 59б или телефон (041) 215-230**

●●●

Дајем 30 исписаних новогодишњих честитки за четири новчића из Бугарске. **Александра Павић, 11210 Котеж, Франца Бевка 30/4**

ЗАШТО ИДЕМО НА СПАВАЊЕ?

Занима ме зашто човек сваке вечери осети потребу да легне у кревет и заспи? Молио бих те да моје писмо не заврши у кошу.

Велимир Новаковић,
Моше Пијаде 3
Сремска Митровица

Постоје многе теорије које објашњавају или, боље рећи, покушавају да објасне зашто човек осећа потребу за сном. Ниједна од њих није то у потпуности успела. Укратко, могло би да се каже да будност настаје због појачане ак-

тивности различитих делова мозга а спавање услед недостатка одговарајућих надражаја. За настанак сна није „одговоран" само један већ више веома важних и сложених делова мозга. Ти изванредно прецизни механизми из различитих разлога могу да буду „избачени из равнотеже", односно поремећени па отуда потиче и проблем несанице или потребе за много дужим спавањем него што је нормално. Најкраће речено: потребу за сном осетимо кад неки делови нашег мозга сведу на минимум своје функције.

* АКО ИМАШ 14 ГОДИНА *

ПОЗИВ НА МАРАТОН

Ауто-мото спортско друштво „Београд" организује 13. и 20. септембра маратонске брзинске трке за аматере „Томосову Лигу издржљивости". Трке ће трајати три часа, а екипе од два и три возача могу учествовати искључиво са мопедом **томос аутоматик 3.**

Предвиђена је интересантна стаза крај базена на Бањици, са много кривина, тако да ће возачи имати прилике да покажу сву своју умешност. Право такмичења имају сви који су навршили 14 година, осим врхунских тркача, под условом да имају возачку дозволу или потврду о познавању саобраћајних знакова. Екипе могу да имају механичаре за које ће бити обезбеђени посебни боксови уз стазу, а и у осталим детаљима такмичења ће личити на она „права" на великим маратонским тркама.

Жеља АМСД „Београд" је да окупи све младе „уличне тркаче" и створи им услове да на безбедном месту упражњавају свој хоби. Покровитељ такмичења је фабрика мопеда „Томос" из Копра. Организатор је припремио вредне награде за десет пласираних екипа.

23 сісега

* ТОМОСОВА ЛИГА ИЗДРЖЉИВОСТИ *

Екипа мора да има најмање два возача. Возачи млађи од 18 година морају да имају писмену сагласност родитеља-старатеља.

ПРИЈАВА

Организатор: АМСД »Београд«, Алексе Дејовића 13, 11000 Београд

име екипе

Такмичари:

1.

име и презиме, датум рођења

адреса

2.

име и презиме, датум рођења

адреса

3.

име и презиме, датум рођења

адреса

Мопед:

број рама **број мотора**

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Убица је Борислав Јогић, власник „тријумфа". На овај закључак инспектора Симића навео је кишни мантил чији је десни рукав био мокар а то је значило да се човеку који га је носио прозор налазио с десне стране. Ово је опет упућивало на један једини закључак: прозор с десне стране могао је да се налази једино возачу аутомобила енглеске производње.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ

СЛЕДЕЋИ, МОЛИМ!

ДОКТОР ПРОКТОР

ПА, ШИЉО, КАКО ВИДИМ, ТИ НИКАДА НИСИ БИО ОЗБИЉНО БОЛЕСТАН...

ТАЧНО, ДОКТОРЕ!

ДОКТОР ПРОКТОР

НИКАДА НИСИ ИМАО НИ НАЈМАЊУ ПОВРЕДУ...

ЈОК!

ДА ЛИ ТО ЗНАЧИ ДА **НИКАДА** НИСИ ЧАК НИ ИШЧАШИО НИ ПОЛОМИО НОГУ?

ПА...

...ПРОШЛОГ ЛЕТА ПОЛОМИО САМ РУКУ КАДА МЕ ЈЕ БИК БАЦИО ПРЕКО ОГРАДЕ!

ДОКТОР ПРОКТОР

ЗАР ТИ ТО НЕ СМАТРАШ НЕЗГОДОМ?

НАРАВНО НЕ...

5-3

СВИМА САМ РЕКАО ДА ЈЕ ТО БИЛА СПОРТСКА ПОВРЕДА!

Distributed by King Features Syndicate.

Copyright © 1981
Walt Disney Productions
World Rights Reserved